

እስልምና

በቁርአን እና በነብያዊ ሓዲሥ በመጣው መሰረት ስለ ኢስላም አጠር ያለ መልዕክት

نبذة موجزة عن الإسلام (مشتتملة على الأدلة) أمهري

بيان الإسلام
Bayan AL-Islam

ح) جمعية الدعوة و الارشاد وتوعية الجاليات بالربوة ، ١٤٤٥ هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر
جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات
نبذة موجزة عن الإسلام - مشتملة على الأدلة - أمهري. /
جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات -. : الرياض ، ١٤٤٥

١٢٠ ص ؛ ١٤ × ٢١ سم

ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٤١٢-٠٥-٣

١- الإسلام - تعليم أ.العنوان

١٤٤٤ / ١٤٩٦

ديوي ٢١٠٧

Partners in Implementation

Content
Association

Rowad
Translation

Rabwah
Association

Byenah

This publication may be printed and disseminated by
any means provided that the source is mentioned and
no change is made to the text.

Tel : +966 50 244 7000

info@islamiccontent.org

Riyadh 13245-2836

www.islamiccontent.org

الإسلام

نبذة موجزة عن الإسلام في ضوء القرآن والسنة النبوية

እስልምና

በቁርአን እና በነብዮቱ ሐዲስ በመጣው መሰረት ስለ ኢስላም አጠር ያለ መልዕክት

"በአማርኛ ቋንቋ የተተረጎመ | مترجم بلغة الأمهرية"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

በአሊህ ስም እጅግ በጣም ርኅሩኅ እጅግ በጣም አዛኝ በሆነው

መግቢያ

ይህ እስልምናን አጠር ባለ መልኩ የሚያስተዋውቅና የሚዳስስ አሳሳቢ መጽሐፍ ነው። መሰረታዊ ምንጮች ከሆኑት ከቅዱስ ቁርአን እና ከኑብያዊ ሐዲሥ በመመርኮዝ ስለ (እስልምና) አሳሳቢ መሰረቶቹ፣ ስለ አስተምህሮቱ እንዲሁም ስለ መልካምነቱ የሚዳስስ አሳሳቢ ፅሁፍ ሲሆን፤ ኪታቡ ሙስሊምንም ይሁን ከሙስሊም ውጭ ያለ፤ በየትኛውም ጊዜ እና ቦታ የሚገኝ፤ በየትኛውም መስክም ይሁን በየትኛውም ሁኔታ የሚገኝን ለአቅመ ሃላፊነት የደረሰን ሁሉ የሚመለከት አሳሳቢ ኪታብ ነው። (ከተከበረው ቁርአንና ከኑብያዊ ፈለግ ማስረጃዎችን ያካተተ ቅጂ)

1- እስልምና ወደ ሰው ልጆች ሁሉ የተላከ ዘውታሪው የመጨረሻ የአላህ መልዕክት

እስልምና ወደ ሰው ልጆች ሁሉ የተላከ የአላህ መልዕክት ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ [سبأ: ٢٨]

{አንተንም ለሰዎች ሁሉ በመላ አብሳሪና አስፈራሪ አድርገን ቢሆን እንጂ አላክንም። ግን አብዛኞቹ ሰዎች አያውቁም።} (ሰባእ: 28)

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡- {(ሙሐመድ ሆይ)፡-

{قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ...} [الأعراف: 158]

«እናንተ ሰዎች ሆይ! እኔ ወደናንተ ወደሁላችሁም የአላህ መልዕክተኛ ነኝ» በላቸው}

[አል-አዕራፍ 158]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِن رَّبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ وَإِن تَكْفُرُوا

{فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا} [النساء: ٦٧]

እናንተ ሰዎች ሆይ! መልዕክተኛው እውነትን ከጌታችሁ አመጣላችሁ። እመኑም ለናንተ የተሻለ (ይኸናል)። ብትከዱም (አትጎዱትም)። በሰማያትና በምድር ያለው ሁሉ የአላህ ነውና። አላህም ዐዋቂ ጥበበኛ ነው። [ኒሳእ 170]

እስልምና ዘላለማዊ መለኮታዊ መልእክት ነው፤ እንዲሁም የመለኮታዊ መልእክቶች መደምደሚያም ነው።

{مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ

{شَيْءٍ عَلِيمًا} [الأحزاب: ٥٦]

"ሙሐመድ ከወንዶቻችሁ የአንድም ሰው አባት አይደለም። ግን የአላህ መልክተኛና የነቢዮች መደምደሚያ ነው። አላህም በነገሩ ሁሉ ዐዋቂ ነው።" [አልአሕዳብ 40]

2- እስልምና በተወሰኑ ህዝቦች ብቻ ያልተወሰነ የሰው ልጆች ሁሉ ሃይማኖት

እስልምና ለተወሰኑ ነገዶች ወይንም ህዝቦች ብቻ የተወሰነ ሃይማኖት ሳይሆን አምላካዊ የሰው ልጆች ሁሉ ሃይማኖት ነው። በታላቁ ቁርአን ውስጥ የመጀመርያው ትእዛዝ እንዲህ የሚለው የአላህ ቃል ነው፡-

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

[البقرة: ⑤]

"እናንተ ሰዎች ሆይ! የፈጠራችሁን እነዚያንም ከናንተ በፊት የነበሩትን (የፈጠረውን) ጌታችሁን ተገዙ፤ (ቅጣትን) ልትጠነቀቁ ይከጃላልና።" [(አል በቀራ:21) ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ۚ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ

[رَقِيبًا] النساء: ①

{እናንተ ሰዎች ሆይ! ያንን ከአንዲት ነፍስ (ከአዳም) የፈጠራችሁን ከእርስዎም መቀናጀዎን (ሐዋን) የፈጠረውን ከእነርሱም ብዙ ወንዶችንና ሴቶች የበተነውን ጌታችሁን ፍሩ።} [ኒሳአ 1]

(የሁለቱንም መልካም ስራቸውን አላህ ይውደድላቸውና) ኢብኑ ዑመር ባስተላለፈው ሐዲሥ ነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) መካን በከፈቱ ጊዜ እንዲህ የሚል ኹጥባ (ንግግር) ማድረጋቸው ተዘግቧል፡-

«እናንተ የሰው ልጆች ሆይ! አላህ የዘመነ ድንቁርናን መመፃደቅንና በወላጆቻቸው መከፈስን ከእናንተ አስወግዶላችኋል። በመሆኑም ሰዎች ሁለት አይነት ብቻ ናቸው፤ ወይ ቸር የሆነ አላህን ፈሪ አላህም ዘንድ የተከበረ አለበለዚያም አመፀኛ የሆነ እድለቢስ አላህም ዘንድ የተዋረደ ነው። ሰዎች ሁሉ የአደም ልጆች ናቸው፤ አላህ ደግሞ አደምን ከአፈር ነው የፈጠረው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۗ إِنَّ

أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْتَقَدُّكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ [الحجرات: ③]

{እናንተ ሰዎች ሆይ! እኛ ከወንድና ከሴት ፈጠርናችሁ። እንድትተዋወቁም ጎሳዎችና ነገዶች አደረግናችሁ። አላህ ዘንድ በላጫችሁ በጣም አላህን ፈሪያችሁ ነው። አላህ ግልጽን ሳዋቂ ውስጥንም ሳዋቂ ነው።} [አል-ሐጃራት 13] » ቲርሚዚዪ ዘግበውታል (3270)

በለሆነም በታላቁ ቁርአን ትዕዛዛትም ይሁን በክቡር መልአክተኛው መመርያ ውስጥ ባህልም ሆነ ጎሳን ወይንም ዘርን ብቻ ነጥሎ የተደነገገ መመርያ አናገኝም።

3- እስልምና የአላህ ሰላት እና ሰላም በእነርሱ ላይ ይስፈንና የቀደምት ነብያትንና መልአክተኞችን ተልዕኮ ለማሟላት የመጣ መለኮታዊ መልዕክት

እስልምና የአላህ ሰላት እና ሰላም በእነርሱ ላይ ይስፈንና የቀደምት ነብያትንና መልአክተኞችን መልአክት ለማሟላት የመጣ መለኮታዊ መልአክት ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَاللَّيْسَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زُبُورًا ﴾

[النساء: ١٦٣]

[እኛ ወደ ኑሕና ከርሱ በኋላ ወደ ነቡዮት ነቢያት እንዳወረድን ወደ አንተም አወረድን። ወደ ኢብራሂምም፣ ወደ ኢስማኤልም፣ ወደ ኢስሐቅም፣ ወደ ያዕቆብም፣ ወደ ነገዶቹም፣ ወደ ዒሳም፣ ወደ አዩብም፣ ወደ ዩኑስም፣ ወደ ዮሀንስም፣ ወደ ዮሐንስም፣ ወደ ሱላይማንም አወረድን። ለዳውድም ዘቡርን ሰጠነው።] [ኒሳእ 163]

እናም ይህ አላህ ለመልአክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የገለጠው ሃይማኖት ለቀደሙት ነቢያት የደነገገውንና እንዲከተሉትም ያዘዘበትን ሃይማኖት ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴾ [الشورى: ١٣]

[ለእናንተ ከሃይማኖት ያንን በእርሱ ኑሕን ያዘዘበትን ደነገገላችሁ። ያንንም ወዳንተ ያወረድነውን ያንንም በእርሱ ኢብራሂምን፣ ሙሳንና ዒሳንም ያዘዘነበትን ሃይማኖትን በትክክል አቋቁሙ በእርሱም አትለያዩ ማለትን (ደነገግን)። በአጋሪዎቹ ላይ ያ ወደርሱ የምትጠራቸው ነገር ከባዳቸው። አላህ የሚሻውን ሰው ወደእርሱ (እምነት) ይመርጣል። የሚመለስንም ሰው ወደርሱ ይመራል።] [አሻ-ሹራ 13]

ይህ አላህ ለመልአክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የገለጠው ሃይማኖት ለቀደሙት ነቢያት የደነገገውንና እንዲከተሉትም ያዘዘበትን ሃይማኖት ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ [فاطر: ٣]]
 {ያም ከመጽሐፉ ወዳንተ ያወረድንልህ ከበፊቱ ላለው አረጋጋጭ ሲኾን እርሱ እውነት ነው። አላህ በርግጥ በባሮቹ ውስጠ ዐዋቂ ተመልካች ነው።} [ፋጢር 31]

4- ነብያቶች ሁሉ የአላህ ሰላት እና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈንና ዝርዝር መመሪያቸው ቢለያይም ሃይማኖታቸው ግን አንድ ነው።

ነብያቶች ሁሉ የአላህ ሰላት እና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈንና ሃይማኖታቸው አንድ ሲሆን መመሪያ ድንጋጌያቸው ግን የተለያየ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፦

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّئًا عَلَيْهِ فَاَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَأَسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ [المائدة: ٤٨]

{ወደ አንተም መጽሐፉን ከበፊቱ ያለውን መጽሐፍ አረጋጋጭና በእርሱ ላይ ተጠባባቂ ሲኾን በእውነት አወረድን። በመካከላቸውም አላህ ባወረደው ሕግ ፍረድ። እውነቱም ከመጣል በኋላ ዝንባሌዎቻቸውን አትከተል። ከእናንተ ለሁሉም ሕግና መንገድን አደረግን። አላህም በሻ ኖሮ አንድ ሕዝብ ባደረጋችሁ ነበር። ግን በሰጣችሁ ሕግጋት ሊሞክራችሁ (ለያያችሁ)። በጎ ሥራዎችንም (ለመሥራት) ተሸቀዳደሙ፤ መመለሻችሁ በጠቅላላ ወደ አላህ ነው። በእርሱም ትለያዩበት የነበራችሁትን ነገር ይነግራችኋል።} [አል-ማሊዳህ 48]

መልእክተኛው የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁንና እንዲህ ብለዋል፦
 «ለመርየም ልጅ ዒሳ ከሰው ልጆች ሁሉ በዱንያም በአኪራም በላጩ (ቅርብ ሰው) እኔ ነኝ፤ ነብያቶችም በእናት ተለያይተው በአባት እንደሚገናኙ ወንድማማቾች ናቸው፤ ሃይማኖታቸው አንድ ነው።» ቡኻሪይ ዘግበውታል (3443)

5- እስልምና ሁሉም ነብያቶች የተጣሩበት ሃይማኖት

እስልምና የሚጣራው፦ ኑሕ፣ ኢብራሂም፣ ሙሳ፣ ሱለይማን፣ ዳወድ፣ ዒሳ የአላህ ሰላት በእነርሱ ላይ ይሰፈንና ሁሉም ነብያቶች ወደተጣሩበት ብቸኛ ጌታ፣ ፈጣሪ፣ ሲሳይ ለጋሽ፣ ህይወት ሰጭ ህይወት ነሺ፣ ንጉሰ ነገስት፣ የጉዳዮችም አስተናባሪ በሆነው አላህ ወደ ማመን ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፦

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أذْكُرُوا اللَّهَ عَلَيْهِمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّكُمْ لَخَائِفُونَ﴾ [فاطر: ٣]

{እናንተ ሰዎች ሆይ! በእናንተ ላይ (ያለውን) የአላህን ጸጋ አስታውሱ። ከአላህ ሌላ ፈጣሪ አለን? ከሰማይና ከምድርም ሲሳይን የሚሰጣችሁ አለን? ከእርሱ በስተቀር አምላክ (ሰጪም) የለም። ታዲያ ወዴት ትዘራላችሁ።} [ፋጢር 3]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህም ብሏል፡-

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْنَ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ (يونس: ٣١)

{ከሰማይና ከምድር ሲሳይን የሚሰጣችሁ ማን ነው መስሚያዎችንና ማያዎችንስ የፈጠረ ማን ነው ከሙትም ሕያውን የሚያወጣ ከሕያውም ሙትን የሚያወጣስ ማን ነው ነገሩን ሁሉ የሚያስተናብርስ ማን ነው» በላቸው። «በእርግጥም አላህ ነው» ይሉሃል። «ታዲያ (ለምን ታጋራላችሁ) አትፈሩትምን» በላቸው።} [ዮሴፍ 31]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህም ብሏል፡-

﴿أَمْنَ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَعْلَىٰ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ (النمل: ٦٤)

{ያ መፍጠርን የሚጀምር ከዚያም የሚመልሰው ከሰማይና ከምድርም ሲሳይን የሚሰጣችሁ አምላክ (ይበልጣልን ወይስ የሚያጋሩት) ከአላህ ጋር ሌላ አምላክ አለን «እውነተኞች እንደሆናችሁ፤ አስረጃችሁን አምጡ» በላቸው።} [አን-ነምል 64]

የአላህ ሰላም ይስፈንባቸውና ነብያቶችና መልአክተኞች ሁሉ የተላኩት አላህን በብቸኝነት ወደ ማምለክ ጥሪ እንዲያደርጉ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَجْتَنِبُوا الطُّغُوتَ فَمِنْهُمْ مَن هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَن حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ﴾ (النحل: ٦٣)

{በየሕዝቡም ሁሉ ውስጥ «አላህን ተገዙ፤ ጣዖትንም ራቁ» በማለት መልአክተኛን በእርግጥ ልከናል። ከእነሱም ውስጥ አላህ ያቀናው ሰው አልለ። ከእነሱም ውስጥ በእርሱ ላይ ጥመት የተረጋገጠበት ሰው አልለ። በምድርም ላይ ኺዲ፤ የአስተባባዮችም መጨረሻ እንዴት እንደ ነበረ ተመልከቱ።} [አን-ነሕል 36]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህም ብሏል፡-

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُون﴾ (الأنبياء: ٢١)

{ከአንተ በፊትም እነሆ ከእኔ ሌላ አምላክ የለምና ተገዙኝ በማለት ወደርሱ የምናወርድለት ቢኾን እንጅ ከመልአክተኛ አንድንም አልላክንም።} [አል-አንቢያ 25] ኑሕ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ማለታቸውን አላህ ነግሮናል፡-

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ [الأعراف: ٥٩]

{ኑሕን ወደ ወገኖቹ በእርግጥ ላክነው። አላቸውም፡- «ወገኖቹ ሆይ! አላህን ተገዙ። ለእናንተ ከርሱ ሌላ ምንም አምላክ የላችሁም። እኔ በእናንተ ላይ የከባድ ቀንን ቅጣት እፈራላችኋለሁ።»} [አል አዕራፍ 59]

የአላህ ኸሊል ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ማለታቸውን አላህ ነግሮናል፡-

﴿وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَقْتُوا ۖ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [العنكبوت: ١٧]

{ኢብራሂምንም ለሕዝቦቹ ባለ ጊዜ (አስታውስ)። «አላህን ተገዙ ፍፋትም። ይህ የምታውቁ ብትሆኑ ለእናንተ በላጭ ነው።»} [አል-ዓንከቡት 16]

ነብዩ ሲሊሕ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን አላህ እንደነገረን እንዲህ ብለዋል፡-

﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ لِقَوْمِهِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ ۖ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ﴾ [الأعراف: ٧٣]

{ወደ ሰሙድም ወንድማቸውን ሲሊህን ላክን። አላቸው «ወገኖቹ ሆይ! አላህን ተገዙ። ከእርሱ ሌላ ለእናንተ ምንም አምላክ የላችሁም። (እውነተኛ ለመኾኔ) ከጌታችሁ የኾነች ምልክት በእርግጥ መጥታላችኋለች። ይህች ለእናንተ ተፃምር ስትኾን የአላህ ግመል ናትና ተዋት። በአላህ ምድር ውስጥ ትብላ፤ (ትጠጣም)። በክፉ አትንኳትም። አሳማሚ ቅጣት ይይዛችኋልና።»} [አል-አዕራፍ 73]

ነብዩ ሹዐይብ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንም አላህ እንደነገረን እንዲህ ብለዋል፡-

﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ لِقَوْمِهِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ۚ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ﴾ [الأعراف: ٨٥]

{ወደ መድየንም (ምድያን) ወንድማቸውን ሹዔይብን (ላክን)፤ አላቸው፡- «ወገኖቹ ሆይ! አላህን ተገዙ። ከእርሱ በቀር ምንም አምላክ የላችሁም። ከጌታችሁ ዘንድ ግልጽ ማስረጃ በእርግጥ መጥታላችኋለች። ስፍርንና ሚዛንን ሙሉ። ሰዎችንም አንዳችቻቸውን (ገንዘቦቻቸውን) አታጉድሉባቸው። በምድርም ውስጥ ከተበጀች በኋላ አታበላሹ። ይህ ምእምናን እንደኾናችሁ ለእናንተ የተሻለ ነው።»} [አል-አዕራፍ 85]

ነብዩሊህ ሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና አላህ መጀመርያውኑ እንዳናገራቸውም ጥራት ይገባውና እንዲህ ነው ያለው፡-

﴿وَأَنَا أَخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾ إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾

[طه: ١٣-١٥]

{«እኔም መረጥኩህ፤ የሚወረድልህንም ነገር አዳምጥ።} 13 {«እኔ አላህ እኔ ነኝ ያለ እኔ አምላክ የለምና ተገዛኝ። ሶላትንም (በእርሷ) እኔን ለማውሳት ስገድ።} 14 [ጧሃ 13-14

አላህ ስለ ነብዩሊህ ሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ሲነግረን እንዲህ በሚል በአላህ ጥበቃ መፈለጋቸውን ነግሮናል፡-

﴿وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِّنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ أَحْسَابٍ﴾ [غافر: ٧٧]

{ሙሳም «እኔ በምርመራው ቀን ከማያምን ትዕቢተኛ ሁሉ በጌታዬና በጌታችሁ ተጠበቅሁ» አለ።} [ጋፊር 27]

ነብዩሊህ ዲሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ማለታቸውን አላህ እንዲህ ሲል ነግሮናል፡-

﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ [آل عمران: ٥١]

{«አላህ ጌታዬና ጌታችሁ ነው፤ ስለዚህ ተገዙት፤ ይህ ቀጥተኛ መንገድ ነው» (አላቸው)።} [አሊ-ዲምራን 51]

ነብዩሊህ ዲሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ማለታቸውን አላህ እንዲህ ሲል ነግሮናል፡-

﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا

اللَّهَ رَبِّي وَرَبِّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ وَمَا

لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ [المائدة: ٧٢]

{«የእስራኤል ልጆች ሆይ! ጌታዎንና ጌታችሁን አላህን ተገዙ። እነሆ በአላህ የሚያጋራ ሰው አላህ በርሱ ገነትን በእርግጥ እርም አደረገ። መኖርያቸውም እሳት ናት። ለበዳዮች ምንም ረዳቶች የላቸውም።»} [አል ማእዳህ:72]

አረ እንደውም በተውራት (ኦሪት) እና በኢንጂልም (ወንጌል) ጭምር ጠንከር ባለ መልኩ የመጣው አላህን ብቻ ማምለክ ነው። በኦሪት ዘዳግም (6:4) ላይ ሙሴ እንዲህ ማለታቸውን ነው የምናገኘው፡-

{እስራኤል ሆይ ሰማ፤ አምላካችን እ/ር አንድ እ/ር ነው።} በማርቆስ ወንጌልም (12:29)

ዲሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈንና እንዲህ በማለት የአምላክን አሃዳዊነት የሚያፀና ሆኖ ነው የምናገኘው፡-

{ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለው፤ "ከትእዛዝ ሁሉ ፊተኛይቱ እስራኤል ሆይ ስማ፤ ጌታ አምላካችን አንድ ጌታ ነው"}]

የላቀው አላህ ነብያቶች ሁሉ በዚህችው እጅግ አሳሳቢ ጉዳይ መላካቸውን ነው የነገረን። ይኸውም ወደ አላህ አሃዳዊነት ነው፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الظُّلُمَاتِ فَمِنَہُمْ مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْہُمْ مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَدِّبِينَ﴾ [النحل: ٦٣]

{በየሕዝቡም ሁሉ ውስጥ «አላህን ተገዙ፤ ጣዖትንም ራቁ» በማለት መልክተኛን በእርግጥ ልከናል። ከእነሱም ውስጥ አላህ ያቀናው ሰው አልለ። ከእነሱም ውስጥ በእርሱ ላይ ጥመት የተረጋገጠበት ሰው አልለ። በምድርም ላይ ኪዳ፤ የአስተባባዮችም መጨረሻ እንዴት እንደ ነበረ ተመልከቱ።} [አን-ኑሕል 36]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَنُؤْتِي بِكِتَابٍ مِّن قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِّن عِلْمٍ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ [الأحqاف: ١٧]

{«ከአላህ ሌላ የምትግዟቸውን አያችሁን? ከምድር ምንን እንደ ፈጠሩ አሳዩኝ። ወይም በሰማያት ለእነርሱ (ከአላህ ጋር) መጋራት አላቸውን? (ያማልዱናል በማለታችሁ) እውነተኞች እንደ ኾናችሁ ከዚህ (ቁርአን) በፊት የኾነን መጽሐፍ ወይም ከዕውቀት የኾነ ቅርስን አምጡልኝ» በላቸው።} [አል-አሕቃፍ 4]

ሽይኽ ሰዕዲይ አላህ ይዘንላቸው እንዲህ ብለዋል፡- "በዚህም መሽሪኮች (አጋሪዎች) ሽርካቸውን በተመለከተ ያቀረቡትን ክርክር (መግታቸው) በማስረጃ ወይም በበቂ መረጃ ላይ የተመሠረተ እንዳልሆነ ግልፅና የታወቀ ሆነ። ይልቁንም በተሳሳቱ ግምቶችና በተከላሹ አመለካከቶች እንዲሁም በተመረዙ አእምሮዎች ላይ የተመሠረተ ነበር። የአቋማቸውንም ብልሽት ከሚያመለክቱ ነገሮች መካከል ሁኔታዎቻቸውን በመከታተል፤ 'እውቀታቸውን እና ተግባሮቻቸውን በመመርመር፤ (ይኸው ከአላህ ውጭ) ሲያመልኩት ሕይወታቸውን ያሳለፉለት አካል በዱኒያቸው ነው ወይንስ በአኼራቸው የፈየዳቸው?!" ተይሲሩል ከሪሙ ረሕማን: 779

6- አላህ ብቸኛው ለአምልኮ ተገቢ ነው

በብቸኝነት ሊመለከ የሚገባው አላህ ብቻ ነው። ከእርሱም ሌላ ማንም ሊመለከ አይገባውም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَتَّيَّهَا النَّاسُ أَعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾﴾ [البقرة: (٣١-٣٢)]

[እናንተ ሰዎች ሆይ! የፈጠራችሁን እነዚያንም ከናንተ በፊት የነበሩትን (የፈጠረውን) ጌታችሁን ተገዙ፤ (ቅጣትን) ልትጠነቀቁ ይከጀላልና።] [(እርሱ) ያ ለናንተ ምድርን ምንጣፍ ሰማይንም ጣራ ያደረገ ነው፤ ከሰማይም (ከደመና) ውሃን ያወረደ በርሱም ከፍሬዎች ለናንተ ሲሳይን ያወጣ ነው። እናንተም (ፈጣሪነቱን) የምታውቁ ስትኾኑ ለአላህ ባላንጣዎችን አታድርጉ።] [አል-በቀራህ 21-22]

እኛንም ሆነ ከእኛ በፊት የነበሩትን ትውልዶች የፈጠረና ምድርን ምንጣፍ ያደረገልን፤ ከሰማይም ውሃን በማውረድ ሲሳይንን ያፈራልን እርሱ ነው። አምልኮ የሚገባው እርሱ ብቻ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَتَّيَّهَا النَّاسُ أَذْكَرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآئِي تُوَفَّكُونَ﴾ [فاطر: (٣٥)]

[እናንተ ሰዎች ሆይ! በእናንተ ላይ (ያለውን) የአላህን ጸጋ አስታውሱ። ከአላህ ሌላ ፈጣሪ አለን? ከሰማይና ከምድርም ሲሳይን የሚሰጣችሁ አለን? ከእርሱ በስተቀር አምላክ (ሰጪም) የለም። ታዲያ ወዴት ትዘራላችሁ።] [4-ጢር 3]

የሚፈጥርና ሲሳይንም የሚለግስ እርሱ ብቻ ነው አምልኮ የሚገባው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَأَعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ [الأنعام: (٣٦)]
[ይህ ጌታችሁ አላህ ነው። ከእርሱ በቀር አምላክ የለም። ነገርን ሁሉ ፈጣሪ ነው። ስለዚህም ተገዙት። እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ተጠባባቂ ነው።] [አል-አንዳም 102]

እኛም ከአላህ ውጭ የሚመለከ ሁሉ ለአምልኮ ተገቢ ሆኖ አይደለም፤ ምክንያቱም በሰማይም ሆነ በምድር የአቶም ክብደት ያክል ነገር ላይ እንኳ የበላይ ተቆጣጣሪነት የሌለው፤ በምንም መልኩ ለአላህ አጋር ወይንም ረዳት ሆነ አጋዥ የማይሆን፤ እንዴት ከአላህ ጋ ይጠራል?! እንዴትስ ለአላህ ተጋሪ ይደረጋል?! ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ

وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيرٍ﴾ [سبأ: ٢٢]

{እነዚያን ከአላህ ሌላ (አማልክት ብላችሁ) የምታስቧቸውን ጥሩ። በሰማያትም በምድርም ውስጥ የብናኝ ክብደት ያክል ምንንም አይችሉም። ለእነርሱም በሁለቱም ውስጥ ምንም ሽርክና የላቸውም። ከእነርሱም ለእርሱ ምንም አጋዥ የለውም፤ ብላቸው።} [ሰባእ 22]

ጥራት ይገባውና የላቀው አላህ ፍጥረታት የፈጠረና ያላንዳች ያስገኛቸውም ነው። የፍጥረታቱም መኖር ፈጣሪ ምኞሩን፣ ጌትነቱና አምላክነቱ ማስረጃና አመላካች ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافَ السِّنِينَ وَالْوَنُجُومِ ﴿٢٥﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٦﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَتَابُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِعَاؤُكُمْ مِّنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٧﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٩﴾ وَلَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلِّ لَهٌ قَنُوتٌ ﴿٣٠﴾ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣١﴾﴾ [الروم: ٢٣-٣١]

{እናንተንም ከዐፈር መፍጠሩ ከዚያም እናንተ ወዲያውኑ የምትበታተኑ ሰዎች መኾናችሁ ከአስደናቂ ምልክቶቹ ነው።} (20) {ለእናንተም ከነፍሶቻችሁ (ከጎሶቻችሁ) ሚስቶችን ወደእነርሱ ትረኩ ዘንድ መፍጠሩ፣ በመካከላችሁም ፍቅርንና እዝነትን ማድረጉ ከአስደናቂ ምልክቶቹ ነው። በዚህ ውስጥ ለሚያስተውሉ ሕዝቦች ተዓምራቶች አልሉ።} (21) {ሰማያትንና ምድርንም መፍጠሩ፣ የቋንቋዎቻችሁና የመልኮቻችሁም መለያየት፣ ከአስደናቂ ምልክቶቹ ነው። በዚህ ውስጥ ለዐዋቂዎች ተዓምራቶች አልሉበት።} (22) {በሌሊትና በቀንም መተኛታችሁ፣ ከችርታውም መፈለጋችሁ ከምልክቶቹ ነው። በዚህ ውስጥ ለሚሰሙ ሕዝቦች ተዓምራቶች አልሉበት።} (23) {ብልጭታንም ፈሪዎችና ከጃዮች ስትሆኑ ለእናንተ ማሳየቱ፣ ከሰማይም ውሃን ማውረዱ፣ በእርሱም ምድርን ከሞተች በኋላ ሕያው ማድረጉ ከአስደናቂ ምልክቶቹ ነው። በዚህ ውስጥ ለሚያስቡ ሕዝቦች ተዓምራቶች አልሉበት።} (24) {ሰማይና ምድርም (ያለምስሶ) በትዕዛዙ መቆማቸው፣ ከዚያም (መልአኩ ለትንሣኤ) ከምድር ጥሪን

በጠራቸው ጊዜ እናንተ ወዲያውኑ የምትወጡ መሆናችሁ ከአስደናቂ ምልክቶቹ ነው።} (25)
 {በሰማያትና በምድር ያለው ሁሉ የእርሱ ብቻ ነው። ሁሉም ለእርሱ ታዛዦች ናቸው።} (26)
 {እርሱም የመፍጠርን የሚጀምር ከዚያም የሚመልሰው ነው። እርሱም (መመሆሱ) በእርሱ ሊዩ በጣም ገር ነው።} (27) [አር-ሩም 20-27]

ነምሩድ የጌታውን መኖር አስተባበለ፣ አላህ እንደነገረንም ነብዩሊህ ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ብለውታል፦

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ حَاجَّ إِبرٰهٖمَ فِي رِبِّهِۦٓ أَنۢ ءَاتَنَّهُ اللّٰهُ الْمَلِكَ إِذۡ قَالَ إِبرٰهٖمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِـِٔ وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِـِٔ وَأُمِيتُۚ قَالَ إِبرٰهٖمُ فَإِنَّ اللّٰهَ يَأْتِي بِالسَّمَسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأَتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٨﴾﴾ [البقرة: ٢٥٨]

{ኢብራሂም፦ «አላህ ፀሐይን ከምሥራቅ በኩል ያመጣል (አንተ) ከምዕራብ በኩል አምጣት» አለው። ያም የካደው ሰው ዋለለ፤ (መልስ አጣ) አላህም በዳዮች ሕዝቦችን አይመራም።} [አል-በቀራ 258]

ነብዩሊህ ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን አላህን በተመለከተ የሚመራቸው፣ የሚመግባቸው፣ የሚያጠጣቸው፣ በታመሙም ጊዜ የሚያሸራቸው፣ የሚገድላቸውም ሆነ ህያው የሚያደርጋቸውም አላህ መሆኑን ማስረጃ አድርገው በማቅረብ ሀዘባቸውን አስረድተውበታል። ልክ አላህ እንዲህ ብሎ ስለ እርሳቸው እንደነገረን፦

﴿الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾ وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾﴾ [الشعراء: ٧٨-٨١]

{«(እርሱ) ያ የፈጠረኝ ነው። እርሱም ይመራኛል። «ያም እርሱ የሚያበላኝና የሚያጠጣኝ ነው። «በታመምኩም ጊዜ እርሱ ያሸረኛል። «ያም የሚገድለኝ ከዚያም ሕያው የሚያደርገኝ ነው።} [አሽ-ሹዓራእ 78-81]

አላህ ነብዩሊህ ሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ከፊርዓውን ጋ የነበራቸውን ሙግት አስመልክቶ ሲነግረን እንዲህ እንዳሉት ነግሮናል።

﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ حَلَقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾﴾ [طه: ٥٠]

{«ጌታችን ያ ለፍጥረቱ ነገርን ሁሉ (የሚያስፈልገውን) የሰጠ ከዚያም የመራው ነው» አለው።} [ጥሃ 50]

አላህ በሰማይና በምድር ያለውን ሁሉ ለሰው ልጅ አግርቶ በፀጋው አካበበው። አላህን እንዲያመልኩ እና እንዳይከዱትም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፦

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَهْرَةَ وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ (لقمان: ٢٥)

{አላህ በሰማይት ያለውንና በምድርም ያለውን ሁሉ ለእናንተ ያገራላችሁ ጸጋዎቹንም ግልጽም ድብቅም ሲሆኑ የሞላላችሁ መሆኑን አታዩም? ከሰዎችም ያለ ዕውቀትና ያለ መሪ፣ ያለግልጽ መጽሐፍም በአላህ የሚከራከር አልለ።} [ሉቅማን 20]

አላህ በሰማይና ምድር ያለውን ሁሉ ለሰው ልጅ እንዳገራላቸው ሁሉ የሚጠቅመውን እውቀት እንዲማርና ወደ ጌታውም እንዲመራ መስሚያ፣ መመልከቻ እና ልቦናንም የሚያስፈልገው ልክ አዘጋጅቶታል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ (النحل: ٧٨)

{አላህም ከእናቶቻችሁ ሆዶች ምንም የማታውቁ ሆናችሁ አወጣችሁ። ታመሰግኑም ዘንድ ለእናንተ መስሚያን ማያዎችንም ልቦችንም አደረገላችሁ።} [አን-ነሐል 78]

ሁሉን ቻይ የሆነው አላህ እነዚህን ዓለማት ሁሉ ፈጥሯል የሰውን ልጅም እንዲሁ ፈጥሯል እናም በሚፈልጉት አባላት እና ኃይሎች ሁሉ አዘጋጀው፣ ከዚያ የአላህን አምልኮ እና የምድር ግንባታ እንዲሠራ የሚረዳውን ሁሉ ሰጠው፣ ከዚያም ሰማይና ምድር ውስጥ ያለውን ሁሉ ለእርሱ አስገዛ።

የላቀው አላህ እነዚህን ታላላቅ ፍጥረታት መፍጠሩን ግድ ለሚያስብለው መለኮታዊ ጌትነቱ ማስረጃ አደረገ። ጥራት ይገባውና እንዲህም ብሏል፡-

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ (يونس: ٣١)

{ከሰማይና ከምድር ሲሳይን የሚሰጣችሁ ማን ነው መስሚያዎችንና ማያዎችን የፈጠረ ማን ነው ከሙትም ሕያውን የሚያወጣ ከሕያውም ሙትን የሚያወጣ ማን ነው ነገሩን ሁሉ የሚያስተናግድ ማን ነው» በላቸው። «በእርግጥም አላህ ነው» ይሉሃል። «ታዲያ (ለምን ታጋራላችሁ) አትፈሩትምን» በላቸው።} [ዩኑስ 31]

ጥራት የተገባው የላቀው አል-ሐቅ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَتُنُونِي بِكِتَابٍ مِّن قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ (الأحقاف: ٢٤)

{ከአላህ ሌላ የምትግዟቸውን አያችሁን? ከምድር ምንን እንደ ፈጠሩ አሳዩኝ። ወይም በሰማይት ለእነርሱ (ከአላህ ጋር) መጋራት አላቸውን? (ያማልዱናል

በማለታችሁ) እውነተኞች እንደ ኾናችሁ ከዚህ (ቁርአን) በፊት የኾነን መጽሐፍ ወይም ከዕውቀት የኾነ ቅርስን አምጡልኝ» በላቸው።} [አል-አካቃፍ 4]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿حَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوْسًا أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۗ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾﴾ [لقمان: ١١-١٢]

{ሰማያትን ያለምታየዋት አዕማድ (ምሰሶዎች) ፈጠረ። በምድርም ውስጥ በእናንተ እንዳታረገርግ ተራራዎችን ጣለ። በእርሷም ላይ ከተንቀሳቃሽ ሁሉ በተነፃ። ከሰማይም ውሃን አወረድን። በእርሷም ውስጥ ከመልካም ዓይነት ሁሉ አበቀልን። ይህ የአላህ ፍጡር ነው። እነዚያ ከእርሱ ሌላ ያሉት ምንን እንደፈጠሩ እስኪ አሳዩኝ። በእውነቱ በዳዮች በግልጽ ጥመት ውስጥ ናቸው።} [ሉቅማን 10-11]

ጥራት የተገባው የላቀው አል-ሐቅ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنٌ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيِّرُونَ ﴿٣٧﴾﴾ [الطور: ٣٥-٣٧]

{ወይስ ያለ አንዳች (ፈጣሪ) ተፈጠሩን? ወይስ እነርሱ ፈጣሪዎች ናቸውን?} {ወይስ ሰማያትንና ምድርን ፈጠሩን? አይደለም አያረጋግጡም።} {ወይስ የጌታህ ግምጃ ቤቶች እነርሱ ዘንድ ናቸውን? ወይስ እነርሱ አሸናፊዎች ናቸውን?} [አጥ-ጡር 35-37]

ሸይኽ ሰዕዲይ እንዲህ ብለዋል፡- "ይህ ለእውነታው እጅ ከመስጠት ውጪ ምናልባት ህሊና (አዕምሮ) እና ሃይማኖተ ቢስነትን ሊመርጡ ካልሆነ በቀር ማውገዝ በማይመቻቸው ማስረጃ ነው የሞገታቸው።" ተፍሲር ኢብኑ ሰዕዲይ፡ 816

7- ብቸኛው ፈጣሪም አላህ ነው

በፍጠረተ አለሙ ያለውን ሁሉ የምናየውንም የማናየውንም ፈጣሪ አላህ ነው። ከእርሱ ውጪ ያለው ሁሉ ከፍጥረታቱ መካከል የሆነ ፍጡር ብቻ ነው። አላህ ሰማያትንና ምድርንም በሰባት ቀናት ፈጠረ።

በፍጠረተ አለሙ ያለው የምናየውንም የማናየውም ሁሉ ፈጣሪ አላህ ነው። ከእርሱም ውጭ ያለው ከፍጥረታቱ መካከል የሆነ ፍጡር ብቻ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَبَّهُوا خَلْقَهُمْ قُلِ اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَّاحِدُ الْقَهْرُ ﴿١٦﴾﴾ [الرعد: ١٦]

{«የሰማያትና የምድር ጌታ ማን ነው» በላቸው። «አላህ ነው» በል። «ለነፍሶቻቸው ጥቅምንም ጉዳትንም የማይችሉን ረዳቶች ከርሱ ሌላ ያዛችሁን» በላቸው። «ዕውርና የሚያይ ይስተካከላሉን ወይስ ጨለማዎችና ብርሃን ይስተካከላሉን ወይስ ለአላህ እንደርሱ አፈጣጠር የፈጠሩን ተጋሪዎች አደረጉላትና ፍጥረቱ በእነሱ ላይ ተመሳሳሪባቸውን» በል፤ «አላህ ሁለመናውን ፈጣሪ ነው። እርሱም አንዱ አሸናፊው ነው» በል።} [ረዕድ: 16]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{... وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ} (النحل: ١٦)

{የማታውቁትንም ድንቅ ነገር ይፈጥራል።} [አን-ነሐል 8]

ሰማያትንና ምድርንም በሰባት ቀናት ፈጠረ። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ} (الحديد: ٣)

{እርሱ ያ ሰማያትንና ምድርን በስድስት ቀናት ውስጥ የፈጠረ፤ ከዚያም በዙፋኑ ላይ (ለሱ ክብር በሚሰማማ መልኩ የተደላደለ ነው። በምድር ውስጥ የሚገባውን፣ ከእርሷም የሚወጣውን፣ ከሰማይም የሚወርደውን በእርሷም ውስጥ የሚያርገውን ያውቃል። እርሱም የትም ብትኾኑ ከእናንተ ጋር ነው። አላህም የምትሠሩትን ሁሉ ተመልካች ነው።} [አል-ሐዲድ: 4]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ} (ق: ٣٨)

{ሰማያትንና ምድርን በመካከላቸው ያለውንም ሁሉ በስድስት ቀናት ውስጥ በእርግጥ ፈጠርን። ድካምም ምንም አልነካንም።} [ቃፍ 38]

8- ለአላህም ተጋሪ የለውም

ጥራት የተገባው አላህ በንግስናውም ሆነ በመፍጠሩ፤ በማስተናበሩም ሆነ በአምልኮው ተጋሪ የለውም። ጥራት የተገባውና ከፍ ያለው አላህ የንጉሶች ሁሉ ንጉስ እርሱ ነው፤ በመፍጠር፣ በባለቤትነትም ይሁን በአስተናባሪነቱ ምንም አጋር የለውም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ

أَتُنُونِي بِكُتُبٍ مِّن قَبْلِ هَذَا أَوْ أَنْزَرَةٍ مِّنْ عِلْمِي إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ} (الأحقاف: ١٧)

{«ከአላህ ሌላ የምትግገዟቸውን አያችሁን? ከምድር ምንን እንደ ፈጠሩ አሳዩኝ።

ወይም በሰማያት ለእነርሱ (ከአላህ ጋር) መጋራት አላቸውን? (ያማልዱናል በማለታችሁ) እውነተኞች እንደ ኾናችሁ ከዚህ (ቁርአን) በፊት የኾነን መጽሐፍ ወይም ከዕውቀት የኾነ ቅርስን አምጡልኝ» በላቸው። [አል-አሕቃፍ 4]

ሸይኽ ሰዕዲይ አላህ ይዘንላቸው እንዲህ ይላሉ፡- "ማለትም፡ ለእነዚያ ከአላህ ጋር ጣታታትን ለሚያጋሩ የሚያጋሯቸው ጣሕታት ጥቅምም ይሁን ጉዳትን፣ ሞትም ይሁን ሕይወትን፣ ትንሣኤንም (መቀስቀስን) ምንም አይነት ነገርን እንደማይቆጣጠሩላቸው (ደካሞች መሆናቸውን) ንገራቸው። ጣሕቶቻቸው ከአምልኮ አንዳች ድርሻ እንደማይገባቸው በማብራራትም እንዲህ በላቸው፡- 'ከምድር ምንን እንደ ፈጠሩ አሳዩኝ። ወይም በሰማያት ለእነርሱ (ከአላህ ጋር) መጋራት አላቸውን?' ከሰማያትና ከምድር አካላት የሆነ ነገርን ፈጥረዋል? ተራሮችን ፈጠሩ? ወንዞችን አፈሰሱ? ለእንስሳ ህይወትን ሰጡ? ዛፎችን አብቅለዋልን? ወይስ እነዚህ ሲፈጠሩ አስተዋዖ ነበራቸው? ከእነዚህም ውስጥ አንዳች ነገርን እንዳላደረጉ ሌላው ቀርቶ ራሳቸው እንኳ የማያስተባብሉት ነገር ነው። ይህ ደግሞ ማንም ከአላህ ውጭ የሚመለከ አምልኮቱ ውዳቅ ለመሆኑ ግልፅ የሆነ ቁርጥ ያለ አእምሯዊ ማስረጃ ነው።" ከዚያም ሰማያዊ ማስረጃ አለመኖሩንም እንዲህ በማለት ገለፀ፤ ወደ ሸርክ ጥሪ የሚያደርግ {«እውነተኞች እንደ ሆናችሁ ከዚህ (ከቁርአን) በፊት የሆነን መጽሐፍ ወይም ከዕውቀት የሆነ ቅርስን አምጡልኝ» በላቸው።} በዚሁ ጉዳይ የሚያዝ ከመልዕክተኞች የተወረሰ ነገር ካለ አምጡልኝ። እንደሚታወቀው ከየትኛውም የአላህ መልዕክተኛ ለዚህ ማስረጃ የሚሆንን ነገር ማምጣት አይችሉም። ይልቁንም ሁሉም መልእክተኞች ጥርት ባለ መልኩ ወደ ጌታቸው አንድነት እንዳዘዙና ሸርክን እንደከለከሉ እርግጠኞች ነን፤ ከመልዕክተኞች የሚወረሰው ትልቁ እውቀትም ይኸው ነው። ተፍሲር ኢብኑ ሰዕዲይ፡ 779

ጥራት የተገባውና የላቀው አላህ እርሱ ነው ንጉስ ነገስት፣ በንግስናውም አጋር የለውም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ تُوْتِي الْمُلْكِ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ ۗ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ۗ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ (آل عمران: ٦٥)

{(ሙሐመድ ሆይ!) በል፡- «የንግስና ባለቤት የኾንክ አላህ ሆይ! ለምትሻው ሰው ንግሥናን ትሰጣለህ። ከምትሻውም ሰው ንግሥናን ትገፍፋለህ። የምትሻውንም ሰው ታልቃለህ። የምትሻውንም ሰው ታዋርዳለህ። መልካም ነገር ሁሉ በእጅህ (በችሎታህ) ነው፤ አንተ በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነህና።»} [አሊ-ዒምራን 26]

የላቀው አላህ ሙሉ ሥልጣን የእርሱ መሆኑ በእለተ ትንሳኤ ግልጽ እንደሚሆን እንዲህ ብሎ ገልጿል፡-

﴿يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۗ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (غافر: ١٦)

{እነርሱ (ከመቃብር) በሚወጡበት ቀን በአላህ ላይ ከእነርሱ ምንም ነገር አይደበቅም። «ንግሥናው ዛሬ ለማን ነው?» (ይባላል፤)። «ለአሸናፊው ለአንዱ አላህ ብቻ ነው» (ይባላል)።} [ጋራ: 16]

ጥራት የተገባው አላህ በንግስናውም ሆነ በመፍጠሩ፤ በማስተናበሩም ሆነ በአምልኮው ተጋሪ የለውም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِثْرٌ مِّنَ الدُّنْيَا كَبِيرًا﴾ [الإسراء: ١٣١]

{«ምስጋና ለአላህ ለዚያ ልጅን ላልያዘው፤ ለእርሱም በንግሥናው ተጋሪ ለሌለው፤ ለእርሱም ከውርደት ረዳት ለሌለው ይገባው በልም። ማክበርንም አክብረው።»} [ኢስራአ: 111]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ [الفرقان: ٢٥]

{(እርሱ) ያ የሰማያትና የምድር ንግሥና የእርሱ ብቻ የኾነ፤ ልጅንም ያልያዘ፤ በንግሥናውም ተጋሪ የሌለው፤ ነገሩንም ሁለ የፈጠረና በትክክልም ያዘጋጀው ነው።} [አል-ፉርቃን: 2]

እርሱ የሁሉም ነገር ገዥ ነው፤ ጥራት ይገባውና ከእርሱው ውጭ ያለ ሁሉ ደግሞ የእርሱ ተገዥ ነው። ፈጣሪ እርሱ ነው፤ ከእርሱ ውጭ ያለው ሁሉ ደግሞ የእርሱ ፍጡር ነው። ጉዳይንም ሁሉ የሚያስተናብረው እርሱ ነው። ስለዚህ እንዲህ ያለው ጌታ ነው ሊመለከ የሚገባው፤ ከእንዲህ ካለው ውጭ ማምለክም ህሊናቢስነትና ዲንንም ዲንያንም የሚያበላሽ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصْرَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ [البقرة: ١٣٥]

«አይሁድን ወይም ክርስቲያኖችን ኹኑ፤ (ቅኑን መንገድ) ትመራላችሁና» አሉም። «አይደለም የኢብራሂምን ሃይማኖት ቀጥተኛ ሲኾን እንከተላለን፤ ከአጋሪዎችም አልነበረም» በላቸው። [አል-በቀራህ: 135]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ [النساء: ١٢٥]

{እርሱ መልካም ሠሪ ሹኖ ፊቱን ለአላህ ከሰጠና የኢብራሂምንም መንገድ ቀጥተኛ ሲኾን ከተከተለ ሰው ይበልጥ ሃይማኖቱ ያማረ ማን ነው አላህም ኢብራሂምን ፍጹም ወዳጅ አድርጎ ያዘው።} [ኒሳእ: 125]

ጥራት ይገባውና የላቀው አላህ ከቀናው የኑብዩሊህ ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ጎዳና ውጭ ሌላ ፈለግን የፈለገ ራሱን እንዳቆለ (እንዳሞኘ) ገለፀ፤ እንዲህም አለ:-

﴿وَمَنْ يَرْغَبْ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ [البقرة: 130]

{ከኢብራሂምም ሕግጋት ነፍሱን ያቆለ ሰው ካልኾነ በስተቀር የሚያፈገፍግ ማነው? (የለም)፤ በቅርቢቱም ዓለም በእርግጥ መረጥነው። በመጨረሻይቱም ዓለም እርሱ ከመልካሞቹ ነው።} [አል-ብቀራ: 130]

9- ጥራት የተገባው አላህ አልወለደ አልተወለደ ብጤም ሆነ አምሳያም የለውም

ጥራት የተገባው አላህ አልወለደምም አልተወለደምም ብጤም ሆነ አምሳያም የለውም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝ ۝ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ [الإخلاص: 1-4]

{በል «እርሱ አላህ አንድ ነው።» {«አላህ (የሁሉ) መጠጊያ ነው።» {«አልወለደም፤ አልተወለደምም።» {«ለእርሱም አንድም ብጤ የለውም።»} [አል-ኢኸላስ: 1-4]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا﴾ [مريم: 65]

{(እርሱ) የሰማያትና የምድር በሁለቱም መካከል ላለው ሁሉ ጌታ ነውና ተገዛው። እርሱን በመገዛትም ላይ ታገስ። ለእርሱ ሞክሼን ታውቃለህን?} [መርየም: 65]

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ [الشورى: 22]

{ሰማያትንና ምድርን ፈጣሪ ነው። ከነፍሶቻችሁ ሴቶችን ከቤት እንስሳዎችም ዓይነቶችን (ወንዶችና ሴቶችን) ለእናንተ አደረገላችሁ። በእርሱ ያበዛችኋል። የሚመስለው ምንም ነገር የለም። እርሱም ሰሚው ተመልካቹ ነው።} [አሽ ሹራ: 11]

10- አላህ በፍጡራት ላይ የሚሰርፅም የሚዋሃድም አይደለም

ጥራት የተገባውና የላቀው አላህ በአንዳች ፍጡራት ላይ የሚሰርፅም የሚዋሃድም አይደለም። ይህም አላህ የሁሉም ፈጣሪ እና ከርሱ ውጭ ያለው ሌላው ሁሉ ደግሞ ፍጡር በመሆኑ፤ እርሱ ዘልአለማዊ ሌላው ሁሉ ደግሞ በመጨረሻው ጠፊ በመሆኑ፤ የሁሉም ነገር ገዥው እርሱ ሌላው ሁሉ ደግሞ የእርሱ ተገዥ በመሆኑ፤ ጥራት ይገባውና አላህም በፍጡራቶቹ አይሰርፅም የትኛውም ፍጡርም በእርሱ የማይሰርፅበት በመሆኑ ነው። ጥራት ይገባውና የላቀው አላህ ከሁሉም የበላይ የሆነ ታላቅ ነው። ከፍ ያለው አላህ በዒሳ ላይ ሰርጿል የሚሉትን ሲቃወማቸው እንዲህ ብሏል፡-

﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾﴾ [المائدة: ١٧]

{እነዚያ አላህ እርሱ የመርየም ልጅ አልመሲሕ ነው ያሉ በእርግጥ ካዱ። የመርየምን ልጅ አልመሲሕን እናቱንም በምድር ያለንም ሁሉ ለማጥፋት ቢሻ ከአላህ ማዳንን የሚችል ማነው በላቸው። የሰማያትና የምድር የመካከላቸውም ንግሥና የአላህ ብቻ ነው። የሚሻውን ይፈጥራል። አላህም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው።} [አል-ማኢዳህ: 17]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَاللَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَسِعَ عَلَيْهِمُ ﴿١١٥﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قٰنِئٰنٌ ﴿١١٦﴾ بَدِيعُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضٰى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾﴾ [البقرة: ١١٥-١١٧]

{ምሥራቁም ምዕራቡም የአላህ ነው (ፊቶቻችሁን) ወደ የትም ብታዞሩ የአላህ ፊት እዚያ ነው። አላህ ችሮታው ሰፊ ዐዋቂ ነው።} {አላህም ልጅ አለው አሉ። (ከሚሉት) ጥራት ተገባው። አይደለም በሰማያትና በምድር ያለው ሁሉ የርሱ ነው። ሁሉም ለርሱ ታዛዥ ሆኖቻቸው ናቸው።} {ሰማያትንና ምድርን ያለብጦ ፈጣሪ ነው፤ ነገርንም (ማስገኘት) በሻ ጊዜ ለርሱ የሚለው፡- «ኹን ነው፤» ወዲያውም ይኸናል።} [አል-ባቀራህ: 115-117]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾ تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرٰنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾ أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمٰنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتٰى الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾ لَقَدْ أَحْصٰنَهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾﴾ [مریم: ٨٨-٩٥]

{«አልረሕማንም ልጅን ያዘ (ወለደ)» አሉ።} {ከባድ መጥፎን ነገር በእርግጥ አመጣችሁ።} {ከእርሱ (ከንግግራቸው) ሰማያት ሊቀደዱ፣ ምድርም ልትሰነጠቅ፣ ጋራዎችም ተንደው ሊወድቁ ይቃረባሉ።} {ለአልረሕማን ልጅ አልለው ስለአሉ።} {ለአልረሕማን ልጅን መያዝ አይገባውም።} {በሰማያትና በምድር ያለው ሁሉ (በትንሣኤ ቀን) ለአልረሕማን ባሪያ ኾነው የሚመጡ እንጂ ሌላ አይደሉም።} {በእርግጥ (በዕውቀቱ) ከቧቸዋል። መቁጠርንም ቆጥሯቸዋል።} {ሁሉም በትንሣኤ ቀን ለየብቻ ኾነው ወደርሱ መጨዎች ናቸው።} [መርየም 88-95]

አላህ እንዲህ ይላል፡-

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ [البقرة: 255]

{አላህ ከእርሱ በቀር ሌላ አምላክ የለም። ሕያው ራሱን ቻይ ነው። ማንገላጅትም እንቅልፍም አትይዘውም። በሰማያት ውስጥና በምድር ውስጥ ያለው ሁሉ የርሱ ብቻ ነው። ያ እርሱ ዘንድ በፈቃዱ ቢኾን እንጅ የሚያማልድ ማነው? (ከፍጡሮች) በፊታቸው ያለውንና ከኋላቸው ያለውን ሁሉ ያውቃል። በሻውም ነገር እንጂ ከዕውቀቱ በምንም ነገር አያካብቡም (አያውቁም)። መንበሩ ሰማያትንና ምድርን ሰፋ። ጥበቃቸውም አያቅተውም። እርሱም የሁሉ በላይ ታላቅ ነው።} [አል-በቀራህ: 255]

የእርሱ ማንነት ይህ ሆኖ የፍጡራት ማንነት ሌላ እንዴት ነው ታድያ አንዱ በሌላው የሚሰርፀው?! እንዴትስ ልጅ አድርጎ ይይዘዋል?! እንዴትስ ከእርሱ ጋ ባላንጣ ያደርገዋል?!

II- አላህ ርህራሄና አዛኝ በመሆኑ መልዕክተኞችን ላከ መጽሐፍቶችንም አወረደ

አላህም እጅግ በጣም ርህራሄና አዛኝ በመሆኑ ባሮቹን ከከህደትና ከሽርክ ጨለማ አውጥቶ ወደ ተውሒድና ቀና መመርያ ብርሃን ለማስገባት መልዕክተኞችንም ላከ ኪታቦችንም አወረደ። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿هُوَ الَّذِي يُزِيلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ [الحديد: ٩]

{እርሱ ከጨለማዎች ወደ ብርሃን ሊያወጣችሁ ያ ግልጽ የኾኑን አንቀጾች በበሪያው ላይ የሚያወርድ ነው። አላህም ለእናንተ በእርግጥ ርህራሄ አዛኝ ነው።} [አል-ሐዲድ: 9]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ [الأنبياء: ١٧]

{(መጽሐፈ ሆይ!) ለዓለማትም እዘነት አድርገን እንጅ አልላከንም።} [አል-አንቢያ: 107]

ነብዩንም መሃሪውና እጅግ በጣም አዛኙ እርሱ መሆኑን ለአላህ ባርያዎች እንዲያሳውቁ አዘዛቸው፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ይላል፡-

﴿ نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ [الحجر: ٤٩]

{ ባርዮችን እኔ መሓሪው አዛኙ እኔው ብቻ መሆኔን ንገራቸው። } [አል-ሐጅር: 49]

ከርህሩህነቱ እና አዛኝነቱ አንፃር በባርያዎቹ ላይ ከፋትንም ይመክትላቸዋል መልካምንም ያስገኝላቸዋል፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَإِن يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ

بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ [يونس: ١٧]

{ አላህም ጉዳትን ቢያደርስብህ ከእርሱ ሌላ ለእርሱ ገላጭ የለውም። በጎንም ነገር ቢሻልህ ለችሮታው መላሽ የለም። ከባርዮቹ የሚሻውን በእርሱ ይለይበታል። እርሱም መሓሪ አዛኝ ነው። } [ዩኑስ: 107]

12- ፍጡራንን የሚተሳሰባቸው እርሱ ብቻ ነው

ጌታችን አላህ እጅግ በጣም አዛኙ በእለተ ትንሳኤ ፍጥረታትን የሚተሳሰብ ብቸኛው ጌታ ነው። የዚያኔ ሁሉንም ባጠቃላይ ከቀብራቸው እንዲቀሰቀሱ አድርጎ እያንዳንዱን ግለሰብ ከሰራው መልካምና ክፉ ስራው አንፃር ይመነዳዋል። አማኝ ሆኖ መልካምን የሰራ ዘውታሪ ፀጋ አለለት፤ የካደና መጥፎንም የሰራ ደግሞ በእለተ ትንሳኤ ከባድ ቅጣት ይጠብቀዋል። ጥራት ይገባውና የላቀው አላህ ለፍጡራኑ ካለው ፍትሃዊነት፣ የላቀ ጥበብና እዝነትም አንፃር ይህንን ዓለም የሥራ ሀገር በማድረግ ሁለተኛውን ዓለም ደግሞ የምንዳ፣ የመተሳሰቢያና የሽልማት አገር አድርጎታል። ስለዚህም በጎ አድራጊው የበጎ አድራጎቱን ሽልማት እንዲያገኝ፤ ክፉ በዳይና ድንበር አላፊም የድንበር አላፊነቱንና የበደሉን ቅጣት እንዲያገኝ ይህን አደረገ። ይህንንም ከሞት የመቀስቀስ ጉዳይ የአንዳንዶች ነፍስ የማትቀበለው ስለሆነ ከሞት መነሳት የማያወላዳ እውነታ መሆኑን የሚያስረዱ ማስረጃዎችንም አደረገ። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الْأُتَى

أَحْيَاهَا لَمُعٍ الْمَوْتَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ [فصلت: ٣٦]

{ አንተ ምድርን ደረቅ ሽና ማየትም ከምልክቶቹ ነው። በእርሷም ላይ ውሃን ባወረደን ጊዜ (በቡቃያዎቻቸው) ትላወሳለች። ትነፋላችም። ያ ሕያው ያደረጋት ጌታ በእርግጥ ሙታንን ሕያው አድራጊ ነው። እነርሱ በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነውና። } [ፉሲለት: 39]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

يَسْأَلُهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَيْتِ فَإِنَّا خَلَقْنَاهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِن عَلَقَةٍ ثُمَّ مِن مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَعَجِيرٍ مُّخَلَّقَةٍ لَّئِيْلَ لَكُمْ وَتَقَرَّرِي فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُوَكُمْ أَشَدَّكُمْ وَمِنكُم مَّن يُتَوَقَّىٰ وَمِنكُم مَّن يُرَدِّدُ إِلَىٰ أَزْدَلِ الْأَعْمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿١٥﴾ (الحج: ١٥)

{አናንተ ሰዎች ሆይ! ከመቀስቀስ በመጠራጠር ውስጥ እንደ ሆናችሁ (አፈጣጠራችሁን ተመልከቱ)፤ እኛም ከዐፈር ፈጠርናችሁ፤ ከዚያም ከፍትወት ጠብታ፤ ከዚያም ከረጋ ደም፤ ከዚያም ከቁራጭ ሥጋ፤ ፍጥረት ሙሉ ከሆነችና ሙሉ ካልሆነች (ችሎታችንን) ለናንተ ልንገልጽላችሁ ፈጠርናችሁ። የምንሻውንም እስከ ተወሰነ ጊዜ ድረስ በማሕፀን ውስጥ እናረጋግጥን። ከዚያም ሕፃን ሆናችሁ እናወጣችኋለን። ከዚያም ሙሉ ጥንካራያችሁን ትደርሱ ዘንድ (እናሳድጋችኋለን)። ከአናንተም የሚሞት ሰው አልለ። ከአናንተም ከዕውቀት በኋላ ምንም እንዳያውቅ ወደ ወራዳ ዕድሜ የሚመለስ ሰው አልለ። ምድርንም ደረቅ ሆና ታያታለህ። በእርሷም ላይ ውሃን ባወረድን ጊዜ ትላወሳለች። ትነፋፋለችም። ውበት ካለው ጎሳ ሁሉ ታበቅላለችም።} [አል-ሐጅ: 5]

አላህ በዚህ አንቀፅ ውስጥ በትንሣኤ ቀን መቀስቀስን የሚያመለክቱ ሦስት አዕምሯዊ ማስረጃዎችን ጠቅሷል፤ እነርሱም፡-

- 1- የሰውን ልጅ አላህ ለመጀመሪያ ጊዜ ሲፈጥረው ከአፈር ነው የፈጠረው፤ ታዲያ ይህንን ከአፈር የፈጠረውን መልሶ አፈር ሲሆን አላህ በሻ ጊዜ ወደ ሕይወት ሊመልሰው ቻይ ነው።
- 2- ከወንዱ የዘር ፈሳሽ ሰው አድርጎ የፈጠረ ጌታ ከሞት በኋላም ሰው አድርጎ ወደ ሕይወት ሊመልሰው ቻይ ነው።
- 3- ምድር ከሞተች በኋላ በዝናብ ህያው ያደረገ የሰው ልጅንም ህያው ሊያደርገው ቻይ ነው። ይህች አንቀፅ ቁርአን ተአምራዊ ለመሆኑ እጅግ ግልፅ የሆነ ማስረጃ አቅፏለች። ምክንያቱም ይህች አንቀፅ ረዥም ካለመሆኗም ጋ ግን እጅግ በጣም አንገብጋቢ ለሆነ ጥያቄ ሶስት ፍንትው ያሉ አእምሯዊ ማስረጃዎች አካትታለች።

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

يَوْمَ نَنظُرُ السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِ لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٦﴾ [الأنبياء: ١٦]

{ለመጽሐፎች የሆኑ ገጾች እንደሚጠቀሙ ሰማይን የምንጠቀልበትን ቀን (አስታውስ)። የመጀመሪያን ፍጥረት እንደ ጀመርን እንመልሰዋለን። (መፈጸሙ) በእኛ ላይ የሆነን ቀጠሮ ቀጠርን። እኛ (የቀጠርነውን) ሠሪዎች ነን።} [አል-አንቢያ: 104]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ ۚ قَالَ مَنْ يُعِي الْعِظْمَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا
أَوَّلَ مَرَّةٍ ۗ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾﴾ [يس: 78-79]

{ለእኛም ምሳሌን አደረገልን። መፈጠሩንም ረሳ። «አጥንቶችን እነርሱ የበሰበሱ ሲኾኑ ሕያው የሚያደርጋቸው ማነው?» አለ።} {«ያ በመጀመሪያ ጊዜ (ከአምንት) ያስገኛት ሕያው ያደርጋታል። እርሱም በፍጡሩ ሁሉ (ኹኔታ) ዐዋቂ ነው» በለው።} [ያሲ: 78]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّمَا أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءِ بَنَدَهَا ﴿٧٧﴾ رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيْنَهَا ﴿٧٨﴾ وَأَعْطَشَ آيِلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٧٩﴾ وَالْأَرْضَ
بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ﴿٨٠﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٨١﴾ وَالْجِبَالَ أَرْسَنَهَا ﴿٨٢﴾﴾ [النازعات: 77-82]

{ባፈጣጠር እናንተ ይበልጥ የበረታችሁ ናችሁን? ወይንስ ሰማይ? (አላህ) ገነባት።} (27) {ከፍታዎን አን፤ አስተካከላችሁ።} (28) {ሌሊቷንም አጨለመ። ቀንዋንም ገለጸ።} (29) {ምድርንም ከዚህ በኋላ ዘረጋት።} (30) {ውሃዋንና ግጦሷን ከእርሷ አወጣ።} (31) {ጋራዎችንም አደለደላቸው።} (32) [አን-ናዚዓት: 27-32]

በመሆኑም አላህ የሰውን ልጅ መፍጠር ሰማያትንና ምድርን በውስጣቸውም ያለውን ከመፍጠር ይበልጥ የሚከብድ እንዳልሆነ ግልፅ አደረገ። ሰማያትንና ምድርን የፈጠረ ጌታ የሰው ልጅን ድጋሚ መቀስቀሱ ሊሳነው አይችልም።

13- ማንኛውም ሰው አሏህ ፊት በዘሩ አይመዘንም

ከፍ ያለው አላህ አደምን ከፈጠረ በኋላ ዝርያዎቹ ከርሱ በኋላ እንዲባዙ አደረገ። የሰው ልጆች ሁሉ አላህን በመፍራታቸው ካልሆነ በቀር በመሰረታዊ ማንነታቸው አንዱ ዝርያ ከሌላኛው ዝርያ አንዱ ህዝብ ከሌላኛው ህዝብ በማይበላላጥበት መልኩ እኩል ናቸው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاهُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۗ إِنَّ
أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَنُكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾﴾ [الحجرات: 13]

{እናንተ ሰዎች ሆይ! እኛ ከወንድና ከሴት ፈጠርናችሁ። እንድትተዋወቁም ጎሳዎችና ነገዶች አደረግናችሁ። አላህ ዘንድ በላጫችሁ በጣም አላህን ፈሪያችሁ ነው። አላህ ግልጽን ዐዋቂ ውስጥንም ዐዋቂ ነው።} [አል-ሐጁራት: 13]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَرْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِۦ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرِهِۦٓ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾﴾ [فاطر: ١١]

{አላህም ከዐፈር፣ ከዚያም ከፍትወት ጠብታ ፈጠራችሁ። ከዚያም ጎሳዎች አደረጋችሁ። ሴትም አታረግዝም አትወልድምም በዕውቀቱ ቢኾን እንጂ። ዕድሜው ከሚረዘምም አንድም አይረዘምም ከዕድሜውም አይጎደልም በመጽሐፉ ውስጥ ያለ ቢኾን እንጂ። ይህ በአላህ ላይ ገር ነው።} [ፋጢር: 11]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِّنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيََكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَّن يُّتَوَفَّىٰ مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّىٰ وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾﴾ [غافر: ٧٧]

{እርሱ ያ ከዐፈር ከዚያም ከፍትወት ጠብታ ከዚያም ከረጋ ደም የፈጠራችሁ ነው። ከዚያም ሕጻናት አድርጎ ያወጣችኋል። ከዚያም ጥንካሬያችሁን ትደርሱ ዘንድ፤ ከዚያም ሽማግሌዎች ትኾኑ ዘንድ (ያቆያችኋል)። ከእናንተም ውስጥ ከዚህ በፊት የሚሞት አልለ። (ይህንንም ያደረገው ልትኖሩና) የተወሰነ ጊዜንም ልትደርሱ ታውቁም ዘንድ ነው።} [ጋፊር: 67]

እናም ሁሉን ቻይ የሆነው አምላክ አዳምን በአፈር (በአጽናፊ ዓለም) እንደ ፈጠረው ሁሉ በአጽናፊ ዓለም ሥርዓት ዲሳ (እየሰሰን) እንደፈጠረ በግልጽ ተናግሯል። ከፍ አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥١﴾﴾ [آل عمران: ٥١]

{አላህ ዘንድ የዲሳ ምሳሌ እንደ አዳም ብጤ ነው። ከዐፈር ፈጠረው። ከዚያም ለርሱ (ሰው) «ሁን» አለው፤ ሆነም።} [አሊ-ዲምራን: 59]

በአንቀጽ ቁጥር (2) ላይ ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሰዎች ሁሉ አላህን በመፍራታቸው ካልሆነ በቀር አንዱ ከሌላው በማይበላሰጥበት መልኩ እኩል እንደሆኑ መግለጻቸውን ቀደም ብዬ ጠቅሻለሁ።

14- ልጅ ሁሉ በተፍጥሯዊው ሃይማኖት (እስልምና) ላይ ሆኖ ነው የሚወለደው

ሁሉ ልጅ በተፍጥሯዊው ሃይማኖት (እስልምና) ላይ ሆኖ ነው የሚወለደው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾﴾ [الرّوم: ٣٠]

{ወደ እውነት ተዘንባይ ኾኑም ፊትህን ለሃይማኖት ቀጥ አድርግ። የአላህን ፍጥረት ያችን

አላህ ሰዎችን በእርስዎ ላይ የፈጠረባትን (ሃይማኖት ያዟት)። የአላህን ፍጥረት መለወጥ የለም። ይህ ቀጥተኛ ሃይማኖት ነው። ግን አብዛኛዎቹ ሰዎች አያውቁም።] [አር-ሩም: 30]

ሐኒፊያ የምትባለው ቀናዋ መንገድ የአላህ ልዩ ወዳጅ የሆኑት ነብዩላህ ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን መንገድ ነች። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ [النحل: 123]

[ከዚያም ወደ አንተ የኢብራሂምን ሃይማኖት ቀጥተኛ ሲሆን ተከተል፤ ከአጋሪዎቹም አልነበረም ማለት አወረድን።] [አን-ነሐል: 123]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "ማንኛውም ልጅ የሚወለደው በተፈጥሯዊው ሃይማኖት (እስልምና) ላይ ሆኖ ነው ወላጆቹ አይሁድ ወይንም ክርስትያን አለዚያም እሳት አምላኪ ያደርጉታል እንጅ። ልክ በተሟላ ተክለ ሰውነት እንደተወለደች እንስሳ ማለት ነው። በተሟላ ተክለሰውነት በተወለደች እንስሳ ነውር ይገኝባታልን?!" ከዚያም አላህ መልካም ስራውን ይውደድለትና አቡ ሁረይራ እንዲህ ይሉ ነበር፡-

﴿وَأَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَٰلِكَ

الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [الروم: 30]

[ወደ እውነት ተዘንባይ ሆነህም ፊትህን ለሃይማኖት ቀጥ አድርግ። የአላህን ፍጥረት ያችን አላህ ሰዎችን በእርስዎ ላይ የፈጠረባትን (ሃይማኖት ያዟት)። የአላህን ፍጥረት መለወጥ የለም። ይህ ቀጥተኛ ሃይማኖት ነው። ግን አብዛኛዎቹ ሰዎች አያውቁም።] [ሩም: 30] ሰሐሐ ቡኻሪይ: 4775

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "በእውነቱ ጌታዬ በዚህ ቀን ያስተማረኝን እናንተ ግን የማታውቁትን እንዳስተምራችሁ አዘኛል። እንዲህ ብሏልም "ለባሪያየ የለገስኩት (ጠቃሚው) ሁሉ ላላሉ ነው፤ ሽይጧን መጣባቸውና ከዲናቸው እንዲያፈነግጡ፣ እኔ የፈቀድኩላቸውን ከለከላቸው፣ እኔ ማስረጃ ላላወረድኩበትም ሽርክ ዳረጋቸው እንጅ እኔ ባርያዎቼን የፈጠርኳቸው በቀና ጎዳና ላይ አድርጌ ነው።" ሙስሊም ዘግበውታል 2865

15- ኋጢአተኛ ሆኖ ወይም የሌላን ኋጢአት ወርሶ የሚወለድ የለም

ማንኛውም ሰው ሲወለድ ኋጢአተኛ ሆኖ ወይንም የሌላን ኋጢአት ወርሶ አይወለድም። አላህ ስለ አደምም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንና የነገረን መለኮታዊውን ትእዛዝ ሲጥሱ እርሳቸውና ሚስታቸው ሐዋ ከዛፉ ሲበሉ በንስሃ ተፀፀተው ወደ አላህ መመለሳቸውንና መሀርታንም መጠየቃቸውን እንዲሁም አላህ

መሀርታን የሚያስገኝላቸውን መልካም ቃላት አስተምሯቸው መሀርታንም እንደሌላቸው ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾ قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾﴾ [البقرة: ٣٥-٣٨]

{አደም ሆይ! አንተ ከነሚስትህ በገነት ተቀመጥ፤ ከርሷም በፈለጋችሁት ስፍራ በሰፊው ተመገቡ፤ ግን ይህችን ዛፍ አትቀረቡ፤ ከበደለኞች ትኾናላችሁና» አልንም።} {ከርሷም ሰይጣን አዳለጣቸው በውስጡም ከነበሩበት (ድሎት) አወጣቸው። «ከፊላችሁም ለከፊሉ ጠላት ሲኾን ውረዳ፤ ለናንተም በምድር ላይ እስከ ጊዜ (ሞታችሁ) ድረስ መርጊያና መጣቀሚያ አላችሁ» አልናቸው።} {አደምም ከጌታው ቃላትን ተቀበለ። በርሱ ላይም (ጌታው ጸጸትን በመቀበል) ተመለሰለት፤ እነሆ እርሱ ጸጸትን ተቀባይ አዛኝ ነውና።} {«ሁላችሁም ኾናችሁ ከርሷ ውረዳ። ከኔም የኾነ መመሪያ ቢመጣላችሁ ወዲያውኑ መመሪያዬን የተከተለ ሰው በነሱ ላይ ፍርሃት የለባቸውም፤ እነሱም አያዘኑም» አልናቸው።} [አል-በቀራህ: 35-38]

አላህ ለአደም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን በንስህቸው አማካኝነት መሀርታን እስከሌላቸው ድረስ የኃጢአት ተሸካሚ የሚሆኑበት ምክንያት አይኖርም፤ ዝርያቸውም ቢሆኑ በተወባ የተገላገለውን ኃጢአት እነርሱ ወራሾቹ ሊሆኑ አይችሉም። በመሰረቱ ማንኛውም ግለሰብ የሌላውን ኃጢአት ተሸካሚ አይደለም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ أَعْيَرَ اللَّهُ رَبَّنَا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾﴾ [الأنعام: ١٦٤]

{ነፍሱም ሁሉ በራሷ ላይ እንጅ (ክፉን) አትሠራም። ተሸካሚም (ነፍስ) የሌላይቱን ሽኩቻ (ኃጢአት) አትሸከምም። ከዚያም መመለሻችሁ ወደ ጌታችሁ ነው። ወዲያውም በእርሱ ትለያዩበት የነበራችሁትን ሁሉ ይነገራችኋል።} [አል-አንዓም 164]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٦٥﴾﴾ [الإسراء: ١٦٥]

{የተመራ ሰው የሚመራው ለራሱ ብቻ ነው። የተሳሳተም ሰው የሚሳሳተው (ጉዳቱ) በእርሷ ላይ ነው። ተሸካሚም (ነፍስ) የሌላይቱን ኃጢአት አትሸከምም። መልዕክተኛንም እስከምንልክ ድረስ የምንቀጣ አይደለንም።} [አል-ኢስራአ 15]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جِهَلِمَا لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۗ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۗ وَإِلَىٰ اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ (فاطر: ٧٨)

{ጎጠአትን ተሸካሚም (ነፍስ) የሌላዋን ሸከም አትሸከምም። የተከበደችም (ነፍስ) ወደ ሸከሟ ብትጣራ (ተጠሪው) የቅርብ ዝምድና ባለቤት ቢኾንም እንኳ ከእርሷ አንዳችን የሚሸከምላት አታገኝም። የምታስጠነቅቀው እነዚያን ጌታቸውን በሩቅ የሚፈሩትን፣ ሰላትንም አስተካክለው ያደረሱትን ብቻ ነው። የተጥራራም ሰው የሚጥራራው ለራሱ ብቻ ነው። መመለሻም ወደ አላህ ብቻ ነው።} [ፋጢር 18]

16 - የሰው ልጆች የመፈጠራቸውም አላማ አላህን በብቸኝነት ለማምለክ ነው

የሰው ልጆች የመፈጠራቸውም አላማ አላህን በብቸኝነት ለማምለክ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ (الذاريات: ٥٦)

{ጂኒን እና ሰውንም እንዲገዙኝ እንጂ ለሌላ ነገር አልፈጠርኳቸውም።} [አዝ-ዛሪያት 56]

17 - እስልምና የሰው ልጆችን አክብሯል

እስልምና የሰው ልጆችን -ወንዶቹንም ሆነ ሴቶቹን- ክብርን አጎናፀፋቸው፤ ለተሟላ መብታቸውም ዋስትናውን አረጋገጠላቸው፤ በተቀሩት ምርጫዎች፣ ድርጊቶችም ሆኑ ከንውኖች ተጠያቂነትን አደረገባቸው፤ ራሱንም ይሁን ሌላን ለሚጎዱ ድርጊቶች የተጠያቂነት ኋላፊነት ጣለባቸው።

እስልምና የሰው ልጆችን -ወንዶቹንም ሆነ ሴቶቹን- ክብርን አጎናፀፋቸው፤ የላቀው አላህ ሰውን በምድር ላይ ምድራዊ ምትክ እንዲሆን ፈጠረ፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً...﴾ (البقرة: ٣٠)

{(መጥመድ፣ ሆይ) ጌታህ ለመላእክት፡- «እኔ በምድር ላይ ምትክን አድራጊ ነኝ፤» ባለ ጊዜ (የሆነውን አስታውስ፤} [አል-በቀራህ 30]

ይህ ክብር ሁለንተናዊና ለመላ የሰው ልጆች ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْوَبْرِ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ

كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾ [الإسراء: ٧٠]

{የአደምንም ልጆች በእርግጥ (ከሌላው ፍጡር) አከበርናቸው። በየብስና በባህርም አሳፈርናቸው። ከመልካሞችም (ሲሳዮች) ሰጠናቸው። ከፈጠርናቸውም ፍጡሮች በብዙዎቹ ላይ ማብላጥን አበለጥናቸው።} [አል ኢስራእ: 70]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ (التين: ٤)

{ሰውንም በጣም በአማራ አቋም ላይ ፈጠርነው።} [አት-ቲን 4]

አላህ ሰው ራሱን ከአላህ ውጪ ላለ አካል አገልጋይ፣ ተከታይ ወይም ታዛዥ ከማድረግ ከልክሏል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾ [البقرة: ١٦٥-١٦٦]

{ከሰዎችም ከአላህ ሌላ ባለንጣዎችን (ጣዖታትን) አላህን እንደሚወዱ የሚወዷቸው ሆነው የሚይዙ አልሉ። እነዚያ ያመኑትም አላህን በመውደድ (ከነርሱ) ይበልጥ የበረቱ ናቸው። እነዚያም የበደሉት ሰዎች ቅጣትን (በትንሣኤ ቀን) ባዩ ጊዜ ጎይል ሁሉ ለአላህ ብቻ መኾኑንና አላህም ቅጣቱ ብርቱ መኾኑን (በአዳኛ ዓለም) ቢያውቁ ኖሮ (ባለንጣዎችን በመያዛቸው በተጸጸቱ ነበር)።} [አል-ቀራሪ 165-166]

የላቀው አላህ በስህተት ላይ መሪዎችንና ተከታዮቻቸውን በእለተ ትንሣኤ የሚኖራቸው ሁኔታ አስመልክቶ ሲገልጽ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٢٢﴾ وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا

الْأَعْلَلَ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾ [سبأ: ٢٢-٢٣]

{እነዚያ የኮሩት ለእነዚያ ለተዋረዱት «ከትክክለኛው እምነት ከመጣላችሁ በኋላ እኛ ከለክልናችሁን? አይደለም (እናንተው) ከሐዲዎች ነበራችሁ» ይሏቸዋል።} {እነዚያም የተዋረዱት ለእነዚያ ለኮሩት «አይደለም፤ በአላህ እንድንክድና ለእርሱ ባለንጣዎችን

እንድናደርግ ስታዙን (የከለከለን) የሌሊትና የቀን ዱሊታችሁ ነው» ይላሉ። ቅጣቱንም ባዩ ጊዜ ጸጸትን ይገልጻሉ። በእነዚያም በካዱት አንገቶች ላይ እንዳይሆኑ እናደርጋለን። ይህኑት የነበሩትን እንጂ ሌላን ይመነዳሉን?} [ሰባእ 32-33]

ጥራት ይገባውና የላቀው አላህ በእለተ ትንሣኤ ከሚኖረው ፍጹም ፍትሐዊነትም አንገር የሰህተት ሰባኪዎች እና መሪዎች የራሳቸውንም የእነዚያ ባለማወቃቸው የተከተሏቸው ተከታዮቻቸውንም ኃጢአት ማሸከሙ ይገኝበታል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ مَا

يَزُرُونَ﴾ [النحل: ١٠٥]

{(ይህንንም የሚሉት) በትንሣኤ ቀን ኅጢአቶቻቸውን በሙሉ ከእነዚያም ያለ ዕውቀት ጉነው ከሚያጠሟቸው ሰዎች ኅጢአቶች ከፊሉን ሊሸከሙ ነው። ንቁ! የሚሸከሙት ኃጢአት ምንኛ ከፋ!} [አን-ነሐል 25]

እስልምና ለሰው ልጅ በዚህኛውም በመጨረሻውም ዓለም ያለውን ሙሉ ሙብቱን ያረጋግጥለታል፤ እስልምና ለመላው የሰው ልጅ ካረጋገጠለት ሙብቶቹ መካከል እጅግ ታላቁ ሙብቱ አላህ በባሮቹ ላይ ያለውንና ባሮቹም እሱ ዘንድ ያላቸውን ሙብቶች ያሳወቀበት ነው። ከሙዓዝ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ፡ አንድ ቀን ከነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ጋ በአንድ አህያ ተፈናጥጬ ሳለሁ፡ "ሙዓዝ ሆይ!" አሉኝ፤ እኔም "አቤት በደስታ" አልኳቸው፤ ከዚያም ራሱን ቃል ደጋገመው አሉና "አላህ በባርያዎቹ ላይ ያለውን ሙብት ታውቃለህን?" አሉኝ፤ እኔም "አረ አላውቅም" አልኳቸው፤ እሳቸውም "አላህ በባርያዎቹ ያለው ሙብት በእርሱ ምንንም ሳያጋሩ በብቸኝነት ሊያመልከት ነው" አሉኝ፤ ከዚያም ትንሽ እንደተጓዙ መልሰው "ሙዓዝ ሆይ!" አሉኝ፤ እኔም "አቤት በደስታ" አልኩ፤ "ባርያዎችህ ያንን ሙብቱን ከተወጡ የማይቀጡበት የሆነውን ሙብታቸውን ታውቃለህን?" አሉኝ። "በጀህንም እሳት (በዘውታሪነት) ላይቀጣቸው ነው።" ሰሊሕ ቡ-ካሪይ: 6840 የእስልምና ሃይማኖት ለሰው ልጅ የሃይማኖቱን፣ የዝርያውን፣ የገንዘቡንና የክብሩን ዋስትና አረጋግጦለታል። የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ ልክ ይሁው ያለንበትን ቀንና ሀገር እንዳከበረው፤ ደማችሁን፣ ንብረታችሁንና ክብራችሁንም ከልክሎ አስከብሮላችኋል።" ሰሊሕ ቡ-ካሪይ: 6501 በእርግጥ ይህ ታላቅ ቃል ኪዳን የአላህ መልዕክተኛ ከመቶ ሺህ በላይ ሶሐቦች በተገኙበት የመሰናበቻው ሐጅ እለት ያወጁበት ነው። ይህንንም መልዕክት በመሰናበቻው ሐጅ እለተ እርድ (የውመ ነሐር) አፅንኦት ሰጥተውታል። እስልምና የሰው ልጅ በምርጫዎቹም ሆነ በሌሎች ድርጊቶቹም ሁሉ እንዲሁም በአጠቃላይ እንቅስቃሴውም ጭምር ተጠያቂነትን ኃላፊነት አድርጎበታል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَكَلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْتَهُ طَلَبَهُ فِي عُنُقِهِ ۖ وَنُجِرَ لَهُ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مِنْشُورًا ﴿١٣﴾ أَقْرَأُ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ أَلْيَوْمِ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾﴾ [الإسراء: ١٣-١٤]

{ሰውንም ሁሉ በራራውን (ሥራውን) በአንገቱ አስያዝነው። ለእርሱም በትንሣኤ ቀን የተዘረጋ ሆኖ የሚያገኘው የሆነን መጽሐፍ እናወጣለታለን።} [አል-ኢስራአ 13]

አላህ ከአንድ ሰው ጋ ያያያዘው የትኛውም በገም ይሁን መጥፎ ስራ ወደ ሌላ ወደ ማንም አይተላለፍም፤ በሌላው ስራ እርሱ አይጠየቅም፤ በእርሱ ስራም ሌላው አይጠየቅም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يٰٓأَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾﴾ [الانشقاق: ٦]

{አንተ ሰው ሆይ! አንተ ጌታህን (በምት) አስከምትገናኝ ድረስ ልፋትን ለፊ ነህ፤ ተገናኝውም ነህ።} [አል-ኢንሺቃቅ 6]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۖ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٦٦﴾﴾ [فصلت: ٦٦]

{መልካም የሠራ ሰው ለነፍሱ ነው። ያጠፋም ሰው በእርሷ ላይ ነው። ጌታህም ለባሮቹ በዳይ አይደለም።} [ፉሲለት 46]

እስልምና ራስንም ይሁን ሌላን ለሚጎዳ የትኛውም ድርጊት የተጠያቂነት ኃላፊነትን አድርጓል፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَنْ يَكْسِبْ إِنْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهَا عَلَىٰ نَفْسِهِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٧﴾﴾ [النساء: ٣٧]

{ጎጠኢትንም የሚሠራ ሰው የሚሠራው ጥፋት በራሱ ላይ ነው። አላህም ዐዋቂ ጥበብኛ ነው።} [ኒሳአ 37]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا ۖ وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا ۚ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذَٰلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾﴾ [المائدة: ٣٢]

{በዚህ ምክንያት በእስራኤል ልጆች ላይ እነሆ ያለ ነፍስ (መግደል) ወይም በምድር ላይ ያለማጥፋት (ካልሆነ በስተቀር) ነፍስን የገደለ ሰው ሰዎቹን ሁሉ እንደገደለ ነው፤ ሕያው ያደረጋትም ሰው ሰዎቹን ሁሉ ሕያው እንዳደረገ ነው ማለትን ጻፍን።} [አል-ማሊዳህ 32]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡-

«እንዲትም ነፍስ በበደል እስከተገደለች ድረስ ለመጀመርያው የአደም ልጅ ከግድያው ድርሻ

18- የጾታ ልዩነት በእስልምና

እስልምና ወንዶችንና ሴቶችንም ከተጠያቂነት፣ ከቅጣት፣ ከምንዳም ሆነ ከሽልማት አንጻር እኩል አደረጋቸው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ [النساء: ١٢٤]

{ከወንድ ወይም ከሴት እርሱ አማኝ ሾኖ ከበጎ ሥራዎች አንዳችን የሚሠራም ሰው እነዚያ ገነትን ይገባሉ። በተምር ፍሬ ላይ ያለችን ነጥብ ያክል እንኳ አይበደሉም።} [ኒሳ 124]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [النحل: ٩٧]

{ከወንድ ወይም ከሴት እርሱ አማኝ ሾኖ በጎን የሰራ መልካም ኑሮን በእርግጥ እናኖረዋለን። ይሠሩትም ከነበሩት ነገር በመልካሙ ምንዳቸውን እንመነዳቸዋለን።} [አን-ነሐል 97]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ [غافر: ٤٠]

{መጥፎን የሠራ ሰው ብጤዋን እንጅ አይምመነዳም። እርሱ ምእመን ሾኖ ከወንድ ወይም ከሴት በጎን የሠራም ሰው እነዚያ ገነትን ይገባሉ። በእርሷ ውስጥ ያለ ቁጥጥር ይመገባሉ።} [ጋፊር 40]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَنَاتِينَ وَالْقَنَاتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَشِيعِينَ وَالْخَشِيعَاتِ وَالْمُتَّصِدِّقِينَ وَالْمُتَّصِدِّقَاتِ وَالصَّامِتِينَ وَالصَّامِتَاتِ وَالْحَفِظِينَ وَالْحَفِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ [الأحزاب: ٣٥]

{ሙስሊሞች ወንዶችና ሙስሊሞች ሴቶች፣ ምእምናንና ምእምናትም፣ ታዛዦች ወንዶችና ታዛዦች ሴቶችም፣ እውነተኛች ወንዶችና እውነተኛች ሴቶችም፣ ታጋሾች

ወንዶችና ታጋሾች ሴቶችም፤ አላህን ፈሪዎች ወንዶችና አላህን ፈሪዎች ሴቶችም፤ መጽዋቸው ወንዶችና መጽዋቸው ሴቶችም፤ ጸሐፊዎች ወንዶችና ጸሐፊዎች ሴቶችም፤ (ካልተፈቀደ ሥራ) ብልቶቻቸውን ጠባቂዎች ወንዶችና ጠባቂ ሴቶችም፤ አላህን በብዙ አውሺዎች ወንዶችና አውሺዎች ሴቶችም፤ አላህ ለእነርሱ ምሕረትንና ታላቅን ምንዳ አዘጋጅቶላቸዋል።} [አል-አሕዛብ 35]

19- ሴት ልጅ በእስልምና

እስልምና ሴትን ልጅ አከበረ፤ ሴቶቹን የወንዶቹ ክፋይ አድርጎም ቆጠረ፤ ወንድ እስከቻለ ድረስ ለሴት ይለግሳት ዘንድ ግዴታን ጣለበት፤ በመሆኑም አባት የሴት ልጁን ወጭ የመቻል ግዴታ አለበት፤ እናትም ወጭዋን ለመቻል የደረሰ ልጅ ካላት፤ ለሚስትም ባሏ ወጭዋን ሊችላት ግዴታ አለባቸው።

እስልምና ሴትን ልጅ የወንድ ልጅ ክፋይ አድርጎ ነው የሚቆጥራት። የአላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «ሴቶች የወንዶች ክፋይ ናቸው።» ቲርሚዚይ ዘግበውታል (113) እስልምና ሴትን ልጅ ካላቀባቸው ጉዳዮች መካከል ችሎታው ያለው ወንድ ልጅ ያላት እናት ወንድ ልጁ ወጪዋን ሊችልላት ግዴታው መሆኑ ለዚህ አንድ ማሳያ ነው። የአላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «የሰጭ እጅ የበላይ ነው፤ ይበልጥ ተገቢዎቹም እናትህ፣ አባትህ፣ እህትህና ወንድምህ ከዚያም ባለው ቅርበት ልክ ይበልጥ ተገቢ ይሆናል።» ኢማም አሕመድ ዘግበውታል ወላጆች ያላቸውን ደረጃ በማስመልከት በአላህ ፈቃድ ቅፅ 29 ላይ ይመጣል። እስልምና ሴትን ልጅ ካላቀባቸው ጉዳዮች መካከል ባሏ ችሎታው እስካለው ድረስ የሚስት ወጪዋን ሊችልላት በባሏ ላይ ግዴታው መሆኑ ለዚህ አንድ ማሳያ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦٓ وَمَن قَدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ

نَفْسًا إِلَّا مَأۡءَاتَهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ [الطلاق: ٧]

{የችሎታ ባለቤት ከችሎታው ይቀልብ። በእርሱም ላይ ሲሳይ የተጠበበበት ሰው አላህ ከሰጠው ይቀልብ አላህ ነፍስን የሰጣትን እንጅ አያስገድድም። አላህ ከችግር በኋላ ምቹትን በእርግጥ ያደርጋል።} [አጥ-ጠላቅ 7]

አንድ ሰው ነብዩን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሚስት ከባሏ ስላላት መብቶች ጠየቃቸው፤ "ስትባላ ልታበላት፣ ስትለብስም ልታለብሳት ፊቷንም ላትመታት ላታነውራትም ነው።" በማለት መለሱለት። ኢማም አሕመድ ዘግበውታል የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሴቶች ከባሎቻቸው ሊያገኙ ስለሚገባቸው ከፊል መብቶቻቸው በማስመልከት እንዲህ ብለዋል፡- "ለእነርሱ የለት

ጉርሳቸውንና ልብሳቸውን የመቻል እንዲሁም በመልካምም ልትኗኗቸው መብታቸው ነው።። ሰሊክ ሙሰሊም የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድ ሰው ያለበትን ቤተሰባዊ የገንዘብ ኃላፊነት አለመወጣቱ ከወንጀል በቂው ነው።። ኢማም አሕመድ ዘግበውታል አል-ኸጢቢይ እንዲህ ብለዋል፡- "...ያለበት ቤተሰባዊ የገንዘብ ኃላፊነት..." ሲሉ ወጪያቸውን ሊችላቸው ግዴታው የሆነበት ማለታቸው ነው።። በሌላ አገላለፅ ሰዶቃ አወጣለሁ ለሚለው ሰው ወጪያቸውን ልትችላቸው ግዴታ ከሆኑበህ ቤተሰቦችህ ተርፎ ካልሆነ በቀር አጅርን ፈልገህበትም ሰዶቃ አታድርግ እያሉት ነው።። ምክንያቱም የአነርሱን ሐቅ ችላ በማለትህ ወንጀል ይሆንብህልና ነው።። እስልምና ሴትን ካከበረባቸው ሁኔታዎች መካከል የአንዲትን ሴት ልጅ ወጪዋን ሊችላት ወላጅ አባቷ ላይ ግዴታ ማድረግም ሌላው ማሳያ ነው።። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا... ﴾ [البقرة: ٢٣٣]

{እናቶቻችን ልጆቻቸውን ሙሉ የሆኑን ሁለት ዓመታት ያጥቡ። (ይህም) ማጥባትን መሙላት ለሻ ሰው ነው።። ለእርሱም በተወለደለት (አባት) ላይ ምግባቸውና ልብሳቸው በችሎታው ልክ አለበት።።} [አል-በቀራህ: 233]

ልጅ የተወለደለት ወላጅ አባት ላይ ልጁን የማብላትና በጥሩ ሁኔታ የማልበስ ግዴታም እንዳለበት ግልፅ አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ... ﴾ [الطلاق: ٦]

{ለእናንተም (ልጆቻችሁን) ቢያጠብላችሁ ምንዳዎቻቸውን ስጧቸው።።} [አጥ-ጠላቅ: 6]

የላቀው አላህ ልጅ እንዲጠባ የማድረግ ግዴታ ክፍያን በአባትየው ላይ አደረገ። ይህም የልጅን ወጭ ሊችል ግዴታውን በአባትየው ላይ መሆኑን እንዲሁም ልጅ የሚለው ደግሞ ሴት ልጅንም ሆነ ወንድ ልጅንም የሚያካትት ቃል ነው።። በተከታዩ ሓዲሥ ደግሞ የእናትየውንም ሆነ የልጅየውን ወጪ የመቻል ኃላፊነት በቤቱ አባወራ ላይ መሆኑን እንረዳለን።። ዓኢሻ መልካም ሥራዋን አላህ ይውደድላት ባስተላለፈችው ሓዲሥ፡- ሂንድ ለነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) "አባ ሱፍያን ስስታም ነው እኔ ደግሞ ከገንዘቡ ያስፈልገኛል።" ስትላቸው እሳቸውም እንዲህ አሏት፡- "ላንችም ለልጅሽም የሚበቃሽን ያህል በመልካም ሁኔታ ውሰጅ።" ቡኻሪ ዘግበውታል የተከበሩት ነቢይ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የሴት ልጆችን እና የእህቶችን ወጭያቸውን መቻል ያለውን ብልጫ እንዲህ በማለት አብራርተዋል፡- «በጋብቻ ወይንም በሞት እስኪለዩት ድረስ ሁለት ወይም ሦስት ሴት ልጆችን ወይንም ሁለት ወይም ሦስት እህቶችን ያሳደገ እኔና እሱ እንደነዚህ ነን በማለት በጠቋሚ ጣታቸውና በመሀል ጣታቸው አሳዩ።። ሲልሲለቱ ሶሊሐህ: 296

20- እስልምና ስለሞት

ሞት ብሎ ማለት ሙሉ በሙሉ አልቆ መጥፋት ማለት ሳይሆን ከስራ አለም ወደ ምንዳ አለም መሸጋገር ነው። ሞት አካልንም ሩሕንም የሚመለከት ነው። የሩሕ ሞት ስንል ግን ከአካል መለየቷን ማለታችን ነው። ከዚያም በአለተ ትንሳኤ ከተቀሰቀሱ በኋላ ሩሕ ወደ አካሏ ትመለሳለች። ሰው ከሞተ በኋላ ሩሑ ወደ ሌላ አካልም አትሸጋገርም ወደሌላም አካል አትሰርፅም።

ሞት ብሎ ማለት ለዘልአለሙ አልቆ መጥፋት ማለት አይደለም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ (السجدة: ٥٠)

{«በእናንተ የተወከለው መልአክ ሞት ይገድላችኋል። ከዚያም ወደ ጌታችሁ ትመለሳላችሁ» በላቸው።} ሰጅዳህ: 11

ሞት አካልንም ሩሕንም የሚመለከት ሲሆን የሩሕ ሞት ስንል ግን የሩሕ ከአካል መለየቷን ማለታችን ነው። ከዚያም በአለተ ትንሳኤ ከተቀሰቀሱ በኋላ ሩሕ ወደ አካሏ ትመለሳለች። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ

وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (الزمر: ٤٢)

{አላህ ነፍሶችን በሞታቸው ጊዜ ይወስዳል። ያችንም ያልሞተችውን በእንቅልፏ ጊዜ (ይወስዳታል)። ታዲያ ያችን ሞትን የፈረደባትን ይይዛታል። ሌላይቱንም እስከ ተወሰነ ጊዜ ድረስ ይለቅቃታል። በዚህ ውስጥ ለሚያስተነትኑ ሕዝቦች ምልክቶች አልሉበት።} ዙመር: 42

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «ሩሕ ስትያዝ አይንም ትከተላታለች።» ሙስሊም ዘግበውታል፡ 920 የሰው ልጅ ከሞት በኋላ ከስራ አለም ወደ ምንዳ አለም ይሸጋገራል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ (يونس: ٤)

{ሁላችሁም ሆናችሁ መመለሻችሁ ወደ እርሱ ነው። (ይህም) የተረጋገጠ የአላህ ቃል ኪዳን ነው፤ እርሱ መፍጠርን ይጀምራል። ከዚያም እነዚያን ያመኑትንና መልካም የሠሩትን በትክክል ይመነዳ ዘንድ ይመልሰዋል። እነዚያ የካዱትም ይክዱት በነበሩት ነገር ለነበሩ ከፈላ ውሃ የሆነ መጠጥና አሳማሚ ቅጣት አላቸው።} (ዮሴፍ: 4)

ከሞት በኋላ ነፍስ ወደ ሌላ አካል አትዘዋወርም በሌላ አካልም ውስጥም አትሰርፅም። ወደ ሌላ አካል መሰረፅ የሚባለው ሙግት በአእምሯዊም ሆነ በተጨባጭ ማስረጃ የሌለው ነው። ከነብያቶችም ዓለይሂሙ ሰላም ቢሆን ምንም አይነት የተረጋገጠ መሰረት የሌለው ተራ ሙግት ነው።

21- ኢስላማዊ የእምነት መሰረቶች

እስልምና በታላላቅ የእምነት መሰረቶች ወደ ማመን ይጣራል። እነኝህም፡ በአላህ ማመን፤ በመላእክቶች ማመን፤ በመለኮታዊ መጽሐፍት በነ ተውራት፤ ኢንጂል፤ ዘቡር -ከመበረዘቸው በፊት- ማመን እንዲሁም በቁርአን ማመን፤ የአላህ ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈንና በሁሉም ነብያቶች እና መልዕክተኞች ማመን እንዲሁም በመጨረሻቸውና የነብያቶችም የሩሱሎችም መደምደሚያ በሆኑት የአላህ መልዕክተኛ በሙሐመድ ማመን፤ በመጨረሻው ቀን ማመን -የዱንያ ህይወት ብቻ እንጂ ሌላ አለም የሌለ ቢሆን ኖሮ ህይወትም ሆነ ህልውና ጥርት ያለ ተላላካነት በሆነ ነበር- በቀደደና በቀደር ማመን ላይ የተመሰረተ ነው።

እስልምና ሁሉም ነቢያትና መልእክተኞች ጥሪ ወዳደረጉበት ታላላቅ የእምነት መሰረቶች ወደ ማመን ነው የሚጣራው። እነኝህም፡-

አንደኛ፡ የዚህ ፍጥረተ ዓለም ሰማይ ጌታ፣ ፈጣሪ፣ ሲሳይ ለጋሽና ተቆጣጣሪ መሆኑንና እርሱ ብቻም አምልኮ የሚገባው መሆኑን፤ ከእርሱ ውጭ ያለውን ሁሉ ማምለክም ከንቱ መሆኑን፤ ከእርሱ ውጭ የሚመለከት አማልክት ሁሉ ሐሰተኛ መሆናቸውን ስለዚህ አምልኮ ከእሱ በስተቀር ለሌላ ተገቢም አይደለም፤ አምልኮም ከእርሱ በስተቀር ትክክለኛ አምልኮ ቢሆንም አይችልም። በእርግጥ ለዚህ ያለንን ማስረጃ ከፍ ብለን ጠቅሰናል።

ጥራት የተገባውና የላቀው አላህ እነኝህን ታላላቅ መሰረቶችን በርከት ባሉ በተለያዩ የታላቁ ቁርአን አንቀጾች አውስቷቸዋል። ከእነኝህም መካከል ቀጣዮቹን የላቀው አላህ ንግግሮች ማየት እንችላለን፡-

﴿أَمَّا الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ [البقرة: ٢٨٥]

{መልክተኛው ከጌታው ወደ ርሱ በተወረደው አመነ። ምእምናቸው (እንደዚሁ)። ሁሉም በአላህ፣ በመላዕክቱም፣ በመጻሕፍቱም፣ በመልክተኞቹም ከመልክተኞቹ «በአንድም መካከል አንለይም» (የሚሉ ሲኾኑ) አመኑ። «ሰማን፤ ታዘዝንም። ጌታችን ሆይ! ምሕረትህን (እንሻለን)። መመለሻም ወዳንተ ብቻ ነው» አሉም።} [አል-በቀራህ: 285]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بَعْدَهُمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ [البقرة: ١٧٧]

{መልካም ሥራ ፊቶቻችሁን ወደ ምሥራቅና ምዕራብ አቅጣጫ ማዞር አይደለም። ግን መልካም ሥራ በአላህና በመጨረሻው ቀን፣ በመላእክትም፣ በመጻፈፍትም፣ በነቢያትም፣ ያመነ ሰው ገንዘብንም ከመውደዱ ጋር ለዝምድና ባለቤቶችና ለየቲሞች ለምስኪኖችም፣ ለመንገደኞችም፣ ለለማኞችም፣ ለጫንቃዎችም (ማስለቀቅ) የሰጠ ሰውና ሰላትንም ደንቡን ጠብቆ የሰገደ፣ ዘካንም የሰጠ፣ ቃል ኪዳንም በገቡ ጊዜ በኪዳናቸው የሞሉ (ሰዎች ሥራ) ነው። በችግር በበሽታና በጦር ጊዜም ታጋሾችን (እናወድሳለን)። እነዚህ እነዚያ እውነትን የያዙ ናቸው። እነዚያም ተጠንቃቂዎቹ እነርሱ ናቸው።} [አል-በቀራህ: 177]

የላቀው አላህ በእነዚህ መርሆዎች ወደ ማመን የጠራ ሲሆን በእነሱም የሚከድ ሰው እጅግ በጣም የተሳሳተው መሆኑን ግልጽ አድርጓል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ مِن قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ [النساء: ١٣٦]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በአላህና በመልክተኛው በዚያም በመልክተኛው ላይ ባወረደው መጽሐፍ በዚያም ከበፊቱ ባወረደው መጽሐፍ እመኑ። በአላህና በመላእክቱም፣ በመጽሐፎቹም፣ በመልክተኞቹም፣ በመጨረሻውም ቀን፣ የካደ ሰው (ከእውነት) የራቀን መሳሳት በእርግጥ ተሳሳተ።} [ኒሳ: 136]

ከዑመር ኢብኑል ኸጢብ አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው በተላለፈ ሐዲሥ እንዲህ የሚል እናገኛለን፡- «ከእለታት አንድ ቀን የአላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ዘንድ ሳለን ልብሱ በጣም ነጭ ፀጉሩ በጣም ጥቁር የሆነ ሰው ብቅ አለ። የመንገደኛ ምልክትም አይታይበትም ከኛ መካከልም የሚያውቀው ሰውም የለም። ወደ ኑብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ተጠግቶ ጉልበቱን ከጉልበታቸው አስደግፎ ተቀመጠ። እጁንም ታፋው ላይ አደረገና

“አንተ ሙሐመድ ሆይ! እስኪ ስለ ኢስላም ንገረኝ?” አላቸው። የአላህ መልዕክተኛም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) “ኢስላም ማለት በላኪላህ ኢሊላህ ሙሐመድን ረሱሉሏህ የምስክርነት ቃልህን ልትሰጥ፣ ሰላት (ስርአቱን አሟልተህ) ልትሰግድ፣ ዘካን ልታወጣ፣ ረመዲንን ልትጸም፣ መንገዱን ከቻልክ ደግሞ ሐጅ ልታደርግ ነው።” አሉት። “እውነት ብለሃል” አላቸው። “ይጠይቀውና ትክክል ነህ ይላቸዋል። ተገረምን!”» ይላል። «“ስለኪማን ንገረኝ እስኪ!” አላቸው። እርሳቸውም “በአላህ፣ በመላእክቶቹ፣ በኪታቦቹ፣ በመልእክተኞቹ፣ በመጨረሻው ቀንና ልታምንና በቀደርም ክፉውም ሆነ ደጉን ልታምን ነው።” አሉት። “እውነት ብለሃል!” አላቸው። “እስኪ ደሞ ስለ ኢሕሳን ንገረኝ!” አላቸው። እሳቸውም “አላህን ልክ እንደምታየው ሆነህ ልታመልከው ነው፤ አንተ ባታየውም እሱ ያይሃልና።”» ስሊሕ ሙስሊም 8 በዚህ ሐዲሥ ውስጥ ጂብሪል (የአላህ ሰላም በእርሱ ላይ ይሰፈን) ወደ መልእክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) መጥቶ ስለ ዲን ደረጃዎች ማለትም ኢስላም፣ ኢማንና ኢሕሳንን በማስመልከት ጠየቃቸው። የአላህ መልዕክተኛም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ለጥያቄዎቹ መልስ ሰጥተው ለባልደረቦቻቸውም የመጣው ጂብሪል የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንደሆነና የመጣውም ዲናቸውን ሊያስተምራቸው እንደነበር ነገሯቸው። ይህው ነው አላህ በጂብሪል አማካኝነት በሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) መልዕክተኝነት ወደ ሰው ልጆች የላከውና ከእርሳቸውም በኋላ የነበዩ ሱሐቦች ያሰራጩት እስልምና ማለት ይህው ነው።

ሁለተኛ፡ በመላእክቶች ማመን ሲሆን እነርሱም በማይዳሰሰው አለም ያሉ አላህ የተወሰነ ሁኔታን አላብሶ የፈጠራቸው፤ የታላላቅ ሥራዎች ኋላፊነትም የሰጣቸው ናቸው። ከእነዚህ ታላላቅ የስራ ኋላፊነታቸው መካከልም መለኮታዊ ተልእኮን ወደ ነብያቶችና ረሱሎች ማድረሳቸው፤ ከመላእክቶችም እጅግ የተከበረው መላኪካው ጂብሪል የአላህ ሰላም በእርሱ ላይ ይሰፈን ነው። ጂብሪል የአላህ ሰላም በእርሱ ላይ ይሰፈን መለኮታዊ ወሕይ ይዞ ወደ መልእክተኞች ሲወርድ እንደነበር ከሚያመለክቱ ማስረጃዎች መካከል ተከታዩን የአላህ ቃል መጥቀስ ይቻላል፡-

﴿يُنزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ﴾ [النحل: 65]

{ከባሮቹ በሚሻው ሰው ላይ መላእክትን ከራእይ ጋር በፈቃዱ ያወርዳል (ከሐዲዎችን በቅጣት) አስጠንቅቄ፤ እነሆ ከኔ በቀር ሌላ አምላክ የለም፤ ፍሩኝም ማለትን (አስታውቁ በማለት ያወርዳል)።} [ነሕል: 2]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَآتَاهُ تَنْزِيلٌ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٣٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٣٤﴾
بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٣٥﴾ وَإِنَّهُ لَنبِيُّ رُبِّي الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٦﴾﴾ [الشعراء: ﴿١٣٢﴾-﴿١٣٦﴾]

{እርሱም (ቁርአን) በእርግጥ ከዓለማት ጌታ የተወረደ ነው።} {እርሱን ታማኙ መንፈስ (ጁብሪል) አወረደው} {ከአስፈራሪዎቹ (ነቢያት) ትኩን ዘንድ በልብህ ላይ (አወረደው)።} {ግልጽ በኩን ዐረብኛ ቋንቋ።} {እርሱም (ቁርአን) በቀድሞዎቹ መጻሕፍት ውስጥ (የተወሰነ ነው)።} [አሽ-ሹዓራኦ: 192-196]

ሶስተኛ፡ እንደ ተውራት፣ ኢንጂል፣ ዘቡር - ከመዛባታቸው በፊት - ባሉ መለኮታዊ መጻሕፍት ማመን እና በቁርአን ማመን፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ءَ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ءَ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِن قَبْلُ ءَ وَمَن يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ءَ وَكُتُبِهِ ءَ وَرُسُلِهِ ءَ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٧﴾﴾ [النساء: ﴿١٣٧﴾]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በአላህና በመልከተኛው በዚያም በመልከተኛው ላይ ባወረደው መጽሐፍ በዚያም ከበሬቱ ባወረደው መጽሐፍ እመኑ። በአላህና በመላእክቱም፣ በመጽሐፍቱም፣ በመልከተኞቹም፣ በመጨረሻውም ቀን፣ የካደ ሰው (ከእውነት) የራቀን መሳሳት በእርግጥ ተሳሳተ።} [ኒሳኦ: 136]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنجِيلَ ﴿٣﴾ مِن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾﴾ [آل عمران: ﴿٣﴾-﴿٤﴾]

{ከርሱ በፊት ያሉትን መጻሕፍት የሚያረጋግጥ ሲኾን መጽሐፉን (ቁርአንን) ባንተ ላይ ከፋፍሎ በእውነት አወረደ። ተውራትንና ኢንጂልንም አውርዷል።} {(ከቁርአን) በፊት ለሰዎች መሪ አድርጎ (አወረዳቸው)። ፉርቃንንም አወረደ። እነዚያ በአላህ ተዓምራቶች የካዱ ለእነርሱ ብርቱ ቅጣት አላቸው። አላህም አሸናፊ የመበቀል ባለቤት ነው።} [አሊ-ዒምራን: 3-4]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ ءَ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ءَ وَكُتُبِهِ ءَ وَرُسُلِهِ ءَ لَا نَقْرُبُ مِن بَيْنِ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ءَ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ءَ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٥٣﴾﴾ [البقرة: ﴿٥٣﴾]

{መልክተኛው ከጌታው ወደ ርሱ በተወረደው አመነ። ምእምኖቹም (እንደዚሁ)። ሁሉም በአላህ፣ በመላዕክቱም፣ በመጻሕፍቱም፣ በመልክተኞቹም ከመልክተኞቹ «በአንድም መካከል አንላይም» (የሚሉ ሲኾኑ) አመኑ። «ሰማን፤ ታዛዥንም። ጌታችን ሆይ! ምሕረትህን (እንሻለን)። መመለሻም ወዳንተ ብቻ ነው» አሉም።} [አል-ብቀራህ: 285]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏቸዋል፡-

﴿قُلْ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ

مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نَفَرَقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ٨٤]

{«በአላህ አመንን። በእኛ ላይ በተወረደውም (በቁርአን)፣ በኢብራሂምና በኢስማኢልም፣ በኢስሐቅም፣ በያዕቆብም፣ በነገዶችም ላይ በተወረደው፤ ለሙሳና ለዒሳም ለነቢያትም ሁሉ ከጌታቸው በተሰጠው (አመንን)። ከእነርሱ መካከል አንድንም አንላይም። እኛ ለእርሱ ታዛዥች ነን» በል።} [አሊ-ሂምራን 84]

አራተኛ፡ በሁሉም ነብያቶችና መልእክተኞች ዓለይሂሙ ሰላም ማመን። በሁሉም ነብያቶችና መልእክተኞች ዓለይሂሙ ሰላም ማመን፤ ሁሉም ነብያቶችና ረሱሎችም ከአላህ የተሰጣቸውን ተልእኮ፣ ሃይማኖትና ድንጋጌ ለማድረስ ወደ ህዝቦቻቸው የተላኩ መሆናቸውንም ማመን ግዴታ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُولُوا ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ

وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نَفَرَقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ

وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ [البقرة: ١٣٦]

{«በአላህና ወደኛ በተወረደው (ቁርአን) ወደ ኢብራሂምም ወደ ኢስማኢልና ወደ ኢስሐቅም ወደ ያዕቆብና ወደ ነገዶቹም በተወረደው በዚያም ሙሳና ዒሳ በተሰጡት በዚያም ነቢያት ሁሉ ከጌታቸው በተሰጡት ከእነርሱ በአንድም መካከል የማንላይ ስንኾን አመንን፤ እኛም ለርሱ (ለአላህ) ታዛዥች ነን» በሉ።} [አል-ብቀራህ: 136]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۗ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ۗ وَكُتُبِهِ ۗ وَرُسُلِهِ ۗ لَا

نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهِ ۗ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ [البقرة: ٢٨٥]

{መልክተኛው ከጌታው ወደርሱ በተወረደው አመነ። ምእምኖቹም (እንደዚሁ)። ሁሉም በአላህ፣ በመላዕክቱም፣ በመጻሕፍቱም፣ በመልክተኞቹም ከመልክተኞቹ «በአንድም መካከል አንላይም» (የሚሉ ሲኾኑ) አመኑ። «ሰማን፤ ታዛዥንም። ጌታችን ሆይ! ምሕረትህን (እንሻለን)። መመለሻም ወዳንተ ብቻ ነው» አሉም።} [አል-ብቀራህ: 285]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ

مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نَفَرُوا بَيْنَهُمْ وَنَحْنُ لَهُمْ مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ٨٤]

{«በአላህና ወደኛ በተወረደው (ቁርአን) ወደ ኢብራሂምም ወደ ኢስማኒልና ወደ ኢስሐቅም ወደ ያዕቆብና ወደ ነገዶቹም በተወረደው በዚያም ሙሳና ዒሳ በተሰጡት በዚያም ነቢያት ሁሉ ከጌታቸው በተሰጡት ከነርሱ በአንድም መካከል የማንላይ ስንኾን አመንን፤ እኛም ለርሱ (ለአላህ) ታዛዦች ነን» በሉ።} [አሊ-ዒምራን 84]

እንዲሁም በመደምደሚያቸውም ነቢይ ማመን፤ ይህም የአላህ መልእክተኛ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የነቢያት እና የመልእክተኞች ሁሉ መደምደሚያ መሆናቸውንም ማመን ግዴታ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ

لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ ۖ وَلَتُنصُرُنَّهُ ۚ قَالَ ءَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي ۚ قَالُوا أَقْرَرْنَا

قَالَ فَاشْهَدُوا ۚ وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ [آل عمران: ٨١]

{አላህ የነቢያትን ቃል ኪዳን ከመጽሐፍና ከጥበብ ሰጥቻችሁ ከዚያም «ከእናንተ ጋር ላለው (መጽሐፍ) የሚያረጋግጥ መልእክተኛ ቢመጣላችሁ በርሱ በእርግጥ እንደምታምኑበት በእርግጥም እንድትረዱት ሲል በያዘ ጊዜ (አስታውስ)። አረጋገጣችሁን በዚህም ላይ ኪዳኔን ያዛችሁምን» አላቸው። «አረጋገጥን» አሉ። «እንግዲያስ መስክሩ፤ እኔም ከእናንተ ጋር ከመስካሪዎቹ ነኝ» አላቸው።} [አሊ-ዒምራን 81]

እስልምና በሁሉም ነቢያቶችና መልእክተኞች ማመንን እንዲሁም በመደምደሚያቸው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ማመንን ግዴታ አድርጓል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ

رَبِّكُمْ...﴾ [المائدة: ٦٨]

{«እናንተ የመጽሐፉ ባለቤቶች ሆይ! ተውራትንና ኢንጂልን ከጌታችሁም ወደእናንተ የተወረደውን እስከምታቆሙ (እስከምትሠሩባቸው) ድረስ በምንም ላይ አይደላችሁም» በላቸው።} [አል-ማሊዳህ: 68]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ ۚ شَيْئًا وَلَا

يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا ۚ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَمَا أَشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: ٦٤]

{የመጽሐፉ ባለቤቶች ሆይ! በእኛና በእናንተ መካከል ትክክል ወደ ሽነች ቃል ኑ። (እርሷም) አላህን እንጅ ሌላን ላንገዛ፣ በርሱም ምንንም ላናጋራ፣ ከፊላችንም ከፊሉን ከአላህ ሌላ አማልክት አድርጎ ላይይዝ ነው፤ በላቸው። እምቢ ቢሉም፡- እኛ ሙስሊሞች መኾናችንን መስክሩ በሏቸው።} [አሊ-ሲምራን 64]

እንዲሁም በአንድም ነቢይ የካደ ደግሞ በነቢያት እና በመልክተኞች ዓለይሂሙ ሰላም ሁሉ እንደካደ ነው። ለዚህም ነው አላህ በኑሕ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ህዝቦች ላይ የሰጠውን ፍርድ በማስመልከት እንዲህ ብሏል፡-

{كَذَّبَتْ قَوْمٌ نُّوحَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠﴾ [الشعراء: ١٠]

{የኑሕ ሕዝቦች መልክተኞችን አስተባበሉ።} [አሽ-ሹዓራእ: 105]

እንደሚታወቀው ነቢዮች ሕይወት የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን አንድም መልዕክተኛ አልቀደማቸውም። ነገር ግን ህዝባቸው እርሳቸውን ሲከዱ ይህ መካድ ነቢያትንና መልክተኞችን ሁሉ መካድ ነበር። ምክንያቱም ጥሪያቸው አንድ ስለሆነ ግባቸውም አንድ ስለሆነ ነው።

አምስተኛ፡ የትንሣኤ ቀን በሆነው በመጨረሻው ቀን ማመን፤ በዚህ ዓለማዊ ሕይወት ፍፃሜ ላይ አላህ መላኪካውን ኢስራፊልን ዐለይሂ ሰላም የድንጋጤ መለከት (ጥሩንባ) እንዲነፋ ያዘዛል፤ በዚያችም ድምፅ አማካኝነት አላህ እንዲቆይ ከሻለት በቀር ሁሉም በድንጋጤ ይሞታል።

{وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ

أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾ [الزمر: ٦٨]

{በቀንዱም ይንነፋል። በሰማያት ውስጥ ያለው ፍጡርና በምድርም ውስጥ ያለው ፍጡር ሁሉ አላህ የሻው ሲቀር በድንጋጤ ይሞታል። ከዚያም በእርሱ ሌላ (መንነፋት) ይንነፋል። ወዲያውም እነርሱ (የሚሠራባቸውን) የሚጠባበቁ ሽነው ቋሚዎች ይኾናሉ።} [አዝ-ዙመር: 68]

በሰማያት ሆነ በምድርም ያለው ሁሉ አላህ ከሻው በቀር በጠፋ ጊዜ አላህ ሰማያትንና ምድርንም ይጠቀልላል። ልክ በተከታዩ አንቀፅ እንዲህ እንዳለን፡-

{يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجْلِ لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا

فَاعِلِينَ ﴿١٤﴾ [الأنبياء: ١٤]

{ለመጽሐፎች የሹኑ ገጾች እንደሚጠቀሙ ሰማይን የምንጠቀልልበትን ቀን (አስታውስ)። የመጀመሪያን ፍጥረት እንደ ጀመርን እንመልሰዋለን። (መፈጸሙ) በእኛ ላይ የሽነን ቀጠሮ ቀጠርን። እኛ (የቀጠርነውን) ሠሪዎች ነን።} [አል-አንቢያእ: 104]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [الزمر: ٦٧]

{አላህንም በትንሣኤ ቀን ምድር በመላ ጭብጡ ስትኾን፤ ሰማያትም በኅይሉ የሚጠቀሱ ሲኾኑ (ከርሱ ጋር ሌላን በማጋራታቸው) ተገቢ ክብሩን አላከበሩትም። ከሚያጋሩት ጠራ፤ ላቀም።} [አዝ-ዙመር: 67]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "ልእለ ኋያሉ አላህ ሰማያትን ይጠቀልልና በቀኝ እጁ ይዞ፡ "እኔ ነኝ ንጉስ እብሪተኞቹ የት አሉ? ኩራተኞቹ የት አሉ?" ይላል። ከዚያም ምድሮቹንም በግራ እጁ ይጠቀልልና፡ "እኔ ነኝ ንጉስ እብሪተኞቹ የት አሉ? ኩራተኞቹስ የት አሉ?" ይላል። ሙስሊም ዘግበውታል ከዚያም መላኢካውን ያዘውና መላኢካውም በድጋሚ ጥሩንባውን ይነፋል፤ ወዲያውም እነርሱ (የሚሠራባቸውን) የሚጠባበቁ ሆነው ቋሚዎች ይሆናሉ። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... ثُمَّ نَفَخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ﴾ [الزمر: ٦٨]

{ከዚያም በእርሱ ሌላ (መንገፋት) ይነፋል። ወዲያውም እነርሱ (የሚሠራባቸውን) የሚጠባበቁ ኾነው ቋሚዎች ይኾናሉ።} [አዝ-ዙመር: 68]

አላህ ፍጥረታትን ከሞት ካስነሳቸው በኋላ ለሂሳብ ይሰበስባቸዋል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكِ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ [ق: ٤٤]

{የሚፈጥኑ ኾነው ምድር ከእነርሱ ላይ የምትሰነጣጠቅበት ቀን (የመውጫው ቀን ነው)። ይህ በእኛ ላይ ገር የኾነ መሰብሰብ ነው።} [ቃፍ: 44]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَوْمَ هُمْ بَرْزُورٌ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ [غافر: ٦٦]

{እነርሱ (ከመቃብር) በሚወጡበት ቀን በአላህ ላይ ከእነርሱ ምንም ነገር አይደበቅም። «ንግሥናው ዛሬ ለማን ነው?» (ይባላል)። «ለአሸናፊው ለአንዱ አላህ ብቻ ነው» (ይባላል)።} [ጋፊር: 16]

በዚህ ቀን የላቀው አላህ በሰዎች ሁሉ ላይ ይፈርዳል፤ የተጨቆኑ ሁሉ የጨቆነው አካል ይበቀላል (በደሉን ያካክላል)፤ እያንዳንዱም በሰራው ይመነዳል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ ﴿٧﴾ {غافر: ٧}

{«ዛሬ ነፍስ ሁሉ በሠራቸው ሥራ ትምመነዳለች። ዛሬ በደል የለም። አላህ በእርግጥ ምርመራው ፈጣን ነው» (ይባላል)}፤ [ጋፊር: 17]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُضَعِفَهَا وَيُوتُ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا﴾

[النساء: ٥٦]

{አላህ የብናኝን ክብደት ያህል አይበድልም። መልካም ሥራ ብትኾንም ይደራርባታል። ከእርሱም ዘንድ ታላቅን ምንዳ ይሰጣል።} [ኒሳአ: 40]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾﴾ [الزلزلة: ٧-٨]

{የብናኝ ክብደት ያክልም መልካምን የሥራ ሰው ያገኘዋል።} {የብናኝ ክብደት ያክልም ክፉን የሥራ ሰው ያገኘዋል።} [አዝ-ዘልዘላህ 7-8]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ﴾ ﴿٥٧﴾ [الأنبياء: ٥٧]

{በትንሣኤም ቀን ትክክለኛ ሚዛኖችን እናቆማለን። ማንኛዬቱም ነፍስ ምንንም አትበደልም። (ሥራው) የሰናፍጭ ቅንጣት ያክል ቢኾንም እርሷን እናመጣታለን። ተቆጣጣሪዎችም በኛ በቃ።} [አል-አንቢያእ 47]

ከሞት ከመቀስቀስና በስራ ከመተሳሰብ በኋላ መመንዳት ይከተላል፤ በዚህም በጎን የሰራ የማይጠፋ ዘልአለማዊ ደስታ የሚያገኝ ሲሆን ክፉን የሰራና የካደ ደግሞ ቅጣቱን ያገኛል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ التَّعْوِيمِ﴾

﴿٥٧﴾ [الحج: ٥٧-٥٦]

{በዚያ ቀን ንግሥናው የአላህ ብቻ ነው። በመካከላቸው ይፈርዳል። እነዚያም ያመኑት መልካም ሥራዎችንም የሠሩት በመደሰቻ ገነቶች ውስጥ ናቸው።} {እነዚያም የካዱት በአንቀጻቸችንም ያስተባበሉት እነዚያ ለእነርሱ አዋራጅ ቅጣት አላቸው።} [አል-ከጅ: 56-57]

እኛም የዚህች ዓለም ሕይወት ብቸኛ ህይወት ቢሆን ኖሮ ሕይወትና ሕልውና የከንቱ ከንቱ ይሆን እንደነበር እናውቃለን። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ [المؤمنون: ١١٥]

{«የፈጠርኛችሁ ለከንቱ መኾኑን እናንተም ወደኛ የማትመለሱ መኾናችሁን ጠረጠራችሁን» (ለከንቱ የፈጠርኛችሁ መሰላችሁን)} [አል-ሙ-አሚኑን: 115]

ስድስተኛ: በቀዲና ቀደር ማመን፤ ይኸውም የላቀው አላህ በዚህ ፍጥረተ ግለሰብ ውስጥ የሆነውን እየሆነ ያለውንና ለወደፊትም የሚሆነውን ሁሉ ያውቃል፤ ይህንንም ሁሉ ሰማያትንና ምድርን ከመፍጠሩ በፊት እንደጻፈው ማመን ግዴታ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يُعَلِّمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْفُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا

يُعَلِّمُهَا وَلَا حَبَّةَ فِي ظُلْمَتٍ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ [الأنعام: ٥٩]

{የሩቅ ነገርም መከፈቻዎች እርሱ ዘንድ ናቸው። ከእርሱ በቀር ማንም አያውቃቸውም። በየብስና በባሕር ያለውንም ሁሉ ያውቃል። ከቅጠልም አንዲትም አትረግፍም የሚያውቃት ቢኾን እንጅ። ከቅንጣትም በመሬት ጨለማዎች ውስጥ የለም ከእርጥብም ከደረቅም አንድም የለም ግልጽ በኾነው መጽሐፍ ውስጥ (የተመዘገበ) ቢኾን እንጅ።} [አል-አንዓም: 59]

አላህም በነገሩ ሁሉ በዕውቀት ያካበበ ነው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ [الطلاق: ٢٥]

{አላህ ያ ሰባትን ሰማያት የፈጠረ ነው። ከምድርም መሰላቸውን (ፈጥሮአል)፤ በመካከላቸው ትእዛዙ ይወርዳል። አላህ በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ መኾኑን አላህም በነገሩ ሁሉ በዕውቀት ያካበበ መኾኑን በዕውቀት ያካበበ መኾኑን ታወቁ ዘንድ (ይህንን አሳውቃችሁ)።} [አጠላቅ: 12]

እናም የላቀው አላህ ፍላጎት ሆኖ፤ መሸአው ታክሎበት፤ የፈጠረውም አላህ ሆኖ፤ እንዲሁም መንስኤዎቹንም አላህ አመቻችቶ ካልሆነ በስተቀር በዚህ ፍጥረተ ግለሰብ ውስጥ ምንም ነገር አይከሰትም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا يَتَّخِذُ وِلْدَانًا وَمَا يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ

كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ [الفرقان: ٢١]

{(እርሱ) ያ የሰማያትና የምድር ንግሥና የእርሱ ብቻ የኾነ፤ ልጅንም ያልያዘ፤ በንግሥናውም ተጋሪ የሌለው፤ ነገሩንም ሁሉ የፈጠረና በትክክልም ያዘጋጀው ነው።} [አል-ፋርቃን: 2]

ለዚህም አላህ ሰዎች የማይደርሱበት የሆነ ድካ የደረሰ ጥበብ አለው፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿حِكْمَةٌ بَلِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّذْرُ﴾ [القمر: ٥]

{ሙሉ የኾነች ጥበብ (መጣቻቸው) ግን አስፈራሪዎቹ አያብቃቁም።} [አል-ቀመር: 5]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [الروم: ٢٧]

{እርሱም ያ መፍጠርን የሚጀምር ከዚያም የሚመልሰው ነው። እርሱም (መመለሱ) በእርሱ ላይ በጣም ገር ነው። ለእርሱም በሰማያትም በምድርም ከፍተኛ ባሕርይ (አንድነትና ለእርሱ ብጤ የሌለው መኾን) አልለው። እርሱም አሸናፊ ጥበበኛ ነው።} [አር-ሩም: 27]

የላቀው አላህ ራሱን በጥበብ የገለፀ ሲሆን ራሱንም አል-ሐኪም ብሎ ጠርቷል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَابِئًا بِأَلْقَسِطٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ

الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران: ١٨]

{አላህ በማስተካከል የቆመ (አስተናባሪ) ሲኾን ከእርሱ በስተቀር ሌላ አምላክ የሌለ መኾኑን መሰከረ። መላእክቶችና የዕውቀት ባለቤቶችም (እንደዚህ መሰከሩ)። ከእርሱ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም። አሸናፊው ጥበበኛው ነው።} [አሊ-ዒምራን 18]

የላቀው አላህ ከነብዩሏህ ዒሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን ጋ በአለተ ትንሳኤ ከአላህ ጋ የሚያደርጉት ቃለ ምልልስ አስመልክቶ እንዲህ ብሎናል፡-

﴿إِن تَعَدَّبْتَهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [المائدة: ١٧٨]

{«በትቀጣቸው እነርሱ ባርቸህ ናቸው። ለእነርሱ ብትምርም አንተ አሸናፊው ጥበበኛው ነህ» (ይላል)።} [አል-ማኢዳህ: 118]

የላቀው አላህ ሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን በጡር ተራራ አጠገብ ሆኖ ባናገራቸው ጊዜ እንዲህ ነበር ያለው፡

﴿يَمُوسَىٰ إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [النمل: ٢٦]

{«ሙሳ ሆይ! እነሆ እኔ አሸናፊው ጥበበኛው አላህ ነኝ።} [አን-ነምል: 9] የተከበረውን ቁርአንንም በጥበብ ገልጾታል፤ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الرَّ كِتَابٌ أَحْكَمْتُ ءَايَتُهُ ثُمَّ فَصَّلْتُ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ ﴿١﴾ ﴿هود: ١﴾

{አ.ሊ.ረ (አሊፍ ላም ራ፤ ይህ ቁርአን) አንቀጾቹ በጥንካሬ የተሰካኩ ከዚያም የተዘረዘሩ የሆነ መጽሐፍ ነው። ጥበበኛ ውስጠ ዐቀቂ ከሆነው ዘንድ (የተወረደ) ነው።} [ሁድ: 1]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا ءَاخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ

مَلُومًا مَّدْحُورًا﴾ ﴿٣٦﴾ [الإسراء: ٣٦]

{ይህ ጌታህ ከጥበቡ ወደ አንተ ካወረደው ነገር ነው። ከአላህም ጋር ሌላን አምላክ አታድርግ የተወቀሰክ የተባረርክ ሽኅህ በገሀነም ውስጥ ትጣላለህና።} [አል-ኢብራክ: 39]

22- ነብያቶች በሚያስተላልፉት ተልዕኮ በኩል ጥብቅነታቸው

ነብያቶች ከአላህ በሚያደርሱት ተልእኳቸው ጥብቆች ናቸው፤ ህሊና ጋ ከሚጋጭም ሆነ ጥሩ ስነምግባር ከማይቀበለውም ነገር ሁሉም የተጠበቁ ናቸው፤ የአላህን ትእዛዞች ለባርያዎቹ የማድረስ ኃላፊነት የተሰጣቸው ነብያቶቹ ናቸው። ነብያቶች ለአላህ ብቻ ካሉት አምላካዊም ሆነ ጌታዊ ማንነት ድርሻ የላቸውም። ይልቅ እነርሱም እንደሌላው ሰው ሲሆኑ አላህ ተልእኮውን የሚገልፅላቸው ሰዎች ብቻ ናቸው።

ነቢያትም ከአላህ የተሰጣቸውን በማስተላለፉ ረገድ ጥብቆች ናቸው፤ ምክንያቱም የላቀው አላህ ነብያቶቹን ሲልክ ከፍጥረታቱ ምርጫቸውን መርጦ ነውና የሚልከው። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ ﴿٧٥﴾ [الحج: ٧٥]

{አላህ ከመላእክት ውስጥ መልክተኞችን ይመርጣል። ከሰዎችም (እንደዚሁ)፤ አላህ ስሚ ተመልካች ነው።} [አል-ሓጅ: 75]

አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ ﴿٣٣﴾ [آل عمران: ٣٣]

{አላህ አደምን፣ ኑሕንም፣ የኢብራሂምንም ቤተሰብ፣ የዒምራንንም ቤተሰብ በዓለማት ላይ መረጠ።} [አሊ-ዒምራን 33]

አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿قَالَ يَمُوسَىٰ إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلِمِي فَخُذْ مَا آتَيْنُكَ وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ﴾ ﴿١٤٤﴾ [الأعراف: ١٤٤]

{(አላህም) አለው:- «ሙሳ ሆይ! እኔ በመልክቶቼና በማናገሬ በሰዎች ላይ መረጥኩህ። የሰጡህንም ያዝ። ከአመስጋኞቹም ሁን።»} [አል-አዕራፍ: 144]

መልክተኞቹም የአላህ ሰላም በእነርሱ ላይ ይሁን በእነርሱ ላይ የሚወርደው መለኮታዊ ራዕይ (ወሕይ) መሆኑን ያውቃሉም እና ደም ከወሕዶ ጋ መላእክት ሲወርዱም ይመለከታሉ።

﴿عَلِمَ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ ﴿٦٦﴾ إِلَّا مَن أَرْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٦٧﴾ لِيَعْلَمَ أَن قَدِ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٦٨﴾﴾ [الجن: ٦٦-٦٨]

{«(እርሱ) ሩቁን ምስጢር ዐዋቂ ነው። በምስጢሩም ላይ አንድንም አያሳውቅም።»} {ከመልክተኛ ለወደደው ቢኾን እንጅ (ለሌላ አይገልጽም)። እርሱም ከስተፊቱም ከስተኋላውም ጠባቂዎችን ያደርግለታል።} {እነርሱ ዘንድ ባለው ነገር ዕውቀቱ የከበበና ነገሩንም ሁሉ በቁጥር ያጠቃለለ ሲኾን የጌታቸውን መልክቶች ያደረሱ መኾናቸውን ያውቅ ዘንድ (ጠባቂ ያደርጋል)።} [አል-ጂን: 26-28]

የላቀው አላህ ተልእኮውን እንዲያደርሱ አዟቸዋል፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَأْتِيهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ ﴿٦٧﴾﴾ [المائدة: ٦٧]

{አንተ መልክተኛ ሆይ! ከጌታህ ወዳንተ የተወረደውን አድርስ። ባትሠራም መልክቱን አላደረስክም። አላህም ከሰዎች ይጠብቅሃል። አላህ ከሐዲዎችን ሕዝቦች አያቀናምና።} [አል-ማሊዳህ: 67]

አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ ﴿١٦٥﴾﴾ [النساء: ١٦٥]

{ከመልክተኞቹ በኋላ ለሰዎች በአላህ ላይ አስረጅ እንዳይኖር አብላሪዎችና አስፈራሪዎች የኾኑን መልክተኞች (ላክን)። አላህም አሸናፊ ጥበብኛ ነው።} [አን-ኒሳ: 165]

መልክተኞቹም ዓለይረም ሰላም አላህን አብዝተው የሚፈሩ በመሆናቸው አላህ ካወረደው ተልእኮ አንዳችም አይቀንሱም አንዳች አይጨምሩምም። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنْكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ ﴿٤٧﴾﴾ [الحاقة: ٤٤-٤٧]

{በእኛ ላይም ከፊልን ቃላት (ያላልነውን) በቀጠፈ ኖሮ} {በጎይል በያዝነው ነበር።} {ከዚያም ከእርሱ የልቡን ሥር (የተንጠለጠለበትን ጅምት) በቆረጥን ነበር።} {ከእናንተም ውስጥ ከእርሱ ላይ ከልካዎች ምንም አይኖሩም።} [አል-ሐቃህ: 44-47]

ኢብኑ ከሚር አላህ ይዘንላቸውና እንዲህ ብለዋል፡- ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{በእኛ ላይም ከፊልን ቃላት (ያላልነውን) በቀጠፈ ኖሮ} ማለትም፡ ነብዩ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እነርሱ እንደሚሉት በእኛ ላይ ቀጥፎ፤ በተሰጠውም ተልእኮ ውስጥ ቢጨምር ወይንም ቢቀንስ፤ ወይንም ከራሱ ፈጥሮ አንድ ነገር ቢናገርና ወደኛም ቢያሳብብ - የሚያደርጉ አልነበሩም እንጂ - እኛ በቅጣት ባጣደፍናቸው ነበር። ለዚህም ነው አስከትሎ እንዲህ ያለው {በጎይል በያዘነው ነበር።} ስለ ትርጉሙ እንዲህ ተብሏል፡- በቀኝ በተባቀለው ነበር ማለት ነው፤ ምክንያቱም የቀኝ ኢያዳዝ ብርቱ ነውና። እንዲሁም በቀኙ በኩል በያዘነው ነበር ማለት ነውም ተብሏል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ ۗ آنتَ قُلْتُ لِلنَّاسِ ٱتَّخِذُونِي وَأُمِّي ٱلْهَيْمِينَ مِن دُونِ ٱللَّهِ ۗ قَالَ سُبْحٰنَكَ مَا يَكُونُ لِيٓ أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِيٓ بِحَقِّ ۗ إِن كُنتَ قُلْتُهُ ۗ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ۗ تَعَلَّمْ مَا فِي نَفْسِي وَلَا ٱعْلَمْ مَا فِي نَفْسِكَ ۗ إِنَّكَ ٱنتَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْغَيْبِ ﴿١٣١﴾ مَا قُلْتَ لَهُمْ ۗ إِلَّا مَا ٱمَرْتَنِي بِهِ ۗ أَن ٱعْبُدُوا ٱللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنتَ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ ۗ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنتَ ٱنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنتَ ٱلْعَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٣٢﴾﴾ [المائدة: ١٣١-١٣٢]

አላህም፡- «የመርየም ልጅ ዲሳ ሆይ! አንተ ለሰዎቹ፡- እኔንና እናቴን ከአላህ ሌላ ሁለት አምላኮች አድርጋችሁ ያዙ ብለሃልን» በሚለው ጊዜ (አስታውስ)፡ ፡ «ጥራት ይገባህ፤ ለእኔ ተገቢያ ያልኾነን ነገር ማለት ለኔ አይገባኝም። ብየው እንደ ኾነም በእርግጥ ዐውቀኸዋል። በነፍሱ ውስጥ ያለውን ሁሉ ታውቃለህ። ግን አንተ ዘንዳ ያለውን አላውቅም። አንተ ሩቆችን ሁሉ በጣም ዓዋቂ አንተ ብቻ ነህና» ይላል። «በእርሱ ያዘዘከኝን ቃል ጌታየንና ጌታችሁን አላህን ተገዙ ማለትን እንጂ ለነርሱ ሌላ አላልኩም። በውስጣቸውም እስካሁ ድረስ በነርሱ ላይ ተጣባባቂ ነበርኩ። ባነሳኸኝም ጊዜ አንተ በነሱ ላይ ተጠባባቂ ነበርኩ። አንተም በነገሩ ሁሉ ላይ ዓዋቂ ነህ።» [አል-ማኢዳህ 116-117]

አላህ በነብያቶችና በሩሱሎች የአላህ ሰላትና ሰላም በሁሉም ላይ ይስፈን ካለው ፀጋ ተልእኳቸውን በሚያደርሱበት ማፀናቱ ይገኝበታል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا ٱعْتَرٰنَكَ بَعْضُ ٱلْهَتٰنَا بِسُوٓءٍ ۗ قَالَ إِنِّي ٱشْهَدُ ٱللَّهَ وَٱشْهَدُوٓاْ ٱنِّي بَرِيٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ مِن دُونِهِ ۗ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ۗ نَّمَّ لَا تُنظَرُونَ ﴿٥٥﴾ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَىٰ ٱللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَّا مِن دَآبَّةٍ إِلَّا هُوَ ۗ ٱخِذْ بِنَاصِيَتِهَا ۗ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾﴾ [هود: ٥٤-٥٦]

{... ከምታጋሩትም እኔ ንጹሕ መሆኔን መስከሩ» አላቸው። (54) ከእርሱ ሌላ (አማልክትን ከምታጋሩት ንጹህ ነኝ)። ሁላችሁም ሆናችሁ ተንኮልን ሥሩብኝ፤ ከዚያም

አታቆዩኝ። (55) } { «እኔ በጌታዬና በጌታችሁ በአላህ ላይ ተጠጋሁ። በምድር ላይ ምንም ተንቀሳቃሽ የለችም እርሱ አናትዋን የያዛት ብትሆን እንጂ። ጌታዬ (ቃሉም ሥራውም) በቀጥተኛው መንገድ ላይ ነው» (አላቸው)። } [ሁድ 54-56]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذَا لَا تَذْكُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾ وَلَوْلَا أَنْ تَبَتُّنَا لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾ إِذَا لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ

الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾﴾ [الإسراء: ٧٣-٧٥]

{እነሆ ከዚያም ወደ አንተ ካወረድነው ሌላን በእኛ ላይ ትዋሽ ዘንድ ሊፈትኑህ በእርግጥ ተቃረቡ። ያን ጊዜም ወዳጅ አድርገው በያዙህ ነበር። } {ባላረጋንህም ኖሮ ወደነሱ ጥቂትን (ዝንባሌ) ልትዘነበል በእርግጥ በተቃረብክ ነበር። } {ያን ጊዜ የሕይወትን ድርብ (ቅጣት) የሞትንም ድርብ (ቅጣት) ባቀመስንህ ነበር። ከዚያም ላንተ በኛ ላይ ረዳትን አታገኝም ነበር። } [አል-ኢስራአ 73-75]

ይህና ከሱ በፊት የነበሩት አንቀጾች ቁርአን ከዓለማት ጌታ የተገለጠ ለመሆኑ ጠቋሚ ማስረጃዎች ናቸው፤ ምክንያቱም ከመልእክተኛው ሙሐመድ ሰላላሁ ዐለይሂ ወሰለም ቢሆን ኖሮ ይህን መሰሉ ለእሱ የተቅጣጩን ቃላት ባላካተተ ነበር። ጥራት ይገባውና የላቀው አላህ መልዕክተኛውን ከሰዎች ይጠብቃቸዋል፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَأْتِيهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ [المائدة: ٦٧]

{አንተ መልክተኛ ሆይ! ከጌታህ ወዳንተ የተወረደውን አድርስ። ባትሠራም መልክቱን አላደረሰክም። አላህም ከሰዎች ይጠብቅሃል። አላህ ከሐዲዎችን ሕዝቦች አያቀናምና። } [አል-ማሊዳህ: 67]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأْتَلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَبْقَوْمِ إِنَّ كَانِ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً

ثُمَّ أَقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ﴿٦١﴾﴾ [يونس: ٦١]

{የኑሕንም ወሬ በእነሱ ላይ አንብብላቸው። ለሕዝቦቹ ባለ ጊዜ (አስታውስ)። «ሕዝቦቼ ሆይ! በእናንተ ውስጥ ብዙ ጊዜ መቆየቴ በአላህም ተዓምራት ማስታወሴ በእናንተ ላይ የከበደ ቢሆን፤ በአላህ ላይ ተጠግቻለሁ። ነገራችሁንም ከምታገሩባቸው (ጣዖታት) ጋር ሆናችሁ

ቁረጡ። ከዚያም ነገራችሁ በእናንተ ላይ ድብቅ አይሁን (ግለጹት)። ከዚያም (የሻችሁትን) ወደእኔ አድርሱ። ጊዜም አትሰጡኝ (ከምንም አልቆጥራችሁም)።} [ዩኑስ: 71]

ከፍ ያለው አላህ ነብዩሷህ ሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ለህዝባቸው ስላሏቸው ሲነግረን እንዲህ ብሏል፡-

﴿قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا لَمُخَافٌ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَىٰ ﴿٥٥﴾ قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ﴿٥٦﴾﴾

[ሀ: 55-56]

{«ጌታችን ሆይ! እኛ በእኛ ላይ ክፋት በመሥራት መቸኮሉን ወይም ኩራትን መጨመሩን እንፈራለን» አሉ። (አላህም) አለ «አትፍሩ። እኔ በእርግጥ ከእናንተ ጋር ነኝና። እሰማለሁ፤ አያለሁም።»} [ጧሀ: 45-46]

የላቀው አላህ እርሱ ነብያቶቹንና መልዕክተኞቹን ጠላቶቻቸው ክፋትን እስከማያደርሱባቸው ድረስ እነርሱን እንደሚጠብቃቸው ግልፅ አደረገ። ጥራት የተገባውና የላቀው አላህ ያወረደው መልአክት (ወሕይም) እንዲሁ ጭማሪና ቅናሽ በማይደረግበት ልክ ጥበቃ እንደሚያደርሱትም ነግሮናል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩١﴾﴾ [الحجر: 91]

{ቁርአኑን እኛ ነው ያወረድነው፣ እኛ ለሱ ጠባቂዎች ነን} [አል-ሒጅር: 9]

ነብያቶች ዓለይሂሙ ሰላም ሕሊናንም ሆነ መልካም ስነምግባርን ከሚጣረስ ነገር ሁሉ የተጠበቁ ናቸው። ከፍ ያለው አላህ ነብዩን ሲያጥራራ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤١﴾﴾ [القلم: 41]

{አንተም በታላቅ ጠባይ ላይ ነህ።} [አል-ቀለም: 4]

ስለ እርሳቸው እንዲህም ብሏል፡-

﴿وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾﴾ [التكوير: 22]

{ነቢያችሁም በፍጹም ዕብድ አይደለም።} [አት-ተከዊር: 22]

ይህም የሆነው ነብያቶቹ ዓለይሂሙ ሰላም ተልእኳቸውን ጥሩ በሆነ መልኩ በሚገባ ሊወጡ ዘንድ ነው። ነብያቶች ዓለይሂሙ ሰላም የተሰጣቸውን አምላካዊ ተልእኳቸውን ላባርያዎቹ ከማርድስ ውጭ መለኮታዊም ይሁን አምላካዊ ድርሻ ኖሯቸው አይደለም። ይልቅ እነርሱ ማለት ልክ እንደ ሌላው የሰው ልጅ ብቻ ናቸው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۗ وَمَا كَانَ

لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۗ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾﴾ [إبراهيم: 101]

{መልክተኞቻቸው ለእነርሱ አሉ «እኛ ብጤያችሁ ሰው እንጂ ሌላ አይደለንም ግን አላህ ከባሮቹ በሚሻው ሰው ላይ ይለግሳል። ለእኛም በአላህ ፈቃድ እንጂ ማስረጃን ልናመጣላችሁ አይገባንም። በአላህም ላይ ምእምናኖች ይጠጉ።} [ኢብራሂም፡ 11]

የላቀው አላህ መልክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ህዝባቸውን እንዲህ እንዲሉ ሲያዝ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ-
فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ﴾ [آحَدًا] ﴿٣٠﴾ [الكهف: ٣٠]

{እኔ አምላካችሁ አንድ አምላክ ብቻ ነው ማለት ወደኔ የሚወረድልኝ ቢጤያችሁ ሰው ብቻ ነኝ። የጌታውንም መገናኘት የሚፈልግ ሰው፤ መልካም ሥራን ይሥራ። በጌታውም መገዛት አንድንም አያጋራ» በላቸው።} [አል-ከህፍ፡ 110]

23- እስልምና በትልቁም በትንሹም ለአላህ ማጎብደድ ነው

እስልምና በታላላቅ መሰረቶች ባላቸው አምልኮ አላህን በብቸኝነት ወደ ማምልኮ ጥሪ ያደርጋል፤ እነኝህም፡- ሰላት እርሷም መቆምና ማጎብደድ በግንባር መደፋትም (ሱጁድ) አላህን ማወደስና መማፀንንም ያካተተች ስትሆን በየዕለቱ እያንዳንዱ ግለሰብ አምስት ጊዜ የሚሰግዳት እንዲሁም በሰው ልጆች መካከል ያሉ ልዩነቶችንም የምታስወግድ ሃብታሙም ሆነ ድሃው መሪውም ሆነ ተመሪው በአንድ መስመር ገጥመው የሚሰግዱት ግዴታ ነች። ዘካ፡- አላህ ባስቀመጠው ጥቂት የገደብ መጠን በአመት አንድ ጊዜ ከሃብታም ንብረት ተቀንሶ ለድሃውና ለመሳሰሉት የምትሰጥ ግዴታ ነች። ያም፡- በወርሃ ረመዲን የቀኑ ክፍለ ጊዜ ያምን ከሚያፈርሱ ነገሮች ታቅቦ መዋል ሲሆን ነፍስን፣ ፍላጎትንና ትእግስትን የሚያሰለጥን ነው። ሐጅ፡- አቅም ባለው ሰው ላይ ሁሉ በእድሜ ልክ አንድ ጊዜ በተከበረው መካ የሚገኘውን የአላህን ቤት መጎብኘት ሲሆን በዚህ በስርአተ ሐጅ ሁሉም ወደ ፈጣሪ በመቅጣጫት እኩል በመሆናቸው ልዩነቶች እና መኮፈሻዎች ሁሉ ይወገዳሉ።

እስልምና ታላላቅ በሆኑትም ሆነ በሌሎቹ አምልኮዎች አላህን ብቻ ወደ ማምልኮ ነው ጥሪ የሚያደርገው። እነኝህን ታላላቅ አምልኮዎች በሁሉም ነብያቶቹና መልዕክተኞቹ ዓለይሂሙ ሰላም ላይ ነው ግዴታ ያደረጋት። ከነኝህም ታላላቅ አምልኮዎች መካከል፡-

አንደኛ፡ ሰላት በሌሎቹ ነብያቶችና መልዕክተኞችም ዓለይሂሙ ሰላቱ ወሰላም እንደተደገገነቸው ሁሉ በጭም ላይ የተደገገች ግዴታ ነች። አላህ የጭሉ "ኸሊል" የሆነውን ወዳጁን ነብዩ ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን የአላህን ቤት ካዕባ ለዘዋሪዎች (ጠዋፍ አድራጊዎች) እና ለአጎንባሾችም ለሰጋጆችም እንዲያጠሩ አዟቸዋል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنَاً وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ [البقرة: ١٢٥]

{ቤቱንም ለሰዎች መመለሻና ጸጥተኛ ባደረግን ጊዜ (አስታውስ)። ከኢብራሂምም መቆሚያ መስገጃን አድርገ። ወደ ኢብራሂምና ወደ ኢስማኢልም ቤቴን ለዘዋሪዎቹና ለተቀማጭዎቹም ለአጎንባሮች ሰጋጆቹም አጥሩ ስንል ቃል ኪዳን ያዘን።} [አል-ብቀራህ: 125]

በሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን ላይ ገና በመጀመርያው ጥሪ ነው ግዴታ ያደረገባቸው፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاحْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٤﴾ وَأَنَا آخَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾ أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ [طه: ١٣-١٤]

{«እኔ ጌታህ እኔ ነኝ መጫሚያዎችህንም አውልቅ። አንተ በተቀደሰው ሸለቆ በጡዋ ነህና። } {«እኔም መረጥኩህ፤ የሚወረድልህንም ነገር አዳምጥ።} {«እኔ አላህ እኔ ነኝ ያለ እኔ አምላክ የለምና ተገዛኝ። ሶላትንም (በእርሷ) እኔን ለማውሳት ስገድ።} 14 [ጧሃ 12-14]

መሲሐ ዲሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈንም አላህ በሶላትና በዘካ እንዳዘዘቸው ተናግሯል፤ ልክ የላቀው አላህ እንደነገረን፡-

﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾﴾ [مريم: ٣١]

{«በየትም ስፍራ ብሆን ብሩክ አድርጎኛል። በሕይወትም እስካለሁ ሶላትን በመስገድ ዘካንም በመስጠት አዘኛል።»} [መርየም: 31]

ሶላት በእስልምና እያንዳንዱ በነፍስ ወከፍ ደረጃ በመቆም፣ በሩኩዕ (ማጎብደድ) እና በሱጃድ (በግንባር መደፋት)፤ አላህን በማውሳትና በማወደስ፤ አላህን በመማፀን በቀን አምስቴ የሚፈፀመው የፀሎት ስርአት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ [البقرة: ٢٣٨]

{በሶላቶች (በተለይ) በመካከለኛይቱም ሶላት ላይ ተጠባብቁ። ታዛዦች ጅናችሁም ለአላህ ቁሙ።} [አል-ብቀራህ: 238]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِكَ السَّمِيسِ إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ [الإسراء: ٧٨]

{ሶላትን ከፀሐይ መዘንበል እስከ ሌሊት ጨለማ ድረስ ስገድ። የነህንም ሶላት ስገድ። የነህ ሶላት (መላእክት) የሚጣዱት ነውና።} [አል-ኢስራኦ: 78]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡-
(በሩኩዕ ላይ ስትሆኑ ልእለ ኋያሉ አላህን አልቁ፤ በሱጁድ ስትሆኑ ግን በዱዓእ ተበራቱ ዱዓችሁ ተቀባይነት የማግኘት እድሉ ሰፊ ነውና።) ሰሊክ ሙስሊም

ሁለተኛ: ዘካ በሌሎቹ ቀደምት ነብያቶችና መልዕክተኞች ዓለይሂሙ ሰላም እንደተደረገችው ሁሉ በእኛም ላይ ግዴታ ሆናለች። እርሷም አላህ በወሰናት መልኩ የተገደበች- ጥቂት የሆነች የገንዘብ መጠን ከሁብታሙ ገንዘብ ተቀንሳ ለድህረውና ለመሳሰሉት በአመት አንዴ የምትሰጥ ገንዘብ ነች። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [التوبة: 103]

[ከገንዘቦቻቸው ስትኾን በእርሷ የምታጠራቸውና የምታፋፋቸው የኾነችን ምጽዋት ያዘ። ለነሱም ጸልይላቸው። ጸሎትህ ለእነሱ እርጋታ ነውና አላህም ሰሚ ዐዋቂ ነው።] [አት-ተውባህ: 103]

ነብያችን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሙዓዝን ወደ የመን በሚልኩበት ጊዜ እንዲህ ብለውታል፡- "አንተ የምትሄድባቸው ሰዎች ከመጽሐፉ ባለቤት ወደሆኑ ህዝቦች ነው፤ በመሆኑም በ "ላ ኢላሃ ኢሊላህ" እና በኔም የአላህ መልዕክተኝነት እንዲመሰክሩ ጥሪ አድርግላቸው፤ ለዚህ ጥሪህ ተገቢውን ምላሽ ከሰጡህ ልእለ ኋያሉ አላህ በየቀኑ አምስት ጊዜ የምትሰገድ ሰላትን ግዴታ እንዳደረገባቸው አስተምራቸው፤ ለዚህ ጥሪህም ተገቢውን ምላሽ ከሰጡህ ልእለ ኋያሉ አላህ በገንዘባቸው ላይ ከሁብታሞቻቸው ተይዞ ወደ ድሆቻቸው የምትመለስ የሆነችን ሰደቃ ግዴታ እንዳደረገባቸው አስተምራቸው፤ ለዚህም ተገቢውን ምላሽ ከሰጡህ አደራ ውድን በረቶቻቸውን ተጠንቀቅ፤ የተበዳይንም ዱዓእ ተጠንቀቅ ምክንያቱም በዱዓውና በአላህ መካከል ግርዶሽ የሌለበት ዱዓ ነውና።" ቲርሚዚይ ዘግበውታል (625)

ሶስተኛ: የም የላቀው አላህ በቀደምት ነብያቶችና መልዕክተኞች ዓለይሂሙ ሰላም ግዴታ እንዳደረገው ሁሉ በእኛም ላይ ግዴታ አድርጎታል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: 183]

[እናንተ ያመናችሁ ሆይ ጾም በነዚያ ከናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደ ተጻፈ በናንተም ላይ ተጻፈ (ተደገባ) ልትጠነቀቁ ይከጀላልና።] [አል-በቀራህ: 183]

ይኸውም: በወርህ ረመዲን የቀኑ ክፍለ ጊዜ የምን ከሚያፈርሱ ነገሮች ታቅቦ መዋል ሲሆን፤ የም ነፍሰን፣ ፍላጎትንም ሆነ ትእዛዝን ያሰለጥናል። የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል: የም ለኔ ነውና እኔው

ነኝ የምመነዳበት፤ ለኔው ብሎ ስሜቱን፤ መብሉንና መጠጡን ትቶልኛል፤ ያም ጋሻ ነው፤ ለደመኛም ሁለት ደስታ ያለው ሲሆን አንዱ ደስታ ያሙን በሚያፈጥርበት ጊዜ ሌላኛው ደግሞ ጌታውን በሚገናኝበት ጊዜ ነው።" ሰሊጽ ቡኸሪይ: 7492

አራተኛ: ሐጅ አላህ በቀደምት ነብያቶችና መልዕክተኞች ዓለይሂሙ ሰላም ላይ ግዴታ እንዳደረገው ሁሉ በእኛም ላይ ግዴታ አድርጎታል፤ ኸሊሉ ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን በሐጅ ጥሪ እንዲያደርጉ አላህ እንዲህ በማለት አዟቸዋል:-

﴿وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْجِعُوا لِنَبِيِّكُمْ وَاسْمِعُوا لِقَوْلِهِ إِنَّهُ لَمَنْ قَدَرَ عَلَىٰ شَيْءٍ لَّيَفْعَلُ﴾ [الحج: ٢٧]

{(አልነውም):- በሰዎችም ውስጥ በሐጅ ትዕዛዝ ጥራ። እግረኞች ከየሩቅ መንገድ በሚመጡ ከሲታ ግመሎችም ሁሉ ላይ ሆነው ይመጡሃልና።} [አል-ሐጅ: 27]

የተከበረውን ጥንታዊ ቤትን (ካዕባን) ለሐጅ አድራጊዎች እንዲያጠሩላቸው የላቀው አላህ እንዲህ በማለት አዟቸዋል:-

﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ

وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ [الحج: ٢٦]

{ለኢብራሂምም የቤቱን (የካዕባን) ስፍራ መመለሻ ባደረግንለት ጊዜ «በእኔ ምንንም አታጋራ፤ ቤቱንም ለሚዞሩትና ለሚቆሙበት ለሚያገኙበትና በግንባራቸውም ለሚደፉት ንጹሕ አድርግላቸው» (ባልነው ጊዜ አስታውስ)።} [አል ሐጅ 26]

ሐጅ: በተከበረችው መካ በሚገኘው የአላህ ቤት በመዘየር የተወሰኑ ክንውኖች የሚፈጸሙበት አቅም ባለው ሰው ላይ ሁሉ በእድሜ ልክ አንዴ ሊያደርገው ግዴታ የሆነ ስርአት ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ ۖ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ ءَامِنًا ۗ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ

اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ [آل عمران: ٩٧]

{ለአላህም በሰዎች ላይ ወደርሱ መኼድን በቻለ ሁሉ ላይ ቤቱን መጎብኘት ግዴታ አለባቸው። የካደም ሰው አላህ ከዓለማት ሁሉ የተብቃቃ ነው።} [አሊ-ዲምራን 97]

በሐጅ ስርአት የአላም ሙስሊሞች ሁሉ ዲባዳቸውንም ጥርት ባለ መልኩ ጥራት ለተገባውና ለፈጣሪያቸው ብቻ የሚያደርጉ ሲሆኑ በአንድ ሜዳ ይሰባሰባሉ፤ ሐጅ አድራጊዎች ሁሉ የአምልኮ ስርአታቸውን ወጥ በሆነ መልኩ ማህበራዊና ስልጣኔ እንዲሁም የኑሮ ደረጃ ሳይለያቸው ይፈጸሙታል።

24- ኢስላማዊ አምልኮ በዝርዝር መለኮታዊ ነው

ኢስላማዊ አምልኮ ከሚለይባቸው መለያዎች መካከል ሁኔታውንም ሆነ ጊዜውን ብሎም ቅድመ መስፈርቱን ሁሉ ያስቀመጠው አላህ ሲሆን ያደረሱት ደግሞ የአላህ ሰላዎትና ሰላም ይስፈንባቸውና መልእክተኛው መሆናቸው ነው። ከጥንት ጀምሮ እስከዛሬም ድረስ በመጨመሩም ሆነ በመቀነሱ የማንም ጣልቃ ገብነት የለበትም። እነኝህ ከፍ ብለን የጠቀስናቸው ታላላቅ አምልኮዎችም ቢሆኑ ነብያቶችም ሁሉ የተጣሩባቸው አምልኮዎች ናቸው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... أَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا...﴾ [المائدة: 3]

{ዛሬ ሃይማኖታችሁን ለናንተ ሞላሁላችሁ። ጸጋያንም በናንተ ላይ ፈጸምኩ። ለእናንተም ኢስላምን ከሃይማኖት በኩል ወደድኩ።} [አል ማኢዳህ 3]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ [الزخرف: 53]

{ያንንም ወደ አንተ የተወረደህን አጥብቀህ ያዝ። አንተ በቀጥተኛው መንገድ ላይ ነህና።} [አዝ-ዙኸሩፍ: 43]

የላቀው አላህ ስለ ሰላት እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾ [النساء: 103]

{ሰላትንም በፈጸማችሁ ጊዜ ቆማችሁም ተቀምጣችሁም በጎኖቻችሁም ላይ ተጋድማችሁ አላህን አውሱ። በረጋችሁም ጊዜ ሰላትን (አሚሊታችሁ) ስገዱ። ሰላት በምእምናን ላይ በጊዜያት የተወሰነች ግዴታ ናትና።} [አን-ኒላእ 103]

የላቀው አላህ ዘካ የሚሰጣቸውን በማስመልከት እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمَلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرْمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ [التوبة: 60]

{ግዴታ ምጽዋቶች (የሚከፈሉት) ለድኾች፣ ለምስኪኖችም፣ በርሷም ላይ ለሚሠሩ ሠራተኞች፣ ልቦቻቸውም (በእስልምና) ለሚለማመዱት፣ ጫንቃዎችንም (በባርነት ተገዢዎችን) ነጻ በማውጣት፣ በባለ ዕዳዎችም፣ በአላህ መንገድም በሚሠሩ፣ በመንገደኛም ብቻ ነው። ከአላህ የተደገገች ግዴታ ናት። አላህም ዐዋቂ ጥበብኛ ነው።} [አት-ተውባህ: 60]

የላቀው አላህ ምን በተመለከተ እንዲህ ብሏል፡-

﴿شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ [البقرة: ١٨٥]

{(እንድትጸሙ የተጻፈባችሁ) ያ በርሱ ውስጥ ለሰዎች መሪ ከቅን መንገድና (እውነትን ከውሸት) ከሚለዩም ገላጮች (አንቀጾች) ሲኾን ቁርአን የተወረደበት የረመዳን ወር ነው። ከእናንተም ወሩን ያገኘ ሰው ይጸመው። በሽተኛ ወይም በጉዞ ላይ የኾነም ሰው ከሌሎች ቀኖች ቁጥሮችን (በልኩ) መጸም አለበት። አላህ በእናንተ ገሩን (ነገር) ይሻል። በእናንተም ችግሩን አይሻም። ቁጥሮችንም ልትሞሉ አላህንም ቅኑን መንገድ ስለመራችሁ ታከብሩትና ታመሰግኑት ዘንድ (ይህን ደንግግላችሁ)።} [አል-በቀራህ: 185]

የላቀው አላህ ሐጅን በማስመልከት እንዲህ ብሏል፡-

﴿الْحُجَّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ فَمَن قَرَضَ فِيهِنَّ الْحُجَّ فَلَا رَفْتَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحُجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ﴾ [البقرة: ١٩٧]

{ሐጅ (ጊዜያቱ) የታወቁ ወሮች ናቸው። በእነርሱም ውስጥ ሐጅን (እንዲሠራ) ነፍሱን ያስገደደ ሰው በሐጅ ውስጥ ሴትን መገናኘት ማመጽም ክርክርም የለም። ከበጎም ሥራ የምትሠሩትን ሁሉ አላህ ያውቀዋል። ተሰነቁም፤ ከሰንቅም ሁሉ በላጩ ጥንቃቄ (አላህን መፍራት) ነው። የእእምሮዎችም ባለቤቶች ሆይ! ፍሩኝ።} [አል-በቀራህ: 197]

እነኝህ ታላላቅ አምልኮዎች ነብያቶች ሁሉ ጥሪ ያደረጉባቸው አምልኮዎች ናቸው።

25- መልዕክተኛው ነቢዩ ሙሐመድ ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም

የኢስላምን መልዕክት (ለዚህ ህዝብ ያደረሱት) የኢብራሂም ልጅ ኢስማኢል ዝርያ የሆኑት ነቢዩ ሙሐመድ ቢን ዐብደሷህ ናቸው። በመካ እ. አ. አ. በ 571 ተልከው እዛው ተልእኮው የተሰጣቸው ሲሆን ወደ መዲና ሂጅራ አድርገዋል (ተሰደዋል)። ህዝባቸውንም በጣኦታዊ ጉዳያቸው አልተጋሯቸውም (ድጋፍ አልሰጡም)። ይልቅ ህዝባቸውን ይደግፉ የነበሩት በታላላቅ ስራዎች ላይ ነበር። ከመላካቸውም በፊት ባማረ ታላቅ ስነምግባር ላይ ነበሩ፤ ህዝቦቻቸውም አል አሚን (ታማኙ) ይሏቸው ነበር፤ እድሜያቸውም አርባ አመት በሞላ ጊዜ አላህ መልዕክተኛው አድርጎ ላካቸውና በታላላቅ ተአምራቶችም አጠነከራቸው፤ ይበልጥ ታላቁ ተዓምር የተከበረው ቁርአን ነው። ይኸውም የቁርአን ተአምርነት ከነብያቶች ተአምር ሁሉ እጅግ በጣም ታላቁ ተአምር ሲሆን ከነብያቶች ተአምር ሁሉ እስከዛሬ ድረስ የዘለቀውም ተአምር እርሱው ነው። አላህ ለእርሳቸው ዲኑን ባሟላላቸው ጊዜ መልእክተኛውም ተልእኳቸውን በተሟላ መልኩ ያደረሱ ሆነው

እድሜያቸው 63 አመት በሞላ ጊዜ ከዚህ አለም በሞት ተለዩ። በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ከተማ መዲና ተቀበሩ። የአላህ መልእክተኛ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የነብያቶችና የመልእክተኞችም መጨረሻ ሲሆኑ አላህ የሰው ልጆችን ሁሉ ከጣኦታዊ የክህደትና የድንቁርና ጨለማዎች ወደ የተውሒድና የኢማን ብርሃን ሊያወጡ ላካቸው። አላህም በእርሱ ፈቃድ ወደ እርሱ የሚጣሩ መሆናቸው መሰከረላቸው።

የኢስላምን መልዕክት (ለዚህ ህዝብ ያደረሱት) የኢብራሂም ልጅ ኢስማኢል ዝርያ የሆኑት ነብዩ ሙሐመድ ቢን ዐብደላህ ናቸው። በመካ እ. አ. አ. በ 571 ተልከው እዛው ተልእኮው የተሰጣቸው ሲሆን ወደ መዲና ሂጅራ አድርገዋል (ተሰደዋል)። ህዝባቸውንም በጣኦታዊ ጉዳያቸው አልተጋሯቸውም (ድጋፍ አልሰጡም)። ይልቅ ህዝባቸውን ያግዙ የነበሩት በታላላቅ ስራዎች ነበር። ከመላካቸውም በፊት ባሚረ ታላቅ ስነምግባር ላይ ነበሩ፤ ጌታችን አላህ በታላቅ ስነምግባር መሆናቸውን እንዲህ ብሎ ገልጿቸዋል፡-

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ (القلم: 5)

[አንተም በታላቅ ጠባይ ላይ ነህ።] [አል-ቀለም 4]

እድሜያቸው አርባ አመት ሲሞላቸው መልዕክተኛ አድርጎ በመላክ በታላላቅ ተአምራቶች አበርትቷቸዋል፤ ከተሰጣቸው እጅግ ታላቁ ተአምር የተከበረው ቁርአን ነው። የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «እያንዳንዱ ነቢይ ተአምራት የተሰጠው ሰዎች በሚያምኑለት በኩል ነው፤ እኔን ግን የተሰጠኝ አላህ የገለጠልኝ የሆነው መለኮታዊ መገለጥ (ወሕይ) ነው። ስለዚህም ተከታዮቼ በእለተ ትንሳኤ ከሌሎቹ ነቢያት ተከታዮች እንደሚበልጡ ተስፋ አደርጋለሁ።» ስሊሉ አልቡኻሪ የተከበረው ቁርአን ከአላህ የሆነ ለመልዕክተኛው የተገለጠው ወሕይ ነው፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾ (البقرة: 2)

[ይህ መጽሐፍ (ከአላህ ለመሆኑ) ጥርጥር የለበትም፤ ለፈራህያን መሪ ነው።] [አል-ቀራህ: 2] ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانُ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ (النساء: 82)

[ቁርአንን አያስተነትኑምን ከአላህ ሌላ ዘንድ በነበረ ኖሮ በርሱ ውስጥ ብዙን መለያየት ባገኙ ነበር።] [አን-ኒላእ: 82]

የላቀው አላህ የሰው ልጆችንና አጋንንቶችንም ጭምር አምሳያውን ያመጡ እንደሁ ውርርድ አስገባቸው፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْحِجْنُ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَا يُؤْتُونَ﴾

كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾ [الإسراء: ٨٨]

{ሰዎችም ጋኔኖችም የዚህን ቁርአን ብጤ በማምጣት ላይ ቢሰበሰቡ ከፊላቸው ለከፊሉ ረዳት ቢሆንም እንኳ ብጤውን አያመጡም» በላቸው።} [አል-ኢስራኦ: 88]

ከዚያም ከቁርአን አምሳያ አስር ምእራፎችን ያመጡ ዘንድ በድጋሚ ውርርድ አስገባቸው፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُورٍ مِثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ وَأَدْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾﴾ [هود: ١٣]

{ይልቁንም «(ቁርአንን) ቀጣጠፈው» ይላሉን፡- «እውነተኛች እንደሆናችሁ ብጤው የሆኑን ዐስር የተቀጣጠፉ ሱራዎች አምጡ። ከአላህም ሌላ የቻላችሁትን (ረዳት) ጥሩ» በላቸው።} [ሁድ: 13]

ከዚያም ከቁርአን አምሳያ አንዲት ምእራፍን እንኳ ያመጡ ዘንድ ውርርድ አስገባቸው፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾﴾ [البقرة: ١٣]

{በባሪያችንም ላይ ካወረድነው በመጠራጠር ውስጥ ብትኾኑ ከብጤው አንዲትን ምዕራፍ አምጡ። እውነተኛችም እንደኾናችሁ ከአላህ ሌላ መስካሪዎቻችሁን ጥሩ።} [አል-ባቀራህ: 23]

ከነብያቶች ተአምር ብቸኛው ዘላቂ ሆኖ እስከዛሬ ድረስ በመካከላችን ያለው የተከበረው ቁርአን ነው። የላቀው አላህ ለመልዕክተኛው (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ዲኑን ባሟላላቸውና እርሳቸውም ተልእኳቸውን በሚገባ ከተወጡ በኋላ እድሜያቸው ስድሳ ሶስት ሲሆን ሕይወታቸው አለፈ፤ በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) መዲና ተቀበሩ።

መልዕክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የነብያቶችና የረሱሎች መደምደሚያ ናቸው፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٠﴾﴾ [الأحزاب: ٥٠]

{ሙሐመድ ከወንዶቻችሁ የአንድም ሰው አባት አይደለም። ግን የአላህ መልክተኛና የነቢዮች መደምደሚያ ነው። አላህም በነገሩ ሁሉ ዐዋቂ ነው።} [አል-አሕዳብ 40]

አላህ መልካም ስራውን ይውደድለትና ከአቡ ሁረይራ በተዘገበ ሓዲሥ የአላህ

መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «ከእኔ በፊት ከነበሩት ነቢያቶች አንጻር የኔ አምሳያ፤ ልክ በአንድ ጥግ ላይ ባለ የአንድ ጡብ ቦታ ብቻ ካልሆነ በቀር በሚያምር እና በተዋበ መልኩ ቤት እንደሠራ ሰው ነው። ሕዝቡ ወደዚያ ሄዶ እያየ ስለቤቱ ውበት በመደገቅ እንዲህ ይላሉ፡ 'አቤት! ይህ ጡብ በቦታው ቢቀመጥ ኖሮ እንዴት ነበር የሚያምረው!' ይላሉ። ስለዚህም ያ ቀረ የተባለው ጡብ እኔ ነኝ፤ የነቢያትም መጨረሻቸው እኔ ነኝ።» ሰሊሕ ቡኸሪይ

በወንጌልም መሰረት ዲሳ የነበዩን ሙሐመድን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) መምጣት ሲያበስሩ እንዲህ ብለዋል፡- (ግንባኞች የናቁት ድንጋይ፣ የማእዘን ራሳ ሆነ፤ ["ኢየሱስም እንዲህ ተብሎ በቅዱሳት መጻሕፍት የተጻፈውን አላነበባችሁምን? አላቸው፤ "ግንባኞች የናቁት ድንጋይ፣ የማእዘን ራሳ ሆነ፤ እግዚአብሔር ይህን አድርጎአል፤ ሥራውም ለዐይናችን ድንቅ ነው።" ማቴዎስ ወንጌል 21:42] በአራት ዘዳግም 18:8 ደግሞ ነብዩሷህ ሙሳ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን እንዲህ ማለታቸውን እናገኛለን ["ከወንድሞቻቸው መካከል እንደ አንተ ያለ ነቢይ አስነሣላቸዋለሁ፤ ቃሌን በአፉ አድርጋለሁ፤ የማዘውንም ሁሉ ይነግራቸዋል።"])

መልዕክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በቀና መመርያና በትክክለኛ ሃይማኖት አስታጥቆ ነበር የላካቸው፤ አላህም በቀናው ጎዳና ላይ መሆናቸውንና በአላህም ፈቃድ ወደ አላህ የሚጣራ መሆናቸውንም መስክሮላቸዋል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿لَٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ ۗ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَشْهَدُونَ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ (النساء: 166)

[النساء: 166]

{ግን አላህ ባንተ ላይ ባወረደው ይመሰክራል። በዕውቀቱ አወረደው። መላእክቱም ይመሰክራሉ። መስካሪም በአላህ በቃ።} [አን-ኒሳ 166]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَىٰ الدِّينِ كُلِّهِ ۗ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ (الفتح: 51)

{እርሱ ያ መልዕክተኛውን በመሪ መጽሐፍና በእውነተኛ ሃይማኖት በሃይማኖት ሁሉ ላይ ሊያልቀው የላከ ነው። መስካሪም በአላህ በቃ።} [አል-ፈትሕ 28]

የሰው ልጆችን ከጣሐት፣ ከህደትና ድንቁርና ጨለማ ወደ ተውሒድና ኢማን ብርሀን ሊያወጡ ዘንድ በቀና መመርያ ላካቸው፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሎናል፡-

﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ ۖ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ ۗ

وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (المائدة: 16)

[አላህ ውይይታውን የተከተሉትን ሰዎች የሰላምን መንገዶች በእርሱ ይመራቸዋል። በፈቃዱም ከጨለማዎች ወደ ብርሃን ያወጣቸዋል። ወደ ቀጥተኛም መንገድ ይመራቸዋል።] [አል-ማኢዳህ 16]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

[አ.ሊ.ረ (አሊፍ ላም ራ፤ ይህ ቁርአን) ሰዎችን በጌታቸው ፈቃድ ከጨለማዎች ወደ ብርሃን አሸናፊ ምስጢን ወደ ሹነው። ጌታ መንገድ ታወጣ ዘንድ ወዳንተ ያወረድነው መጽሐፍ ነው።] [ኢብራሂም፡ 1]

26- ነቢዩ ሶላሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ይዘውት የመጡት የመደምደሚያ ተልዕኮ

ነቢዩ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ይዘውት የመጡት የእስልምና ድንጋጌ የአምላካዊ ተልእኮዎችና የጌታችን አላህ ድንጋጌዎች መጨረሻ ነው። ይህችም የሙሉነት ድንጋጌ ስትሆን በውስጧም የሰው ልጆች ዲናዊም ሆነ ዱንያዊ መስተካከል የያዘች ነች። ይህች ሸሪዓ በመጀመርያ ደረጃ የሰው ልጆችን ሃይማኖት፣ ደማቸውንም፣ ንብረታቸውንም፣ አእምሯቸውንም፣ ዝርያቸውንም፣ ትጠብቅላቸዋለች። የቀደሙት ሸሪዓዎች ከፊሉ ከፊሉን ሲሸር እንደነበረው ሁሉ የነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሸሪዓም ቀደምት ድንጋጌዎችን ሁሉ የምትሸር ነች።

ነቢዩ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ይዘውት የመጡት የእስልምና ድንጋጌ የአምላካዊ ተልእኮዎችና የጌታችን አላህ ድንጋጌዎች መጨረሻ ነው። አላህ ነቢዩን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በላከበት ተልእኮ ነው ዲኑንም የሞላው፤ በሰው ልጆች ላይ የዋለውንም ፀጋ የተሟላ ያደረገው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الَّذِينَ يَسْتَجِيبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَىٰ الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَٰئِكَ فِي صَلَٰلٍ يَبْعِدِ﴾ [إبراهيم: ٣٥]

[ዛሬ ሃይማኖታችሁን ለናንተ ሞላሁላችሁ። ጸጋዬንም በናንተ ላይ ፈጸምኩ። ለእናንተም ኢስላምን ከሃይማኖት በኩል ወደድኩ።] [አል ማኢዳህ 3]

ይህች የሙሉነት ድንጋጌ ስትሆን በውስጧም የሰው ልጆች ዲናዊም ሆነ ዱንያዊ መስተካከል የያዘች ነች። ምክንያቱም የቀደምቶቹንም ድንጋጌ በተሟላ መልኩ አካታ ይዛለችና። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْءَانَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّٰلِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ [الإسراء: ٩]

[ይህ ቁርአን ወደዚያች እርሷ ቀጥተኛ ወደ ሹነችው መንገድ ይመራል። እነዚያንም በጎ

የሚሠሩትን ምእመናን ለእነሱ ታላቅ ምንዳ ያላቸው መኾኑን ያበስራል።] [አል-ኢስራኢ: 9]

ነብዩ ይዘውት የመጡት የእስልምና ድንጋጌ በቀደሙት ህዝቦች ላይ የነበሩትን ሽክምቶችንና (ከባባድ ህግጋቶችን) አንስታላቸዋለች። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۗ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾﴾ [الأعراف: ١٥٧]

[ለእነዚያ ያንን እነሱ ዘንድ በተውራትና በኢንጂል ተጽፎ የሚያገኙትን የማይጽፍና የማያነብ ነቢይ የኾነውን መልክተኛ የሚከተሉ ለኾኑት (በእርግጥ እጽፍለታለሁ)። በበጎ ሥራ ያዛቸዋል። ከክፉም ነገር ይከለክላቸዋል። መልካም ነገሮችንም ለነርሱ ይፈቅድላቸዋል። መጥፎ ነገሮችንም በእነርሱ ላይ እርም ያደርግባቸዋል። ከእነሱም ላይ ሽክምቶችንና እነዚያንም በእነርሱ ላይ የነበሩትን እንዳይላቸው (ከባድ ስጋቶች) ያነሳላቸዋል። እነዚያም በእርሱ ያመኑ ያከበሩትም የረዱትም ያንንም ከእርሱ ጋር የተወረደውን ብርሃን የተከተሉ እነዚያ እነሱ የሚያድኑ ናቸው።] [አል-አዕራፍ: 157]

የእስልምና ድንጋጌ ቀደምት ድንጋጌዎችን ሁሉ የምትሸር ነች፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَأَسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٨﴾﴾ [المائدة: ٥٨]

[ወደ አንተም መጽሐፉን ከበፊቱ ያለውን መጽሐፍ አረጋጋጭና በእርሱ ላይ ተጠባባቂ ሲኾን በእውነት አወረድን። በመካከላቸውም አላህ ባወረደው ሕግ ፍረድ። እውነቱም ከመጣል በኋላ ዝንባሌዎቻቸውን አትከተል። ከእናንተ ለሁሉም ሕግንና መንገድን አደረግን። አላህም በሻ ኖሮ አንድ ሕዝብ ባደረጋችሁ ነበር። ግን በሰጣችሁ ሕግጋት ሊሞክሩችሁ (ለያያችሁ)። በጎ ሥራዎችንም (ለመሥራት) ተሸቀዳደሙ፤ መመለሻችሁ በጠቅላላ ወደ አላህ ነው። በእርሱም ትለያዩበት የነበራችሁትን ነገር ይነግራችኋል።] [አል-ማሊዳህ 48]

ሽሪዓዎቹን ሁሉ ያካተተው ቅዱስ ቁርአን የመጣው ከእሱ በፊት የነበሩትን መለኮታዊ መጻሕፍት ለማረጋገጥ እና በእነርሱ ላይ ለመፍረድ እንዲሁም ለመሻርም ነው።

27- አላህ የሚቀበለው ብቸኛው ሃይማኖት

ጥራት የተገባውና ከፍ ያለው አላህ መልዕክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ይዘውት ከመጡት ሃይማኖት ውጭ ሌላን ሃይማኖት አይቀበልም። በመሆኑም ከእስልምና ውጭ ያለን ሃይማኖት አድርጎ የያዘን አላህ አይቀበለውም።

ጥራት የተገባውና ከፍ ያለው አላህ መልዕክተኛው ሙሐመድን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ከላካቸው በኋላ እርሳቸው ይዘውት ከመጡት ሃይማኖት ውጭ ሌላን ሃይማኖት አይቀበልም። በመሆኑም ከእስልምና ውጭ ያለን ሃይማኖት የፈለገ ሃይማኖቱን አላህ አይቀበለውም። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ عَيْرَ الْأِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ﴾ (آل عمران: 85)

{ከኢስላም ሌላ ሃይማኖትን የሚፈልግ ሰው ፈጽሞ ከርሱ ተቀባይ የለውም። እርሱም በመጨረሻይቱ ዓለም ከከሳሪዎቹ ነው።} [አሊ-ዒምራን 85]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ ۗ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوْتُوا الْأَكْتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ

بَعِيًا بَيْنَهُمْ ۗ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعٌ الْحِسَابِ﴾ (آل عمران: 19)

{አላህ ዘንድ (የተወደደ) ሃይማኖት ኢስላም ብቻ ነው። እነዚያም መጽሐፉን የተሰጡት ሰዎች በመካከላቸው ላለው ምቀኝነት ዕውቀቱ ከመጣላቸው በኋላ እንደ አልተለያዩም። በአላህም አንቀጾች የሚከድ አላህ ምርመራው ፈጣን ነው።} [አሊ-ዒምራን 19]

ይኸው እስልምና ነው የነብዩላህ ኢብራሂም የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሰፈን መንገድ፤ ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَنْ يَرْغَبْ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ ۖ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا ۗ وَإِنَّهُ فِي

الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ (البقرة: 130)

{ከኢብራሂምም ሕግጋት ነፍሱን ያቁለ ሰው ካልኾነ በስተቀር የሚያፈገፍግ ማነው? (የለም)፤ በቅርቢቱም ዓለም በእርግጥ መረጠው። በመጨረሻይቱም ዓለም እርሱ ከመልካሞቹ ነው።} [አል-ብቀራ: 130]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَاتَّخَذَ اللَّهُ

إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ (النساء: 125)

{እርሱ መልካም ሠሪ ሹኖ ፊቱን ለአላህ ከሰጠና የኢብራሂምንም መንገድ ቀጥተኛ ሲኾን ከተከተለ ሰው ይበልጥ ሃይማኖቱ ያማረ ማን ነው አላህም ኢብራሂምን ፍጹም ወዳጅ አድርጎ ያዘው።} [ኒሳአ: 125]

የላቀው አላህ መልእክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ህዝባቸውን እንዲህ እንዲሉ አዟል፡-

﴿قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ [الأنعام: ١٦٥]

{«እኔ ጌታዬ ወደ ቀጥተኛው መንገድ ትክክለኛን ሃይማኖት ወደ እውነት አዘንባይ ሲኾን የአብርሃምን መንገድ መራኝ። እርሱም ከአጋሪዎቹ አልነበረም» በል።} [አል-አንግም: 161]

28- ረሱል ሰላላሁ ዓለይሂ ወሰለም ይዘውት የመጡት ኪታብ

የተከበረው ቁርአን ከፍ ያለው አላህ ለመልዕክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በወሕይ መልኩ ያወረደለት መጽሐፍ የአላህ ቃል ነው። የእርሱን አምሳያ ወይም ከአምሳያው የአንዲቷን ምእራፍ አምሳያ እንኳ እንዲያመጡ አላህ የሰው ልጆችንም ይሁን አጋንንቶችን ሁሉ ያደካከረበት ነው። ማፎካከሩ ዛሬም ድረስ ያለ ነው። ይህ ታላቁ ቁርአን ብዙ እልፍ አእላፍ ሰዎችን የሚያሳስቡ በርካታ ጥያቄዎችን ይመልሳል። ይህ ታላቁ ቁርአን የወረደበት በሆነው የዐረብኛ ቋንቋ የአንዲት ሆሄ እንኳ መጨመር እና መቀነስ ሳይኖርበት እንደተጠበቀ ነው ያለው። ታትም የተሰራጨና ተአምራዊ ሲሆን መቅራቱም ሆነ የተተረጎመውን ማንበቡ የሚገባው የሆነ ታላቅ ኪታብ ነው። ልክ የነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ፈለግ፣ አስተምህሮትና ታሪካቸውም የተጠበቀ እና በታማኝ ዘጋቢዎች ሰንሰለት ከትውልድ ወደ ትውልድ እየተሸጋገረ እንዲሁም እሳቸው ሲናገሩበት በነበረው የዐረብኛ ቋንቋም የታተመ ብሎም ወደ በርካታ ቋንቋ የተተረጎመ እንደሆነው ሁሉ። የተከበረው ቁርአን እና የነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሱና ለዲነል ኢስላም ህግጋትና ድንጋጌዎች ብቸኞቹ ምንጮች ናቸው። የእስልምና ምንጭ ራሳቸውን ወደ እርሱ ከሚያስጠጉ ግለሰቦች ተግባር ሳይሆን ከአምላካዊ ወሕይ ነው የሚያዘው፤ ማለትም ከተከበረው ቁርአንና ከነብያዊ ሱና።

የተከበረው ቁርአን ከፍ ያለው አላህ ለመልዕክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በዐረብኛ ቋንቋ በወሕይ መልኩ ያወረደላቸው የአላህ ቃል ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٣٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٣٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٣٥﴾﴾ [الشعراء: ١٣٢-١٣٥]

{እርሱም (ቁርአን) በእርግጥ ከዓለማት ጌታ የተወረደ ነው።} {እርሱን ታማኙ መንፈስ (ጁብሪል) አወረደው} {ከአስፈራሪዎቹ (ነቢያት) ትኾን ዘንድ በልብህ ላይ (አወረደው)።} {ግልጽ በኾነ ዐረብኛ ቋንቋ።} [አሽ-ሹዓራኦ: 192-195]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِنَّكَ لَلتَّالِقِ الْفُرَّانِ مِنَ لَدُنِ حَكِيمٍ عَلَيْهِ ۝٦﴾ [النمل: 6]

{እንተም ቁርአንን ጥበበኛና ዐዋቂ ከኾነው (ጌታህ) ዘንድ በእርግጥ ትሰሰጣለህ።} [አን-ነምል: 6]

ይኸው ቁርአን ቀደምት መለኮታዊ ኪታቦችን አረጋጋጭ ሆኖ ከአላህ የወረደ ኪታብ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ

الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝٣٧﴾ [يونس: 37]

{ይህም ቁርአን ከአላህ ሌላ (ከሆነ ፍጡር) የተቀጠፈ ሊሆን አይገባውም። ግን ያንን ከእርሱ በፊት ያለውን (መጽሐፍ) የሚያረጋግጥና በመጽሐፉ ውስጥ ያለውን የሚዘረዝር በእርሱ ጥርጣሬ የሌለበት ሲሆን ከዓለማት ጌታ (የተወረደ) ነው።} [ዮኑስ: 37]

እናም ታላቁ ቁርአን አይሁዶች እና ክርስቲያኖች በተለያዩባቸው ሀይማኖታዊ ጉዳዮች በአብዛኛቹ ላይ በዝርዝር ያብራራል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَفُصِّلُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝٧٦﴾ [النمل: 76]

{ይህ ቁርአን በእስራኤል ልጆች ላይ የእነዚያን እነርሱ በእርሱ የሚለያዩበትን አብዛኛውን ይነግራል።} [አን-ነምል: 76]

ታላቁ ቁርአን ጥራት ከተገባው አላህ፣ ከሀይማኖቱ እና ከምንዳውም ጋር የተዛመዱትን እውነታዎችን በማሳወቅ ረገድ ሁሉንም ሰዎች የሚያሳምኑ ማስረጃዎችንና ሙግቶችን አካቷል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝٧٧﴾ [الزمر: 77]

{በዚህም ቁርአን ውስጥ ለሰዎች ይገሠጹ ዘንድ ከየምሳሌው ሁሉ በእርግጥ አብራራን።} [አዝ-ዙመር 27]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ [النحل: 89]

{መጽሀፉንም ለሁሉ ነገር አብራራ፣ መሪም፣ እዝነትም፣ ለሙስሉሞችም አብሳሪ ኾኖ ባንተ ላይ አወረድነው።} [አን ነሐል 89]

በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን ግራ የሚያጋቡ ብዙ አስፈላጊ ጥያቄዎችን ቅዱስ ቁርአን ይመልሳል። ቅዱስ ቁርአን አላህ ሰማያትን እና ምድርን እንዴት እንደፈጠረ ያሳያል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ ﴿٣٠﴾ [الأنبياء: ٣٠]

{እነዚያም የካዱት ሰማያትና ምድር የተጣበቁ የነበሩና የለዩዩቸው መኾናችንን አያውቁምን ሕያው የኾነንም ነገር ሁሉ ከውሃ ፈጠርን። አያምኑምን?!} [አል-አንቢያ 30]

አላህ የሰው ልጆችን ስለፈጠረበትም ሁኔታ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِن مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِنَّ إِلَىٰ أَجْلِ مُّسَمًّى ثُمَّ نَحْرُجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لَتَبَلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يَتَّقِيٰ وَمِنْكُمْ مَّن يَتَّقِيٰ مَن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَىٰ الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ ﴿الحج: ٥﴾

{እናንተ ሰዎች ሆይ! ከመቀስቀስ በመጠራጠር ውስጥ እንደ ሆናችሁ (አፈጣጠራችሁን ተመልከቱ)። እኛም ከዐፈር ፈጠርናችሁ፣ ከዚያም ከፍትወት ጠብታ፣ ከዚያም ከረጋ ደም፣ ከዚያም ከቀራጭ ሥጋ፣ ፍጥረትም ሙሉ ከሆነችና ሙሉ ካልሆነች (ችሎታችንን) ለናንተ ልንገልጽላችሁ ፈጠርናችሁ። የምንሻውንም እስከ ተወሰነ ጊዜ ድረስ በማሕፀን ውስጥ እናረጋግጥን። ከዚያም ሕፃን ሆናችሁ እናወጣችኋለን። ከዚያም ሙሉ ጥንካራያችሁን ትደርሱ ዘንድ (እናሳድጋችኋለን)። ከእናንተም የሚሞት ሰው አልለ። ከእናንተም ከዕውቀት በኋላ ምንም እንዳያውቅ ወደ ወራዳ ዕድሜ የሚመለስ ሰው አልለ። ምድርንም ደረቅ ሆና ታያታለህ። በእርሷም ላይ ውሃን ባወረድን ጊዜ ትላወሳለች። ትነፋፋለችም። ውበት ካለው ጎሳ ሁሉ ታበቅላለችም።} [አል-ሓጅ: 5]

የሰው ልጅ መመለሻ ወዴት እንደሆነ? ከዚህች ህይወት በኋላ የመልካም ሰሪ ምንዳው ምን እንደሆነ? የከፉ ሰሪስ ምንዳው ምን እንደሆነ? ለነዚህ ቁምነገሮች ማስረጃቸውን በአንቀፅ 20 አሳልፈናል፤ ይህስ ዓለም ድንገት የተከሰተ ነገር ነው? ወይስ ለታላቅ አላማ የተፈጠረ እና መሰል ጥያቄዎችን ይመልሳል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ وَأَن عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ ﴿الأعراف: ١٨٥﴾

{በሰማያትና በምድር ግዛት ውስጥ ከማንኛው ነገር አላህ በፈጠረውም ሁሉ የሞት ጊዜያቸውም በእርግጥ መቅረቡ የሚፈራ መኾኑን አያስተውሉምን ከእርሱም (ከቁርአን) ወዲያ በየትኛው ንግግር ያምናሉ።} [አል-አዕራፍ: 185]

አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ (المؤمنون: ١١٥)

{«የፈጠርናችሁ ለከንቱ መኾኑን እናንተም ወደኛ የማትመለሱ መኾናችሁን ጠረጠራችሁን» (ለከንቱ የፈጠርናችሁ መሰላችሁን)} [አል-መ-አሚኒን: 115]

ታላቁ ቁርአን በወረደበት ቋንቋው እንደተጠበቀ እስከዛሬ ድረስ አለ፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ (الحجر: ٩)

{ቁርአኑን እኛ ነው ያወረደነው፣ እኛ ለሱ ጠባቂዎች ነን} [አል-ሒጅር: 9]

በውስጡ ምንም ነገር አልጎደለም፤ ተቃርኖም ሆነ እንከን ወይንም መለወጥ ሊያጋጥመውም የማይችል ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا قُرْءَانًا وَكَلِمَاتٍ مِّنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ (النساء: ٨٢)

{ቁርአንን አያስተነትኑምን ከአላህ ሌላ ዘንድ በነበረ ኖሮ በርሱ ውስጥ ብዙን መለያየት ባገኙ ነበር።} [አን-ኒሳ: 82]

ቁርአን ታትሞ ተሰራጭቶ ይገኛል። ለማንበብ፣ ለማዳመጥ ወይም ትርጉሞቹን ለመተርጎም የሚገባው የሆነ ታላቅ ተአምራዊ መጽሐፍም ነው። ልክ የመልክተኛው ሙሐመድ ሰላላሁ ዐለይሂ ወሰለም ሱና፣ እንዲሁም አስተምህሮታቸውና ታሪካቸው ተከታታይ በሆኑ ታማኝ ተራሲዎች መሠረት በቅብ-በሎሽ እየተላለፈ በህትመትም ደረጃ ጭምር በመሰረታዊ የመልክተኛው (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ቋንቋ ተጠብቆ ወደበርካታ ቋንቋም የተተረጎመ እንደሆነው ሁሉ ማለት ነው። ክቡር ቁርአን እና የነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሱና ብቸኞቹ የእስልምና ህግጋትና ድንጋጌ ምንጮች ናቸው። እስልምና ከእርሱ ጋር ግንኙነት ካላቸው ግለሰቦች ተግባር አንፃር ሊወሰድ አይገባውም። ይልቁንም ፍፁም መለኮታዊ ከሆነ ወከይ ነው ሊወሰድ የሚገባው - ይህምም ከታላቁ ቁርአን እና ከነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሱና ነው።

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٥١﴾ لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ

وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۚ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٥٢﴾﴾ [فصلت: ٥١-٥٢]

{እነዚያ በቁርአን እርሱ አሸናፊ መጽሐፍ ሲሆን በመጣላቸው ጊዜ የካዲት (ጠፊዎች ናቸው)። ከኋላውም ከፊቱም ውሸት አይመጣበትም። ጥበበኛ ምስጉን ከኾነው ጌታ የተወረደ ነው።} [ፉሲሊት: 41-42]

የላቀው አላህ የነብዩ ሰላላሁ ዓለይሂ ወሰለምን ሱና በማስመልከት ከአላህ የሆነ መግለጥ(ወሕይ) መሆኑን ሲነግረን እንዲህ ብሏል፡-

﴿... وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ

الْعِقَابِ ﴿٧﴾ [الحشر: ٧]

{መልከተኛውም የሰጣችሁን (ማንኛውንም) ነገር ያዙት። ከእርሱም የከለከላችሁን ነገር ተከልከሉ። አላህንም ፍሩ። አላህ ቅጣተ ብርቱ ነውና።} [አል ሆሽር 7]

29- ከእስልምና ሚዛናዊነት ለናሙና

እስልምና ሙስሊም እንኳ ባይሆኑ ለወላጆች በጎ መዋልን ያዛል ስለወላጆችም መልካሙን አደራ ያስተላልፋል። እስልምና ለወላጆች በጎ መዋልን ያዛል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يُبَلِّغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ

كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٣٢﴾ [الإسراء: ٣٢]

{ጌታህም (እንዲህ ሲል) አዘዘ፡- እርሱን እንጂ ሌላን አትገዝ። በወላጆቻችሁም መልካምን ሥሩ። በአንተ ዘንድ ሆነው አንዳቸው ወይም ሁለታቸው እርጅናን ቢደርሱ ፎህ አትበላቸው። አትገላምጣቸውም። ለእነርሱም መልካምን ቃል ተናገራቸው።} [አል-ኢስራኦ: 23]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفَضَّلَهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي

وَلِوَالِدَيْكَ ۖ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٣١﴾ [لقمان: ٣١]

{ሰውንም በወላጆቹ (በጎ እንዲያደርግ) በጥብቅ አዘዘነው። እናቱ ከድካም በላይ በሆነ ድካም አረገዘችው። ጡት መጣያውም በሁለት ዓመት ውስጥ ነው። ለእኔም ለወላጆችህም አመስግን በማለት (አዘዘነው)። መመለሻው ወደኔ ነው።} [ሉቅማን:14]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ۖ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفَضَّلُهُ ۗ تَلَثُّونَ شَهْرًا حَتَّىٰ

إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ

صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۗ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٠﴾ [الأحقاف: ٣٠]

{ሰውንም በወላጆቹ በጎ መዋልን በጥብቅ አዘዘነው። እናቱ በችግር ላይ ኾና አረገዘችው። በችግርም ወለደችው። እርግዝናውና ከጡት መለያውም ሰላሳ ወር ነው።

ጥንካሬውንም ወቅት በደረሰ ጊዜ (ከዚያ አልፎ) አርባ ዓመትንም በደረሰ ጊዜ «ጌታዬ ሆይ! ያችን በእኔ ላይና በወላጆቼ ላይ የለገሰካትን ጸጋህን እንዳመስግን የምትወደውንም መልካም ሥራ እንድሠራ ምራኝ። ዘሮቼንም ለእኔ አብጅልኝ። እኔ ወዳንተ ተመለስኩ። እኔም ከሙስሊም ነኝ» አለ።} [አል-አሕቃፍ: 15]

አላህ መልካም ስራውን ይውደድለትና አቡ ሁረይራ ባስተላለፈው ሐዲሥ የአላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- አንድ ሰው ወደ ረሱል (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) መጣና "ከማንም በላይ የእኔ ጥሩ አደያዝ የሚገባው ማነው? አላቸው፤ እርሳቸውም "እናትህ" አሉት፤ እሱም "ከዚያሰ?" አላቸው፤ እርሳቸው "ከዚያም እናትህ" አሉት፤ "ከዚያሰ?" አላቸው፤ እሳቸውም "ከዚያም እናትህ" አሉት፤ "ከዚያሰ?" ሲላቸው "ከዚያም አባትህ" አሉት። ሰሐሌ ሙስሊም ይህ ወላጆች በበጎ እንዲሞላቸው የተላለፈ አደራ ሙስሊም ቢሆኑም ባይሆኑም ይመለከታቸዋል። ከአስማእ ቢንት አቢበክር በተላለፈ ሐዲሥ እንዲህ ብለዋል፡- የቁረይሽ ሙሽሪኮች ከአላህ መልእክተኛ (ሰላላሁ አለይሂ ወሰለም) ጋር የሰላም ስምምነት ባደረጉበት ወቅት እናቴ ከልጄ ጋር በመሆን እኔን ለመጠየቅ መጣች እና እርሷ ሙሽሪክ ነበረች። በዚህ ጉዳይ የአላህን መልእክተኛ (ሰላላሁ አለይሂ ወሰለም) አማክርኳቸው (ፈትዋ /ብይን/ ጠየቅኳቸው) - “የአላህ መልእክተኛ (ሰላላሁ አለይሂ ወሰለም) እናቴ ወደ እኔ መጣች ከእኔ ጋ መቀራረብ (መልካም እንዳደርግላት) ትፈልጋለች፤ ከእሷ ጋር ዝምድናዬን ልቀጥልን?” አልኳቸው፤ እርሳቸውም “እንዴታ! ከእርሷ ጋር ጥሩ ግንኙነት ይኑርሽ (ዝምድናሽን ቀጥይ)” አሉኝ። ሰሐሌ ቡካሪይ ይሁን እንጂ ወላጆች ልጃቸውን ከእስልምናው ወጥቶ ወደ ክህደት እንዲቀለበስ የሚጥሩ ከሆነ ግን በዚህ ጉዳይ ብቻ ሳይታዘዘቸው ሙአሚንነቱን ጠብቆ ይፀናል። በሌላው ጉዳይ ግን አሁንም ቢሆን በጎ ከመዋል ይወዳጃቸዋል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۗ وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۗ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ۗ تَمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾﴾ [لقمان: ١٥]

{ለአንተ በእርሱ ዕውቀት የሌለህን ነገር በእኔ እንድታጋራ ቢታገሉህም አትታዘዘቸው። በቅርቡም ዓለም፤ በመልካም ሥራ ተወዳጃቸው። ወደእኔም የተመለሰን ሰው መንገድ ተከተል። ከዚያም መመለሻችሁ ወደእኔ ነው። ትሠሩት የነበራችሁትንም ሁሉ እነግራችኋለሁ፤ (አልነው)።} [ሉቅማን: 15]

እስልምና ለአጋሪ ከሀድያን ቅርብ ቤተዘመዶች ቢሆኑም ባይሆኑም እስልምናን እስካልተዋጉ ድረስ ለእነርሱ በጎ መዋልን አይከለክልም። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقْتَلُوا فِي الدِّينِ وَلَمْ يُحْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ

وَتُقْسَطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ (الممتحنة: ٨)

{ከእነዚያ በሃይማኖት ካልተጋደሏቸው ከአገሮቻቸውም ካላወጡዋቸው (ከሐዲዎች) መልካም ብትውሉላቸውና ወደእነርሱ ብታስተካክሉ አላህ አይከለክላችሁም። አላህ ትክክለኞችን ይወዳልና።} [አል-ሙምተሒናህ: 8]

እስልምና ልጆችን በማስመልከትም መልካም በማድረግ ላይ አደራ ያላል። በእስልምና ወላጅ ስለ ልጆቹ ከታዘዘባቸው ጉዳዮች እጅግ ከባዱ ልጆቹን ስለ ጌታቸው ሐቅ ማስተማር ነው። ነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ለአጎታቸው ልጅ ለኢብኑ ዓባስ ረዲያሊሁ ዓንሁማ እንዲህ በማለት አስተምረውታል፡- "አንተ ልጅ ሆይ! አላህ አንተን የሚጠቅምበት የሆኑ አንዳንድ ቃላትን እንዳስተምርህ አትፈልግምን? እንዴታ አልኳቸው፤ እርሳቸውም "አላህን ጠብቀው (ትዕዛዙን ጠብቅ) ይጠብቅሃል። አላህን ጠብቀው (ትዕዛዙን ጠብቅ) ከፊትህ ታገኘዋለህ። ከጠየቅክ አላህን ብቻ ጠይቅ። እርዳታንም ከፈለክ አላህን ብቻ እርዳኝ በለው።" አከመድ ዘግበውታል፡ 4/287 አላህ ወላጆች ልጆቻቸውን በሃይማኖታዊም ሆነ በዓለማዊም ጉዳዮች ላይ የሚጠቅማቸውን እንዲያስተምሩ አዟቸዋል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ

غُلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ (التحریم: ٦)

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ነፍሶቻችሁንና ቤተሰቦቻችሁን መቀጣጠያ ሰዎችና ደንጋዮች ከኾኑት እሳት ጠብቁ። በእርሷ ላይ ጨካኞች፣ ኅይለኞች የኾኑ መላእክት አልሉ። አላህን ያዘዛቸውን ነገር (በመጣስ) አያምጹም። የሚታዘዙትንም ሁሉ ይሠራሉ።} [ሱረቱ ተክሪም: 6]

ዐሊይ አላህ መልካም ሥራቸው ይውደድላቸውና ተከታዩን የአላህ ቃል አስመልክቶ እንዲህ ብለዋል፡-

﴿.. قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا﴾ (التحریم: ٦)

{...ነፍሶቻችሁንና ቤተሰቦቻችሁን ... ጠብቁ።} "እርሷቸውም አስተምሯቸውም" ነው የሚለን። ነብዩ (ሰላላሁ አለይሂ ወሰለም) አባት ልጁን ሰላትን ተላምዶ ያድግ ዘንድ ማስተማር እንዳለበት አዘዋል፤ እንዲህም ብለዋል፡- "ልጆቻችሁ እድሜያቸው ሰባት ዓመት ሲሆኑ በሰላት እዘዟቸው።" አቡ ዳውድ ዘግበውታል የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "ሁላችሁም እረኛ ናችሁ ሁላችሁም ስለ ጠበቃችሁት ትጠየቃላችሁ። አባወራ (ወንድ ልጅ) በቤቱ ነዋሪዎች ላይ እረኛ ነው ስለጠበቀው ነገር ይጠየቃል። ሴት ልጅ የባሏን ቤት እና ልጆችን ጠባቂ እረኛ ነች በጠበቀችው ነገር ትጠየቃላች።"

አገልጋይ ባሪያም በጌታው ንብረት ላይ ጠባቂ እረኛ ነው ስለ ጠበቀው ይጠየቃል። ሁላችሁም እረኛ ናችሁ ሁላችሁም ስለጠበቃችሁት ትጠየቃላችሁ።" ስሊሕ ኢብኑ ሒባን 4490

እስልምና ወላጅ አባት ለልጆቹም ሆነ ለቤተሰቡ የገንዘብ ጣጣቸውን እንዲችል አዟል። ስለዚህ ጉዳይ በአንቀፅ 18 ላይ በተወሰነ መልኩ አሳልፏል። ነብዩም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የልጆችን ገንዘብ ነክ ጣጣ መቻል ያለውን በላጭነት ግልፅ አድርገዋል። እንዲህ ብለዋል፡- "እጅግ በጣም ጥሩው ገንዘብ አንድ ሰው በቤተሰቡ ላይ የሚያወጣው፤ እና በአላህ መንገድ ለሚታገልበት እንስሳው ላይ የሚያወጣው እንዲሁም በአላህ መንገድ ላይ (ለተሰማሩ) ባልደረቦቻቸው የሚያወጣው ገንዘብ ነው።" አቡ ቂላባም እንዲህ ብለዋል፡- "ከቤተሰብ ጀምሮ" አሉና ቀጥሎ አቡ ቂላባ እንዲህ አሉ፡- "ከእርሱ ለሚጠብቁ ሕጻናት የቤተሰቡ አባላት ከድህነት የሚጠብቃቸው ወይም በእርሱም ምክንያት አላህ የሚያጣቅማቸውና የሚያብቃቸው ከሆነ ሰው የበለጠ አጅር ያለው ሰው ማነው?!" ስሊሕ ሙስሊም 994

30- ፍትህዊነት በእስልምና

እስልምና ከጠላት ጋር እንኳ በተግባርም ሆነ በንግግር ፍትሃዊ መሆንን ያዛል። ጥራት የተገባውና የላቀ አላህ በባርያዎቹ መካከል በድርጊቱም ይሁን በአስተዳደሩ ውስጥ በፍትህና በእኩልነት የሚገለፅ ጌታ ነው። ባዘዘበትም ሆነ በከለክለበት በፈጠረውም ሆነ በወሰነው ነግር ላይ በቀናው (በቀጥተኛው) ጎዳና ያለ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [آل عمران: ١٨]

{አላህ በማስተካከል የቆመ (አስተናባሪ) ሲኾን ከእርሱ በስተቀር ሌላ አምላክ የሌለ መኾኑን መሰከረ። መላእክቶችና የዕውቀት ባለቤቶችም (እንደዚሁ መሰከሩ)። ከእርሱ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም። አሸናፊው ጥበበኛው ነው።} [አሊ-ዒምራን 18]

አላህ በፍትህ ያዛል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ...﴾ [الأعراف: ٢٩]

{ጌታየ በማስተካከል አዘዘ።} [አል-አዕራፍ: 29]

ነብዮቶችና መልዕክተኞችም ሁሉ ፍትህን ይዘው ነው የመጡት፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ...﴾ [الحديد: ٢٥]

{መልዕክተኞቻችንን በግልጽ ማስረጃዎች በእርግጥ ላክን። ሰዎችም በትክክል ቀጥ እንዲሉ መጽሐፎቻችንና ሚዛንን ወደአነርሱ አወረድን።} [አል-ሐዲድ: 25]

ሚዛን የተባለው በንግግርም ይሁን በተግባር ፍትህዊ መሆን ነው። እስልምና ከጠላት ጋር እንኳ በተግባርም ሆነ በንግግር ፍትሃዊ መሆንን ያዘል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا وَإِن تَلَوْتُمَا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانِ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ [النساء: ١٣٥]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በትክክል (ፍትሕ) ቀዋሚዎች በነፈሶቻችሁ ወይም በወላጆችና በቅርብ ዘመዶች ላይ ቢኾንም እንኳ ለአላህ መስካሪዎች ኹኑ። ሀብታም ወይም ድኻ ቢኾን አላህ በእነርሱ (ከእናንተ) ይበልጥ ተገቢ ነው። እንዳታደሉም ዝንባሌን አትከተሉ። ብታጠምሙም ወይም (መመስከርን) ብትተው አላህ በምትሠሩት ሁሉ ውስጠ ዐዋቂ ነው።} [አን-ኒሳ: 135]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَتَآنُ قَوْمٍ أَن صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِن تَعَدُّوهُ وَتَعَاوَنُوا عَلَىٰ الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَىٰ الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ [المائدة: ٢]

{ከተከበረው መስፈር ስለከለከሉዎችሁ ሰዎችን መጥላትም (በነሱ ላይ) ወሰን እንዳታልፉ አይገፋፋችሁ። በበጎ ነገርና አላህን በመፍራትም ተረዳዱ። ግን በኃጢአትና ወሰንን በማለፊ አትረዳዱ። አላህንም ፍሩ። አላህ ቅጣተ ብርቱ ነውና።} [አል-ማሊዳህ: 2]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَتَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا أَعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ [المائدة: ٨]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ለአላህ ቀጥተኞች በትክክል መስካሪዎች ኹኑ። ሕዝቦችንም መጥላት ባለማስተካከል ላይ አይገፋፋችሁ። አስተካክሉ። እርሱ (ማስተካከል) ለአላህ ፍራቻ በጣም የቀረበ ነው። አላህንም ፍሩ። አላህ በምትሠሩት ሁሉ ውስጠ ዐዋቂ ነው።} [አል-ማሊዳህ: 8]

ለመሆኑ ግን በዛሬ ጊዜ በሰው ሰራሽ ሕጎችም ይሁን ወይም በሌሎች ሃይማኖቶች ውስጥ እንዲህ ባለ መልኩ በራስ ላይም ይሁን በወላጆችና በዘመዶች እንዲሁም ከወዳጅም ጋ ይሁን ከጠላት ጋር የዚህን ያክል በእውነት ለመመስከርና እውነታዋን ለመናገር የሚችል መመርያ ይገኛል?! ነብዩም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በልጆች መካከል ፍትህዊነትን አዘዋል። ከዓምር በተላለፈ ሐዲሥ ኑዕማን ቢን በሺር እንዲህ ሲል ሰምቻለሁ ይላል፤ "አባቴ ስጦታ ሰጠኝ ነገር ግን ዓምራ ቢንት ረዋሐ (እናቴ) "የአላህን መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን)

ምስክር እንዲሆኑ ካላደረከ በቀር በዚህ አልስማምም" አለችኝ። ስለዚህም አባቴ ወደ አላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሄዶ ሕአምራ ቢንት ረዋሐ ለወለድኩት ልጄ ስጦታ አበረከትኩለት፤ እርሷም የአላህ መልእክተኛ (ሰለላሁ አለይሂ ወሰለም) ምስክር ይሁኑልህ ብላ አዘዘችኝ!" አለ፤ እርሳቸውም "ለተቀሩት ልጆችህም ሰጥተህልን?" አለ፤ እርሱም "አይ" በማለት መለሰ። የአላህ መልእክተኛ (ሰለላሁ አለይሂ ወሰለምም) "አላህን ፍሩ በልጆቻችሁ መካከል ፍትሃዊ ሁኑ" አለ። ከዚያ አባቴ ተመልሶ ስጦታውን መልሶ ወሰደ። ሰሐሕ ቡካሪይ: 2587

ይህ የሆነው የሰዎች ጉዳይም ሆነ ሀገር ሊቀና የሚችለው በፍትህ ብቻ በመሆኑ ነው። ሰዎች በሃይማኖታቸው፣ በደማቸው፣ በዝርያቸው፣ በክብራቸው፣ በንብረታቸው፣ በመኖርያቸው በፍትህ ካልሆነ በቀር ደህንነት ሊሰማቸውም አይችልም። ስለዚህም ነበር ቁረይሾች ሙስሊሞችን ባጨናነቋቸው ጊዜ ነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ባልደረቦቻቸውን ወደ ሀበሻ ሂጅራ እንዲያደርጉ ያዘዟቸው። ይህንንም በሀበሻ ምድር ማንም የማይበደልበት ንጉስ አለ በሚል ምክንያት ነበር ያቆራኙት።

31- በጎ መዋል በእስልምና

እስልምና ለፍጥረታት ሁሉ በጎ መዋልን የሚያዝ ሲሆን ወደ መልካም ስነምግባርና ወደ በጎ ስራዎችም ጥሪ ያደርጋል። ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ... ﴾ [النحل: 90]

{አላህ በማስተካከል፣ በማሳመርም፣ ለዝምድና ባለቤት በመስጠትም ያዛል።} [አን-ነሐል: 90]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظُمِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ

الْمُحْسِنِينَ ﴾ [آل عمران: 134]

{ለእነዚያ በድሎትም ኾነ በችግር ለሚለግሱት፣ ቁጭትንም ገዥዎች ከሰዎችም ይቅርታ አድራጊዎች ለኾኑት (ተደግሳለች)። አላህም በጎ ሠሪዎችን ይወዳል።} [አሊ-ዒምራን 134]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «አላህ ሁሉም ነገር በጥሩ ሁኔታ እንዲከናወን ወስኗል፤ ስለዚህ መግደል ካለባችሁ እንኳ በጥሩው ዘዴ ፈፀሙት (ስትገድሉ አገዳደላችሁን አሳምሩ)፤ እንስሳን ስታርዱ በጥሩ ሁኔታ እረዱ፤ ማለትም፡ እያንዳንዳችሁ ቢላዋን ይሳለው አድርጉ እና እንስሳውን በተቻለ መጠን ትንሽ ፋታ ስጡት።» ሰሐሕ ሙስሊም 1955

እስልምና ወደ መልካም ስነምግባርና ወደ በጎ ስራዎች ጥሪ ያደርጋል። የላቀው አላህ መልዕክተኛውን ሰለሊሁ ዓለይሂ ወሰለም በቀደምት ኪታቦች ሲገለጻቸው እንዲህ ብሏል፡-

(الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَإِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ

وَاتَّبَعُوا النَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾ [الأعراف: ١٥٧]

[ለእነዚያ ያንን እነሱ ዘንድ በተውራትና በኢንጂል ተጽፎ የሚያገኙትን የማይጽፍና የማያነብ ነቢይ የኾነውን መልክተኛ የሚከተሉ ለኾኑት (በእርግጥ እጽፍለታለሁ)። በበጎ ሥራ ያዛቸዋል። ከክፉም ነገር ይከለክላቸዋል። መልካም ነገሮችንም ለነርሱ ይፈቅድላቸዋል። መጥፎ ነገሮችንም በእነርሱ ላይ እርም ያደርግላቸዋል። ከእነሱም ላይ ሽክማቸውንና እነዚያንም በእነርሱ ላይ የነበሩትን እንዳይሰጡ (ከባድ ሕግጋቶች) ያነሳላቸዋል። እነዚያም በእርሱ ያመኑ ያከበሩትም የረዱትም ያንንም ከእርሱ ጋር የተወረደውን ብርሃን የተከተሉ እነዚያ እነሱ የሚያድኑ ናቸው።] [አል-አዕራፍ: 157]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል:- «አላህ በእርግጥ ርህሩህ ነው፤ ርህራሄን ይወዳል፤ በድርቅናም ሆነ በሌላም የማይሰጠውን በርህራሄ ግን ይሰጣል።» ሰሊሕ ሙስሊም 2593

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል:- «የላቀው አላህ ለእናቶች አክብሮት የጎደለው (የመናቅ) ባህሪን ማሳየትን፣ ሴቶች ልጆቻችሁን በሕይወት እንዲቀበሩ ማድረግን፣ የሌሎችን ገንዘብ ነክ መብታቸውን ማቀብን ክልክል አድርጎታል። አሉ ተባለ ወሬ፣ መጠየቅ የማይገባችሁን ከሌሎች መጠየቅን እና ሀብትንን ማባከንን ከናንተ ይጠላል።» ሰሊሕ ቡኻሪይ: 2408

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል:- «እስክታምኑ ድረስ ጀነትን አትገቡም፣ እርስ በርሳችሁም እስክትዋደዱ ድረስም እምነታችሁ ሙሉ አይሆንም። ታዲያ ካደረጋችሁት እርስ በርሳችሁ የሚዋደዳችሁን ነገር አልገራችሁምን? በመካከላችሁ ሰላምታን አብዙ (ሰላምን አሰራጩ)።» ሰሊሕ ሙስሊም 54

32- እስልምና ከሚያበረታታቸው በጎ ምግባሮች መካከል

እስልምና እውነተኝነትን፣ አደራን መወጣትን፣ ጥብቅነትን፣ አይነ አፋርነትን፣ ጀግንነትን፣ ለጋስነትን፣ ቸርነትን፣ የተቸገረን መርዳትንና የወደመበትን መታደግን፣ የተራበን ማብላትን፣ መልካም ጉርብትናን፣ ዝምድና መቀጠልን፣ ለእንስሳት እንኳ ማዘንን በመሰሉ ምስገን የሆኑ ስነምግባሮች ሁሉ ያዛል።

እስልምና ምስገን በሆኑ ስነምግባሮች ያዛል፤ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል:- (እኔ የተላኩት የተስተካከለ ስነምግባርን ላሟላ ነው።) ሰሊሕ አል አዳቡል ሙፍረድ 207

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡-
 “በእለተ ትንሣኤ ከእናንተ ዘንድ በጣም የተወደደው እና ለኔም በጣም ቅርብ የሆነው
 በመልካም ሥነ ምግባር ከእናንተ በላጭ የሆነ ነው፤ ከእናንተ መካከል እኔ ዘንድ በጣም
 የተጠላውና ከእኔም የራቀው ደግሞ አሥ-ሠርሣሩን (ራሱን እያስጨነቀ ብዙ የሚያወራ)፤
 አል-መተሸዲቁን (ያላቅሙ ተንጠራራቶ የሚያወራ)፤ አል-ሙተፈይቂሁን።” ሱሐቮችም
 ጠየቁት-“የአላህ መልእክተኛ ሆይ! እኛ ‘አሥ-ሠርሣሩን’ እና ‘አል-ሙተሸዲቁንን’
 አወቅናቸው፤ ግን አል ‘ሙተፈይቂሁን’ ማን እንደሆኑ አላወቅንም” እሳቸውም “ትዕቢተኞች/
 ኩራተኛ ሰዎች” በማለት መለሱ።። ሲልሲለቱ አስሶሒሐህ 791

ዐብደሷህ ኢብን ዐምር እንዲህ ብለዋል፡- "ኑብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ
 ይሁን) ዋልጌም አይደሉም ዐያፍ ቃልም አይወጣቸውም፤" እንዲህም ይሉ ነበር፡- "ከናንተ
 ምርጫ ስነ ምግባራቸው ይበልጥ ያማሩት ናቸው።" ሱሒሕ ቡኻሪይ: 3559

እነዚህና ሌሎች የቁርአን አንቀጾችና የሐዲሥ ማስረጃዎች ሁሉ እስልምና በመልካም
 ስነምግባርና በበጎ ስራ የሚያዝና የሚያበረታታ መሆኑን የሚያስረዱ። እስልምና
 ከሚያዝባቸው ነገሮች መካከል እውነተኝነት ይገኝበታል፤ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና
 ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "እውነተኝነት ላይ አደራችሁን፤ እውነት
 ወደ መልካም ሥራ ይመራል፤ መልካም ሥራ ደግሞ ወደ ጀነት ይመራል፤ አንድ ሰው
 እውነትን መናገር እስከቀጠለ እና እውነትንም ዓላማው እስካደረገ ድረስ በአላህ ፊት
 እውነተኛ ሆኖ ይመዘገባል።" ሱሒሕ ሙስሊም 2607 እስልምና ከሚያዝባቸው ነገሮች
 መካከል አደራን መወጣት ይገኝበታል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا... ﴾ (النساء: 58)

{አላህ አደራዎችን ወደ ባለቤቶቻቸው እንዳታደርሱ ያዛችኋል።} [ኒሳአ: 58]

እስልምና ከሚያዝባቸው ነገሮች መካከል ጥብቅነት ይገኝበታል፤ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ
 ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "ሶስቱን አላህ ሊረዳቸው ዋስትና አላቸው፤
 ከጎንደም መካከል ጥብቅነትን ፈልጎ ትዳር የሚመሰርትን ጠቀሱ።" ሱኩ ቲርሚዚይ 1655

ከኑብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ዱዓዎች መካከል እንዲህ
 ይሉ ነበር፡- "አላህ ሆይ ቅን መንገድ ምራቻን፤ ላንተ የሚገባ መፍራትን (ተቅዋ)፤
 ጥብቅነትን እና ሙብቃቃትን እጠይቅህለሁ።" ሱሒሕ ሙስሊም 2721 እስልምና
 ከሚያዝባቸው ነገሮች መካከል ሐያእ (አይነ አፋርነት) ይገኝበታል፤ የአላህ
 መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "ሐያእ
 ይዞ የሚመጣው ኸይርን ብቻ ነው።" ሱሒሕ ቡኻሪይ: 6117

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡-
 "ለሁሉም ሃይማኖት የየራሱ ስነምግባር አለው፤ እስልምና የሚያላብሰው ሐያእን ነው።"

በይሀቂይ በሹዐቡል ኢማን የሐዲሁን ሙሉ ሰነድ ዘግበውታል 6/2619

እስልምና ከሚያዝባቸው ነገሮች መካከል ጀግንነት ይገኝበታል፤ ከአነስ ረዲያሁ ዐንሁ እንዲህ የሚል ተላልፏል፡- "ነቢዩ (ሰለላሁ አለይሂ ወሰለም) ከሰዎች ሁሉ ደፋር እና ለጋስም ነበሩ። አንድ ጊዜ የመዲና ሰዎች በቁረይሾች ምክንያት በፍርሃት በተዋጡ ጊዜ ነቢዩ (ሰለላሁ አለይሂ ወሰለም) ግን ፊት ለፊት ቀድመው ነው የነበሩት።" ሰሊሕ ቡኻሪይ: 2820

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ከፈሪነት በአላህ ሲጠበቁ እንዲህ ይሉ ነበር፡- "አላህ ሆይ! እኔ ከፈሪነት ባንተ እጠበቃለሁ።" ሰሊሕ ቡኻሪይ: 6374 እስልምና ከሚያዝባቸው ነገሮች መካከል ቸርነትና ለጋስነት ይገኝበታል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَتَتْتْ سَبْعَ سَائِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ

مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضْعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ [البقرة: 261]

{የእነዚያ ገንዘቦቻቸውን በአላህ መንገድ የሚለግሱ ሰዎች (ልግስና) ምሳሌ በየዘለላው ሁሉ መቶ ቅንጣት ያለባቸውን ሰባት ዘለላዎች እንደ አበቀለች አንዲት ቅንጣት ብጤ ነው። አላህም ለሚሻው ሰው (ከዚህ በላይ) ያነባብራል። አላህም ቸርታው ሰፊ ዐዋቂ ነው።} [አል-በቀራህ: 261]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ስነምግባራቸው ቸርነት ነበር፤ ከኢብኑ ዓባስ ረዲያሁ ዓንሁ እንዲህ የሚል ተላልፏል፡- "ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ከሰዎች ሁሉ እጅግ በጣም ለጋስ ነበሩ፤ በይበልጥ ደግሞ በወርህ ረመዲን ጁብሪል ሲመጣ የበለጠ ለጋስ ይሆኑ ነበር። ጁብሪል በረመዲን በየምሽቱ ከእርሳቸው ጋር ቁርክንን ለመከለስ ያገኛቸው ነበር። የዚህ ጊዜ የአላህ መልእክተኛ (ሰለላሁ አለይሂ ወሰለም) ከተላከች ነፋስ የበለጠ ለጋስ ነበሩ።" ሰሊሕ ቡኻሪይ: 1902

እስልምና ከሚያዝባቸው መልካም ስነምግባሮች መካከል የተቸገረን መርዳትንና የወደመበትን መታደግን፣ የተራበን ማብላትን፣ መልካም ጉርብትናን፣ ዝምድና መቀጠልን፣ ለእንስሳት እንኳ ማዘንን በመሰሉ ምስጉን ስነምግባሮች ይገኙበታል። ዐብደሷህ ኢብኑ ዐ-መር ረዲያሁ ዐንሁማ ባስተላለፈው ሐዲሥ አንድ ሰው ነብዩን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ሲል ጠየቃቸው: "የትኛው እስልምና ይበልጣል?" እርሳቸውም፡- "ሚስኪንን የምታበላበትና ለምታውቀውም ለማታውቀውም ሰላምታን የምታበዛበት።" አሉት። ሰሊሕ ቡኻሪይ: 12

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- ነቢዩ (ሰለላሁ አለይሂ ወሰለም) እንዲህ ብለዋል - "አንድ ሰው በመንገድ ላይ እያለ

በጣም ተጠምቶ ነበር፤ እዚያም አንድ ጉድጓድ ገጠመው። ወደ ጉድጓዱ ውስጥ ወርዶ ጠጥቶ ሲወጣ አንድ ውሻ እጅግ ወጋ ከመጠማቱ የተነሳ መሬቱን የሚልስ ውሻ አስተዋለ፤ ሰውየውም (ለራሱ)፡- “ይህ ውሻ እንደ እኔ በጥም እየተሰቃየ ነው” አለ። ስለዚህ እንደገና ወደ ጉድጓዱ ወርዶ ጫማውን በውሃ ሞልቶ አውጥቶ አጠጣው። አላህ ለዚያ ተግባር አመስግነውና እና (ወንጀሉን ማረለት) ይቅር አለው። ሶሐቦችም - “የአላህ መልአክተኛ (ሰላላሁ አለይሂ ወሰለም) ሆይ! እንስሳትን (በመንከባከባችን) ለእኛ ምንዳ አለን? ሲሉ ጠየቁ። ”እርሳቸውም “አዎን! ማንኛውንም ሕያው (ፍጡር) በመንከባከብ ምንዳ አለ” ሲሉ መለሱ። ሰሊሕ ኢብኑ ሒባን 544

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- “ለመበለቲቱ (ባላቸው ለሞተባቸው) እና ችግረኞችን (ለመርዳት) የሚታገል ሰው በአላህ መንገድ እንደሚታገል ወይም በሌሊት ቆሞ እየሰገደ በቀን እየሞመ እንደሚኖር ሰው ነው። ” ሰሊሕ ቡኸሪይ፡ 5353 እስልምና የዝምድና ሙብቶችን አረጋግጦ ዝምድናን መቀጠልንም ግዴታ ያደርጋል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الَّتِي أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَآئِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ [الأحزاب: 6]

{ነቢዩ በምእምናን ከነፍሶቻቸው ይበልጥ ተገቢ ነው። ሚስቶቻም እናቶቻቸው ናቸው። የዝምድና ባለቤቶችም ከፊላቸው በከፊሉ (ውርስ) በአላህ መጽሐፍ ውስጥ ከምእምናንና ከስደተኞቹ ይልቅ የተገባቸው ናቸው። ግን ወደ ወዳጆቻችሁ (በኑዛዜ) መልካምን ብትሰሩ (ይፈቀዳል)። ይህ በመጽሐፉ ውስጥ የተመዘገበ ነው።} [አል-አሕዛብ: 6]

ዝምድናን ትስስር ከማቋረጥ አስጠንቅቋል ምድርን ከማበላሸት ጋር ከማገናኘት አቆራኝቶታል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّىٰ أَبْصَارَهُمْ﴾ [محمد: 33-34]

{ብትሸሹሙም በምድር ላይ ማበላሸትን ዝምድናችሁንም መቁረጥን ከጀላችሁን?} {እነዚህ እነዚያ አላህ የረገማቸው፣ ያደነቆራቸውም፣ ዓይኖቻቸውንም ያወራቸው ናቸው።} [ሙሐመድ: 22-23]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- “ዝምድናን የሚቆርጥ ሰው ጀነት አይገባም።” ሰሊሕ ሙስሊም 2556

መቀጠሉ ግዴታ የሚሆነው ዝምድና፡- ወላጆች፣ ወንድሞች፣ እህቶች፣ በአባትም

በእናትም በኩል ያሉ አጎቶችና በአባትም በእናትም በኩል ያሉ አክሱቶች ናቸው። እስልምና የጎረቤትን ሙብት ከሁዲ ቢሆን እንኳን ያረጋግጣል (እንዲጠበቅ ያዛል)፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ [النساء: 36]

{አላህንም ተገዙ። በእርሱም ምንንም አታጋሩ። በወላጆችና በቅርብ ዝምድና ባለቤትም፣ በየቲሞችም፣ በምስኪኖችም፣ በቅርብ ጎረቤትም፣ በሩቅ ጎረቤትም፣ በጎን ባልደረገም፣ በመንገደኛም፣ እጆቻችሁም ጎበረት ባደረጓቸው (ባሮች)፣ መልካምን (ሥሩ)፤ አላህ ኩራተኛ ጉረኛ የኾነን ሰው አይወድም።} [አን-ኒሳእ: 36]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "ጁብሪል ጉርብትናን በማስመልከት ውርስም ይገባዋል ይለኝ ይሆን እስከል ድረስ እኔን አደራ ከማለት አልተወገደም።" ሰሊሙን ክብር ዳውድ 5152

33- ጥሩ ነገሮች በእስልምና

እስልምና ከሚጠጣም ሆነ ከሚበላ ነገር ጥሩውን (መልካም የሆነውን) ፈቅዷል፤ ልቦናንም ሆነ አካልን እንዲሁም መኖርያ ስፍራን ገፅህ ማድረግን አዟል፤ የአላህ ሰላትና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈን ነብያቶችም እንዳዘዙት ሁሉ ጋብቻን የተፈቀደ አድርጓል፤ እነርሱ በጥሩ ነገር ሁሉ የሚያዙ ናቸውና።

እስልምና ከሚበላም ሆነ ከሚጠጣ ነገር ጥሩ የሆነውን ሁሉ ፈቅዷል፤ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- እናንተ ሰዎች ሆይ! አላህ መልካም ነው፤ መልካሙን ብቻ ነው የሚቀበለው። አላህ መልእክተኞቹን ባዘዘበት ነገር አማኞችንም አዟል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوْا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ [المؤمنون: 51]

"እናንተ መልእክተኞች ሆይ! ከተፈቀዱት ምግቦች ብሉ። በጎ ሥራንም ሥሩ። እኔ የምተሠሩትን ሁሉ ዓዋቂ ነኝ።" እንዲህም ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُّوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْتُمْ وَأَشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ ءَابَاءَ تَعْبُدُونَ﴾

[البقرة: 168]

"እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ከነዚያ ከሰጠናችሁ ጣፊጮች ብሉ። ለአላህም እርሱን ብቻ የምትገዝ እንደሆናችሁ አመስግኑ።" (የሐዲሁ አስተላላፊ ሐዲሁን እንዲህ

በማለት ቀጠለ) "ከዚያም ፀጉሩ የተንጨባረረ እና አቧራማ ሁኔታ ውስጥ ሆኖ ረጅም ጉዞ ስለሚያደርግ ሰው አወሰ፤ (ይህ ሰው ምግቡ፣ መጠጡና ልብሱ ከሐራም በሆነበት ሁኔታ) "ጌታዬ ሆይ! ጌታዬ ሆይ!" እያለ እጆቹን ወደ ሰማይ ዘርግቶ ይለምናል፤ የሚበላው ሓራም! የለበሰው ሓራም! የሚጠጣው ሐራም! ሁለመናው በሐራም የተገነባ ሆኖ ሳለ አላህ እንዴት ዱዓውን ሊቀበለው ይችላል!? ሰሐሕ ሙስሊም 1015 ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا فِي

الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ [الأعراف: ٣٢]

«የአላህን ጌጥ ያችን ለባርቹ የፈጠራትን ከሲሳይም ጥሩዎቹን እርም ያደረገ ማን ነው» በላቸው። «እርሷ በትንሣኤ ቀን ለእነዚያ ላመኑት ብቻ ስትኾን በቅርቢቱ ሕይወት ተገቢያቸው ናት» በላቸው። እንደዚሁ ለሚያውቁ ሕዝቦች አንቀጾችን እናብራራለን።» [አል-አዕራፍ: 32]

እስልምና የልብን፣ የአካልንና የቤት ንፅህናን አዟል፤ ለዚህም ጋብቻን ፈቅዷል፤ ልክ በዚህ መልኩ ነቢያትና ሩሱሎችን የአላህ ሰላትና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈን አዟል፤ እነርሱ መልካም ነገሮችን ሁሉ ያዛሉና። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ

مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبَالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾ [النحل: ٧٢]

{አላህም ከነፍሶቻችሁ (ከጎሶቻችሁ) ለእናንተ ሚስቶችን አደረገ። ለእናንተም ከሚስቶቻችሁ ወንዶች ልጆችን፣ የልጅ ልጆችንም አደረገላችሁ። ከመልካሞችም ጸጋዎች ሰጣችሁ። ታዲያ በውሸት (በጣኦት) ያምናሉን በአላህም ጸጋ እነሱ ይክዳሉን? [አን-ነሕል: 72]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَيْثَابَكَ فَظَهَّرَ ﴿٤﴾ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾﴾ [المدثر: ٤-٥]

{ልብስህንም አጥራ።} {ጣዎትንም ራቅ።} [አል-ሙዲሂር: 4-5]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "በልቡ ውስጥ የሰናፍጭ ቅንጣትክብደት ያክል ኩራት ያለበት ሰው ጀነት አይገባም። አንድ ሰው (ከሱሐቦች መካከል) እንዲህ አለ - "በእርግጥ አንድ ሰው ልብሱ ጥሩ እንዲሆን፣ ጫማውም ጥሩ እንዲሆኑ ይወዳል።" ሲላቸው ነቢዩም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ አሉት - "በእርግጥ አላህ ውብ ነው ውበትንም ይወዳል። ኩራት ማለት እውነትን አለመቀበልና ሰውን መናቅ ነው።" ሰሐሕ ሙስሊም 91

34- እስልምና ከሚከለክላቸው ከፋቶች መካከል

እስልምና በአላህ ማጋራት፣ ክህደት፣ የጣኦት አምልኮ፣ በአላህ ላይ ያለ እውቀት መናገር፣ ልጅን መግደል፣ ክቡር የሆነችውን የሰውን ልጅ ነፍስ ማጥፋት፣ በምድር ላይ ማበላሸት፣ ድግምት፣ ግልፅም ይሁን ድብቅ ብልግና፣ ዝሙት፣ ግብረሰዶም፣ ወለድ ሙብላትንም ከልክሏል፣ የበከተን ስጋ፣ ለጣኦታትና ለቅርፃ ቅርፅ ተብሎ የታረደን ስጋ እና የአሳማ ስጋን ሙብላት እና ሌሎችም ርኩስና ቆሻሻን ሁሉ ከልክሏል፤ ወላጁን ያጣን (የቲም) ልጅ ንብረት ሙብላት፣ ሚዛንና መለኪያን ማዛባት፣ ዝምድና መቁረጥን የመሰሉ የሐራም (እርም) ነገሮች መሰረት የሆኑትን ይከለክላል። ሁሉም ነብያቶችም እነዚህ የተዘረዘሩት የተከለከሉ ሐራም መሆናቸው ላይ ይስማማሉ።

እስልምና በአላህ ማጋራት፣ ክህደትንና ጣኦት አምላኪነትን፣ ስለ አላህ ያለበቂ እውቀት መናገርን፣ ልጆችን መግደልን መሰል የሆኑ የሐራም መሰረቶችን ከልክሏል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَلَا تَقْتُلُوا

النَفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَٰلِكُمْ وَصَّوْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾ ﴿الأنعام: ١٥١﴾

{«ኩ፤ ጌታችሁ በእናንተ ላይ እርም ያደርገውን ነገር (በእርሱም ያዘዛችሁን) ላንብብላችሁ» በላቸው። «በእርሱ (በአላህ) ምንንም ነገር አታጋሩ። ለወላጆችም በጎን ሥራ (ሥሩ)። ልጆቻችሁንም ከድህንነት (ፍራቻ) አትግደሉ። እኛ እናንተንም እነርሱንም እንመግባችኋለንና። መጥፎ ሥራዎችንም ከእርሷ የተገለጸውንም የተደበቀውንም ሁሉ አትቅረቡ። ያችንም አላህ እርም ያደረጋትን ነፍስ በሕግ ቢኾን እንጅ አትግደሉ። ይህን ታውቁ ዘንድ (አላህ) በእርሱ አዘዛችሁ።»}

﴿ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا

ذَٰلِكُمْ وَصَّوْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾ ﴿الأنعام: ١٥٢﴾

{«የየቲምንም ገንዘብ ብርታቱን (አካለ መጠን) እስኪደርስ ድረስ በዚያች እርሷ መልካም በኾነች ኹኔታ እንጅ አትቅረቡ። ስፍርንና ሚዛንንም በትክክል ሙሉ። ነፍስን ችሎታዋን እንጂ አናስገድድም። በተናገራችሁም ጊዜ በዘመዶቻችሁ ላይ ቢኾንም እንኳ (እውነትን በመናገር) አስተካክሉ። በአላህም ቃል ኪዳን ሙሉ። እነሆ ትገሰጹ ዘንድ በርሱ አዘዛችሁ።»} [አል-አንዓም: 151-152]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَنًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ [الأعراف: ٣٣]

{«ጌታዬ እርም ያደረገው መጥፎ ሥራዎችን፣ ከርሷ የተገለጸውንና የተደበቀውን ጋጢአትንም፣ ያላግባብ መበደልንም፣ በርሱም ማስረጃ ያላወረደበትን (ጣዖት) በአላህ ማጋራታችሁን፣ በአላህም ላይ የማታውቁትን መናገራችሁን ብቻ ነው» በላቸው፡፡} [አል-አዕራፍ: 33]

እስልምና የተከበረች ነፍስ ማጥፋትን ሐራም (እርም) አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَنًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾ [الإسراء: ٣٣]

{ያቺንም አላህ ያወገዛትን ነፍስ ያለ ሕግ አትግደሉ። የተበደለም ኾኖ የተገደለ ሰው ለዘመዱ (በገዳዩ ላይ) በእርግጥ ስልጣንን አድርገናል። በመግደልም ወሰንን አይለፍ፤ እርሱ የተረዳ ነውና።} [አል-ኢስራኦ: 33]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا﴾ [الفرقان: ٦٨]

{እነዚያም ከአላህ ጋር ሌላን አምላክ የማይገዙት፣ ያችንም አላህ እርም ያደረጋትን ነፍስ ያለ ሕግ የማይገደሉት፣ የማያመነዝሩትም ናቸው። ይህንንም የሚሠራ ሰው ቅጣትን ያገኛል።} [አል-ፋርቃን: 68]

እስልምና በምድር ላይ ብክለትን (ብልሹነት መፍጠርን) ሐራም አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ...﴾ [الأعراف: ٥٦]

{በምድርም ውስጥ ከተበጀች በኋላ አታበላሹ።} [አል-አዕራፍ: 56]

ነቡዩሷህ ሹዐይብ ለህዝባቸው እንዲህ ማለታቸውን የላቀው አላህ በዚህ መልኩ ነግሮናል፡-

﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّي عَابِدٌ قَدْ جَاءَكُمْ مِنِّي بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ [الأعراف: ٨٥]

{ወደ መድኃኒቱ (ምድያን) ወንድማቸውን ሹዳይብን (ላክን)፤ አላቸው፡- «ወገኖቼ ሆይ! አላህን ተገዙ። ከእርሱ በቀር ምንም አምላክ የላችሁም። ከጌታችሁ ዘንድ ግልጽ ማስረጃ በእርግጥ መጥታላችኋለች። ስፍርንና ሚዛንን ሙሉ። ሰዎችንም አንዳችቻቸውን (ገንዘቦቻቸውን) አታጉድሉባቸው። በምድርም ውስጥ ከተበጀች በኋላ አታበላሹ። ይህ ምእምናን እንደኾናችሁ ለእናንተ የተሻለ ነው።»} [አል-አዕራፍ 85]

እስልምና ድግምትን ሐራም አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سَجِرٌ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿٦٩﴾}

[ሁ: 69]

{«በቀኝ እጅህ ያለቸውንም በትር ጣል። ያንን የሠሩትን ትውጣላችኋል። ያ የሠሩት ሁሉ የድግምተኛ ተንኮል ነውና። ድግምተኛም በመጣበት ስፍራ ሁሉ አይቀናውም» (አልን)።} [ሁ: 69]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "ሰባቱ የሰው ልጆችን አጥፊዎች በመባል የታወቁ ከባድ ኃጢአቶችን ተጠንቀቁ (ሰባት አጥፊ ወንጀሎችን ተጠንቀቁ)፤ (በሐቦችም) የአላህ መልእክተኛ ሆይ ምን ምን ናቸው? አሉ። እርሳቸውም፡- በአላህ ማጋራት፣ ድግምት፣ አላህ ክልክል ያደረጋትን ነፍስ ያለ አግባብ ማጥፋት፣ የየቲሞችን (ወላጅ አባታቸው የሞተባቸውን ታዳጊዎችን) ገንዘብ መብላት፣ ወለድ (አራጣ) መብላት፣ ከተፋፋመ ጦርነት ማፈገፈግ፣ ጥብቅ (ንፁህ) የሆኑ ሴቶችን በዝመት ማነወር (መወንጀል) ናቸው።" አሉ። ስሊሕ ቡኸሪይ: 6857

እስልምና ድብቅም ግልፅም የሆነ ብልግናን፣ ግብረ ሰዶማዊነትን ሐራም አድርጓል፤ ይህንን በማስመልከትም በዚህ ቅፅ መጀመርያ አካባቢ ለዚህ ማስረጃ የሚሆኑ የቁርአን ማስረጃዎችን አሳልፈናል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَاۤ اِنَّ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٢٧٨﴾ فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاَدْنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖۙ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ زُرُوْسٌ اَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُوْنَ وَلَا تُظْلَمُوْنَ ﴿٢٧٩﴾}

[البقرة: 278-279]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! አላህን ፍሩ። ከአራጣም የቀረውን ተዉ። አማኞች እንደኾናችሁ (ተጠንቀቁ)።} {(የታዘዘችሁትን) ባትሠሩም ከአላህና ከመልእክተኛው በኾነች ጦር (መወጋታችሁን) ዕወቁ። ብትጸጸቱም ለእናንተ የገንዘቦቻችሁ ዋናዎች አሏችሁ። አትበድሉም አትበደሉምም።} [አል-ብቀራህ: 278-279]

አላህ የአራጣን የሚበላ ሰው ላይ የዛተበትን ያክል የትኛውም አመፀኛ ላይ አልዛተም፤ ይህም የሆነው በአራጣ ምክንያት የሃይማኖቶች፣ የአገራት፣ የገንዘብ እና

የሕይወት ውድመት ስላለ ነው። እስልምና የበከተ ስጋ፣ ለጣኦት የታረደን እና የአሳማ ስጋ ሙባላትን ሐራም አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أَمْيَتَةُ وَالذَّمُّ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالطَّيْحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى التُّصْبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَمِ ذَلِكَ فِسْقٌ...﴾ (المائدة: ٣)

{በከት፣ ፈሳሽ ደምም፣ የእሪያ (አሣማ) ሥጋም፣ በርሱ ከአላህ (ስም) ሌላ የተነሳበትም፣ የታነቀችም፣ ተደብድባ የተገደለችም፣ ተንከባላ የሞተችም፣ በቀንድ ተውግታ የሞተችም፣ ከርሷ አውሬ የበላላትም (ከእነዚህ በህይወት ደርሳችሁ) ያረዳችሁት ብቻ ሲቀር ለጣጣታትም የታረደው በአዝላምም ዕድልን መፈለጋችሁ በእናንተ ላይ እርም ተደረገ።} [አል ማኢዳህ 3]

እስልምና አስካሪ መጠጥንም ሆነ ነጃሳና ቆሻሻ ነገራቶችን ሁሉ መጠጣትን ሐራም አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾﴾ (المائدة: ٩٠-٩١)

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! የሚያሰክር መጠጥ ቁማርም ጣጣታትም አዝላምም ከሰይጣን ሥራ የኾኑ እርኩስ ብቻ ናቸው። (እርኩስን) ራቁትም ልትድኑ ይከጀላልና።} {ሰይጣን የሚፈልገው በሚያሰክር መጠጥና በቁማር በመካከላችሁ ጠብንና ጥላቻን ሊጥል አላህን ከማውሳትና ከሰግደትም ሊያግዳችሁ ብቻ ነው። ታዲያ እናንተ (ከእነዚህ) ተከልካዮች ናችሁን (ተከልከሉ)።} [አል-ማኢዳህ: 90-91]

በአንቀፅ ቁጥር (31) ላይ ነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በተውራትና ኢንጂል ካላቸው መገለጫ መካከል ቆሻሻ ነገርን ሁሉ የሚከለክል መሆኑን ጠቅሰን አሳልፈናል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ...﴾ (الأعراف: ١٥٧)

{ለእነዚያ ያንን እነሱ ዘንድ በተውራትና በኢንጂል ተጽፎ የሚያገኙትን የማይጽፍና የማያነብ ነቢይ የኾነውን መልክተኛ የሚከተሉ ለኾኑት (በእርግጥ እጽፍለታለሁ)። በበጎ

ሥራ ያዛቸዋል። ከክፋም ነገር ይከለክላቸዋል። መልካም ነገሮችንም ለነርሱ ይፈቅድላቸዋል። መጥፎ ነገሮችንም በእነርሱ ላይ እርም ያደርግባቸዋል። ከእነሱም ላይ ሽክማቸውንና እነዚያንም በእነርሱ ላይ የነበሩትን እንዳይላወቁ (ከባድ ሕግጋቶች) ያነሳላቸዋል። እነዚያም በእርሱ ያመኑ ያከበሩትም የረዱትም ያንንም ከእርሱ ጋር የተወረደውን ብርሃን የተከተሉ እነዚያ እነሱ የሚያድኑ ናቸው።] [አል-አዕራፍ: 157]

እስልምና (የተከበረች) የየጥቷምን ገንዘብ መብላትን ሐራም አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿وَأَتُوا آلِيَتِي أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۗ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٢﴾﴾ [النساء: ٢]

{የጥቸውንም ገንዘቦቻቸውን ስጡ። መጥፎውንም በመልካሙ አትለውጡ። ገንዘቦቻቸውንም ወደ ገንዘቦቻችሁ (በመቀላቀል) አትብሉ እርሱ ታላቅ ኃጢአት ነውና።} [አን-ኒሳአ: 2]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ آلِيَتِي ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾﴾ [النساء: 10]

{እነዚያ የየጥቸውን ገንዘብ በመበደል የሚበሉ በሆዶቻቸው ውስጥ የሚበሉት እሳትን ብቻ ነው። እሳትንም በእርግጥ ይገባሉ።} [አን-ኒሳአ: 10]

እስልምና በመለኪያና በሚዛን ማዛነፍን ሐራም አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَىٰ التَّالِسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾﴾ [المطففين: 1-4]

{ለሰላቢዎች ወዮላቸው።} {ለእነዚያ ከሰዎች ባስሰፈሩ ጊዜ የሚያስጥሉ።} {ለእነርሱም (ለሰዎቹ) በሰፈሩ ወይም በመዘኑላቸው ጊዜ የሚያጎድሉ (ለኾኑት)።} {እነዚያ እነርሱ ተቀስቃሾች መኾናቸውን አያውቁምን?} [አል-ሙጠፊፊን: 1-4]

እስልምና ዝምድና መቁረጥን ሐራም አድርጓል። ይህንንም በማስመልከት በአንቀፅ ቁጥር (31) ላይ ይህንን የሚያመላክቱ የቁርአንና የሓይሥ ማስረጃዎችን እንዲሁም ነብያቶችና ሩሲሎችም ሁሉ እነኝህ ነገራቶች ሐራም መሆናቸው ላይ ሙሉ ስምምነት እንዳላቸው ጠቅሰን አሳልፈናል፤

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَتَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [الأنفال: ٥٧]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! አላህንና መልክተኛውን አትከዱ። አደራዎቻችሁንም እናንተ እያወቃችሁ አትከዱ።} [አል-አንፋል: 27]

አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ [الرعد: ٥٥]

{እነዚያ በአላህ ቃል ኪዳን የሚሞሉ የጠበቀውንም ኪዳን የማያፈርሱ ናቸው።} [አር-ራዕድ: 20]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሰራዊታቸው ሲዘምቱ እንዲህ ይሏቸው ነበር:- "ዝመቱ! ምርኮን አትሸፍጡ፣ አትካዱ፣ አካል ጉዳተኛ ወይንም የሞተን አስከሬን አታንገላቱ፣ ታዳጊ ልጅንም አትግደሉ።" ስሊሕ ሙስሊም 1731 የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል:- "አራት (ባሕርያት) በእርሱ ላይ ያለበት ሰው ጥርት ያለ ሙናፊቅ ሆኗል፤ ከአራቱ ባህሪዎች ውስጥ አንዱ ያለበት ደግሞ እስካልተወደደና እስከሚያቆም ድረስ አንድ የሙናፊቅ ባህሪ ይኖረዋል:- ሲያምኑት ይከዳል፣ ሲናገር ይሞሻል፣ ቃል ኪዳን ሲገባ ቃሉን ያፈርሳል፣ ሲከራከር ያፈነግጣል።" ስሊሕ ቡኻሪይ: 34 እስልምና ምቀኝነትን ይከለክላል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا ءَاتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ فَقَدْ ءَاتَيْنَا ءَالَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ

وَالْحِكْمَةَ وَءَاتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا﴾ [النساء: ٥٤]

{ይልቁንም ሰዎችን (ሙሐመድን) አላህ ከችሮታው በሰጣቸው ነገር ላይ ይመቀኛሉን ለኢብራሂምም ቤተሰቦች መጽሐፍንና ጥበብን በእርግጥ ሰጠን ታላቅንም ንግሥና ሰጠናቸው።} [አን-ኒሳአ: 54]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል:-

﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

[البقرة: ١٧٩]

{ከመጽሐፉ ባለቤቶች ብዙዎች እውነቱ ከተገለጸላቸው በኋላ ከነፍሶቻቸው በኩነው ምቀኝነት ከእምነታችሁ በኋላ ከሐዲዎች አድርገው ሊመልሱዎችሁ ተመኙ። አላህም ትዕዛዙን እስከሚያመጣ ድረስ ይቅርታ አድርጉ፤ እለፏቸውም። አላህ በነገሩ ሁሉ ላይ ከሃሊ ነውና።} [አል-በቀራህ: 109]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- “ከናንተ በፊት የነበረው የቀደምቶች በሽታ፣ ቅናትና ጥላቻ ወደናንተ መጣ። ጥላቻ “መላጫ” (አጥፊ) ነው። እኔ ፀጉር ይላጫል አይደለም የምላችሁ ይልቁንም የሃይማኖታዊ ቁርጠኝነት መላጫ (አጥፊ) ነች። ነፍሴ በእጁ በሆነችው እምላለሁ፡- እስክታምኑ ድረስ ጀነት አትገቡም፤ እርስ በርሳችሁም እስክትዋደዱ ድረስ አታምኑም። ያንን ለማሳካት የሚረዳዎችሁን ነገር አልነግራችሁምን? ሰላምታ በመካከላችሁ አብዙ (አሰራጩ)።” ሱነኑ ቴርሚዚይ 2510 እስልምና ክፉ ተንኮልን ሐራም (እርም) አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ [الأنعام: 133]

{እንደዚሁም በየከተማይቱ በውስጡ ያሴሩ ዘንድ የተንኮላኞቻቸውን ታላላቆች አደረጉን። በነፍሳቸውም ላይ እንጅ በሌላ ላይ አያሴሩም፤ ግን አያውቁም።} [አል-አንዓም: 123]

የላቀው አላህ አይሁዶች መሲሐ ሂሳብ የአላህ ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈንን ለመግደል አሰረው እንደነበርና ነገር ግን በአፀፋው አላህ እነርስኑ እንዳታላላቸው እንዲሁም መጥፎ ተንኮል በባለቤቱ ላይ ብቻ እንደሚደርስ ግልፅ አድርጓል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عَيْسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ حُنْحُنْ أَنْصَارُ اللَّهِ ؕ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِأَنَّ أُمَّامُونَ ﴿٥٤﴾ رَبَّنَا ءَامَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَأَتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٥﴾ وَمَكُرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ ﴿٥٦﴾ إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيَعِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَقِّعُكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۗ ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾﴾ [آل عمران: 54-57]

{ዲሳ ከነርሱ ከህደት በተሰማውም ጊዜ፡- «ወደ አላህ (ተጨምረው) ረዳቶቼ እነማን ናቸው» አለ፤ ሐዋርያት፡- «እኛ የአላህ ረዳቶች ነን፤ በአላህ አምነናል፤ እኛም ትክክለኛ ታዛዥች መኾናችንን መስክር» አሉ።} {«ኔታችን ሆይ! ባወረድኸው አመንን፤ መልክተኛውንም ተከተልን፤ ከመስካሪዎችም ጋር መዝግባን» (አሉ)።} {(አይሁዶችም) አደሙ አላህም አድማቸውን መለሰባቸው። አላህም ከአድመኞች ሁሉ በላጭ ነው።} {አላህም ባለ ጊዜ (አስታውስ)። ዲሳ ሆይ! እኔ ወሳጂህ ወደ እኔም አንሺህ ነኝ። ከነዚያም ከካዱት ሰዎች አጥሪህ ነኝ እነዚያንም የተከተሉህን እስከ ትንሣኤ ቀን ድረስ ከነዚያ ከካዱት በላይ አድራጊ ነኝ። ከዚያም መመለሻችሁ ወደእኔ ነው። በርሱ ትለያዩበትም በነበራችሁት ነገር በመካከላችሁ እፈርዳለሁ።} [አሊ-ዒምራን: 52-55]

የላቀው አላህ የነብዩ ሷሊሕ (ዓለይሂ -ሰላም) ህዝቦች በተንኮል ሊገድሏቸው ሲያሰሩ አላህም በእነርሱ ላይ አሴረባቸውና መላ ህዝቦቹን አጠፋቸው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصٰدِقُونَ ﴿٤٩﴾ وَمَكْرُؤًا مَكْرًا وَمَكْرًا مَكْرًا وَمَكْرًا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

مَكْرِهِمْ إِنَّا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾﴾ [النمل: 49-51]

{እርሱንና ቤተሰቦቹን ሌሊት ልንገድል ከዚያም ለዘመዱ የቤተሰቦቹን ጥፋት (መገደላቸውን) አላየንም፤ እኛም እውነተኞች ነን ልንል በአላህ ተማማሉ» አሉ።} (49)

{ተንኮልንም መከሩ። እነርሱም የማያወቁ ሲኾኑ በተንኮላቸው አጠፋቸው።} (50)

{የተንኮላቸውም መጨረሻ እንዴት እንደነበረ እኛ እነርሱንም ሕዝቦቻቸውንም በሙሉ እንዴት እንዳጠፋቸው ተመልከት።} [አን-ነምል: 49-51]

እስልምና ስርቆትን ሐራም አድርጓል፤ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «ዝሙትን የሚፈጽም ሰው ዝሙትን በሚፈጽምበት ቅፅበት አማኝ ሆኖ አይሠራም፤ ሌባም ሌብነቱን በሚፈጽምበት ቅጽበት አማኝ ሆኖ አይሰርቅም እንዲሁም አስካሪ መጠጥ ጠጪም መጠጡን በሚጠጣበት ቅፅበት አማኝ ሆኖ አይጠጣም። የተውባ በር ከዚያም በኋላ ክፍት ነች።» ሰሊሕ ቡኻሪይ: 6810 እስልምና ድንበር ማለፍን ይከለክላል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَنِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبُغْيِ يَعِظُكُم لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾﴾ [النحل: 90]

{አላህ በማስተካከል፣ በማሳመርም፣ ለዝምድና ባለቤት በመስጠትም ያዛል። ከአስከፊም (ከማመንዘር)፣ ከሚጠላም ነገር ሁሉ፣ ከመበደልም ይከለክላል። ትንዝቡ ዘንድ ይገስጻችኋል።} [አን-ነሕል: 90]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- “አላህ ማንም ሰው ሌላው ላይ ድንበር እስከማይተላለፍና አንዱ በሌላው ላይ እስከማይመገድቅ ድረስ ትሑት መሆን እንዳለባችሁ ለእኔ ወሕይ (መለኮታዊ ራእይ) አውርዶልኛል።” ሰሊሕ አቢ ዳውድ 4895 እስልምና በደልንም ይከለክላል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾﴾ [آل عمران: 57]

{አላህ በዳዮችን አይወድም።} [አሊ-ዒምራን 57]

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٦١﴾﴾ [الأنعام: 61]

{እነሆ በዳዮች አይሳካላቸውም።} [አል-አንዓም: 21]

የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ [الإنسان: ٢٨]

[በዳዮችንም (ዝቶባቸዋል)። ለእነርሱ አሳማሚ ቅጣትን አዘጋጅቶላቸዋል።] [አል-ኢንሳን: 31]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «ሰብቴ ዓይነት ሰዎች ዱዓቸው ተመላሽ አይሆንም፤ ፍትህዊ መሪ፣ ሰዎች እስኪያፈጥርና የተበዳይ ዱዓ እናቸው። ከደመናዎች በላይ ከፍ ትላለች፤ እናም የሰማይ በሮች ይከፈቱላትና ልእለ ኋያሉ አምላክ "ቢዘገይ እንኳ እንደምረዳሽ በልቅና የ እምላላሁ።" ይላል።» ሙስሊም (2749) ሰነዱን አጠር አድርገው ትንሽ ቢለያይም ዘግበውታል፤ ቴርሚዚይ (2526) ከተወሰነ ልዩነት ጋ ዘዘግበውታል፤ አሕመድ (8043) ዘግበውታል ይህ የተጠቀሰው የቃላት አወቃቀር የአሕመድ ዘገባ ነው።

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሙዓዝን ወደ የመን በላኩት ጊዜ ካሉት መካከል፡- "የተበዳይን ዱዓ እ ተጠንቀቅ ምክንያቱም በርሱና በአላህ መካከል ምንም ግርዶሽ የለምና።" ሰሊሕ ቡካሪይ: 1496

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "ተጠንቀቁ ባለ ውልን (ሙዓሂድ) ቢበድለው ወይም ሙብቱን ቢቀንስበት ወይም ከአቅሙ በላይ እንዲሠራ ቢያስገድድው ወይም ያለ እርሱ ፈቃድ ማንኛውንም ነገር ቢወስድበት በፍርድ ቀን ራሴ እፋረደዋለሁ።" ሱነን አቢ ዳውድ: 3052 እስልምና እንደሚታየው እያንዳንዱን መጥፎ ባህሪ፤ ኢ-ፍትህዊ ወይንም አምባገነናዊ መስተጋብርን ሐራም አድርጓል።

36- እስልምና በኢኮኖሚው ረገድ

እስልምና ወለድ፣ የሰዎች ጉዳት፣ መሸወድ፣ ሰዎችን መበደል፣ ማጭበርበር ካለበትም ሆነ ማህበራዊም ይሁን ህዝባዊ ወይንም ግለሰባዊ ጉዳት ወደ ማምጣት ሊያደርስ የሚችልን ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴን ይከለክላል።

እስልምና ወለድ፣ የሰዎች ጉዳት፣ መሸወድ፣ ሰዎችን መበደል፣ ማጭበርበር ካለበትም ሆነ ማህበራዊም ይሁን ህዝባዊ ወይንም ግለሰባዊ ጉዳት ወደማምጣት ሊያደርስ የሚችልን ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴን ይከለክላል። በዚህ አንቀጽ መጀመሪያ ላይ አራጣ፣ ኢፍትሃዊነትን፣ ማጭበርበር ወይም ብክለትን በምድር ላይ የሚከለክሉ የቁርአን አንቀጾችን እና ሐዲሶችን ጠቅሰን አሳልፈናል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا كَتَبْنَا لَهُمْ فَعَدَا حَتَمَلُوا بُهْتَنًا وَإِنَّمَا مَثَبُهَا﴾

[الأحزاب: ٥٨]

[እነዚያ አላህንና መልዕክተኛውን የሚያስከፉ በቅርቡ ዓለም በመጨረሻይቱም

አላህ ረግማቸዋል። ለእነርሱም አዋራጅን ቅጣት ደግሰላቸዋል።} [አል-አሕዛብ: 58]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

[مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۖ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٥٨﴾] [فصلت: 58]

{መልካም የሠራ ሰው ለነፍሱ ነው። ያጠፋም ሰው በእርሷ ላይ ነው። ጌታህም ለባሮቹ በዳይ አይደለም።} [ፉሲሊት: 46]

በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) አስተምህሮ እንዲህ የሚል መጥቷል፡- "የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) መጉዳትም መጎዳትም የለም ብለው ወስነዋል።" ሱነን አቢ ዳውድ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "በአላህና በመጨረሻው ቀን ያመነ ጎረቤቱን አያስቸግር፤ በአላህና በመጨረሻው ቀን ያመነ እንግዳውን ያክብር፤ በአላህና በመጨረሻው ቀን መልካምን ይናገር አሊያም ዝም ይበል።" በሌላ ዘገባ "ለጎረቤቱ በጎ ይዋልላቸው።" ሰሊሙን ሙስሊም 47

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "እንዲት ሴት እስክትሞት ድረስ ባሰረቻት ድመት ምክንያት በጀህነም እሳት ተቀጣች። ወይ አላበላቻትና አላጠጣቻት ወይም ደግሞ ከምድር ትላትል ሊቃቅማ ትበላ ዘንድ አልለቀቀችት።" ሰሊሙን ቡኻሪይ: 3482

ይህ እንግዳህ ድመትን ላስቸገረ ሰው ከሆነ ታዲያ ሰዎችን ላስቸገረ ሰውስ እንዴት ሊሆን ነው? ከኢብኑ ዑመር በተላለፈ ሐዲሥ እንዲህ የሚል እናገኛለን፡- የአላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሚንበር ላይ ወጥተው ከፍ ባለ ድምፅ እንዲህ አሉ፡- "እምነት በልባችሁ ሳይደርስ ኢስላምን በምላሳችሁ የተቀበላችሁ ሆይ! ሙስሊሞችን አትጉዱ ፣ አትሳደቡ (አታነውሯቸው)፤ ነውራቸውን አትከታተሉ። የሙስሊሙን ወንድሙን ነውር የሚከታተል ሰው አላህ ነውሩን ይከታተላል፤ አላህ ነውሩን የተከታተለበት ሰው ደግሞ በቤቱ ጓዳ ውስጥ ቢሆን እንኳ የሠራውን ነውር ያጋልጥበታል። ኢብኑ ዑመር አንድ ቀን ወደ አላህ ቤት ወይም ወደ ካዕባ ተመለከተና እንዲህ አለ፡- "ምንኛ ታላቅ ነህ፤ ክብርህስ ምንኛ ታላቅ ነው፤ (ነገር ግን) አላህ ዘንድ ግን የአንድ አማኝ ክብር ከአንተ እጅግ የበለጠ ነው።) ቲርሚዚይ ዘግበውታል (2032)፤ እንዲሁም ኢብኑ ሒባን (5763)

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "በአላህና በመጨረሻው ቀን ያመነ ጎረቤቱን አያስቸግር፤ በአላህና በመጨረሻው ቀን ያመነ እንግዳውን ያክብር፤ በአላህና በመጨረሻው ቀን መልካምን ይናገር አሊያም ዝም ይበል።" ሰሊሙን ቡኻሪይ: 6018

አቢ ሁረይራ ባስተላለፉት ሐዲሥ የአላህ መልዕክተኛ ሶለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም፡- "ያጣ የነጣ ድኻ የሚባለው ማን ነው?" ብለው ጠየቁ፤ ሶሐቦችም የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! እኛ ዘንድ ያጣ የነጣ ድኻ የሚባለው ገንዘብም ሆነ የሚጠቃቀምበት እቃ የሌለው ነው በማለት መለሱ። የአላህ መልዕክተኛ ሶለሷሁ ዓለይሂ ወሰለምም እንዲህ አሉ። "ከህዝቦቼ መካከል ያጣ የነጣ ድኻ ማለት የቂያማ ቀን የሶላት፣ የምምና የዛካን አጅር አከማችቶ ይመጣል፤ ነገር ግን አንዱን ከብሩን በስድብ ተዳፍሮታል፤ አንዱን ደሞ ዘልፎታል፤ የአንዱን ገንዘቡን በልቶበታል፤ ታዲያ እርሱ እያየ ለዚህኛው (ለበደለው ሰው) ከአጅሩ ይቀንስለታል፤ ለዚህኛም ከአጅሩ ተቀንሶ ይሰጠዋል፤ በመጨረሻም የበደላቸው ሰዎች (ካሳቸው) ጉዳያቸው ከማለቁ በፊት አጅሩ ሲያልቅ ከወንጀላቸው እየተቀነሰ ወደ እርሱ ወንጀል ይነባበርለትና ወደ ጀህም ይወረወራል።" ሙስሊም ዘግበውታል (2581)፤ ቴርሚዚይም (2418)፤ አክመድም (8029) ዘግበውታል ይህ የቃላት አሰካክም በእርሳቸው ዘገባ ነው።

የአላህ መልእክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "አንድ ሰው (መሀል) መንገድ ላይ የነበረችን ሰዎችን የምታስቸግርን ዛፍ በማስወገዱ ጀነት ገባ።" ቡኻሪይ መልዕክቱን ዘግበውታል (652)፤ ሙስሊምም እንዲሁ (1914)፤ ኢብኑ ማጃህ (3682) እና አክመድም (10432) ዘግበውታል የቃላት አሰካክም የሁለቱ ነው፤ ሰዎችን የሚያስቸግርን ነገር ማስወገድ ጀነት የሚያስገባ ከሆነ ሰዎችን የሚስቸግርንና ህይወታቸውንም የሚያበላሽንስ ነገር ማስወገድ ከሆነ (ምንዳው) እንዴት ሊሆን ነው?

37- የአእምሮ ፀጋ በእስልምና

እስልምና የመጣው አእምሮን ለመጠበቅ እና አስካሪ መጠጥ መጠጣትን ከመሰሉ እርሱን ከሚያበላሹ ነገሮች በመከልከል ነው። እስልምና የአዕምሮንም ደረጃ ከፍ በማድረግ የፍርድ ማብሰልሰያ አድርጎ ከአጉል እምነትም ሆነ ከጣዖት አምልኮ ጭንቅ ገላገለው። በመሆኑም በእስልምና አንዱን የማህበረሰብ ክፍል ከሌላው የሚለዩ ምስጢሮች ወይም ፍርዶች የሉም፤ ሁሉም ፍርዶቹ እና ህጎቹ ጤናማ ከሆኑ አእምሮዎችም ጋር የሚስማሙ ናቸው፤ እነርሱም ከፍትህና ጥበብ ጋ የሚገጠሙ ናቸው።

እስልምና አዕምሮን ለመጠበቅ ነው የመጣው፤ ደረጃውንም ከፍ አድርጎታል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

[... إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾ [الإسراء: ٣٦]

{መስሚያ፣ ማያም፣ ልብም እነዚህ ሁሉ (ባለቤታቸው) ከእነሱ ተጠያቂ ነውና።}

[አል-ኢስራኦል: 36]

በመሆኑም ማንም ሰው የአእምሮውን ጤናማነት መጠበቅ ግዴታው ነው፤ ለዚህም ሲባል ነው እስልምና አልኮልን እና አደንዛዥ ፅፅን የከለከለው። የአስካሪ መጠጥ ሐራምነትን በአንቀፅ (34) ላይ ጠቅሰናል፤ በርካታ የቁርአን አንቀጾች በተከታይ ቃል ነው የሚጠናቀቁት፡-

﴿... لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ [البقرة: ٢٤٢]

{...ታውቁ ዘንድ።} [አል-በቀራህ: 242] ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾

[الأنعام: ٣٢]

{የቅርቢቱም ሕይወት ጨዋታና ላግጣ እንጅ ሌላ አይደለችም። የመጨረሻይቱም አገር (ገነት) ለእነዚያ ለሚጠነቀቁት በጣም በላጭ ናት። አታውቁምን?} [አል-አንዓም: 32]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ [يوسف: ٢]

{እኛ (ፍቺን) ታውቁ ዘንድ ዐረብኛ ቁርአን ሲሆን በእርግጥ አወረድነው።} [ዮሴፍ: 2]

የላቀው አላህ መመሪያና ጥበብ ሊጠቅሙ የሚችሉት የእውቀት ሰዎች (የአዕምሮ ባለቤቶች) ብቻ እንደሆነና እነርሱም የአስተዋይ ልቦና ባለቤቶች መሆናቸውን ግልፅ አድርጓል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَن يَشَاءُ وَمَن يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو

الْأَلْبَابِ﴾ [البقرة: ٢٦٦]

{ለሚሻው ሰው ጥበብን ይሰጣል፤ ጥበብንም የሚሰጥ ሰው ብዙን መልካም ነገር በእርግጥ ተሰጠ። የአእምሮዎች ባለቤቶች እንጂ (ሌላው) አይገሰጽም።} [አል-በቀራህ: 269]

ለዚህም ነው እስልምና ኋላፊነት ለመስጠት ወሳኙን ነገር አእምሮ ያደረገው፤ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "(እያንዳንዱን ሥራቸውን የሚዘግበው) ብዕር ከሶስት ዓይነት ሰዎች ተነስቶላቸዋል፤ የተኛ ሰው እስኪነቃ፤ ታዳጊ ህፃን ለአቅመ አዳም (ሄዋን) እስኪደርስና እብድ አእምሮው እስኪሰራ ድረስ።" ቡኻሪይ ከላዲሥ ቁጥር (5269) በፊት በማያጠራጥር መልኩ ዘግበውታል፤ አቡዳውድ ሓዲሁን በተቀጣጠለ ሰንሰለት ዘግበውታል(4402) ይህ የቃላት አሰካካም የሳቸው ነው፤ ቴርሚኪይም (1423)፤ ነሳኢም በሱኑኩል ኩብራ (7346)፤ አሕመድም (956) ከተወሰነ ልዩነት ጋ፤ ኢብኑ ማጃህም (2042) ላይ አጠር ባለ መልኩ ዘግበውታል።

ከእንቶፊንቶ ከባድ ህግጋትና ጣኦታዊነትም ነጻ አውጥቶታል፤ ቀደምት ህዝቦች ከእንቶፊንቶቻቸው ጋ ያላቸውን ቁርኝትና ከአላህ የመጣ እውነታን አሻፍረኝ ማለታቸውን አስመልክቶ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ

أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ﴾ [الزخرف: ٢٣]

{(ነገሩ) እንደዚሁ ነው። ከበፊትህ በማንኛውም ከተማ ውስጥ አስፈራሪን አልላክንም፤ ቅምጥሎችዎ እኛ አባቶቻችንን በሃይማኖት ላይ አገኘን፤ እኛም በፈላጊቻቸው ላይ ተከታዮች ነን ያሉ ቢኾኑ እንጅ።} [አዝ-ዙኸ-ፍ: 23]

ነብዩሊህ ኢብራሂም ለህዝቦቹ እንዲህ ማለታቸውን የላቀው አላህ በዚህ መልኩ ነግሮናል፡-

﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ السَّمَائِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا

عَبِيدِينَ ﴿٥٣﴾﴾ [الأنبياء: ٥٢-٥٣]

{«ይህቹ ቅርጻ ቅርጽ ይቹ እናንተ ለእርሷ ተገዢዎች የኾናችሁት ምንድን ናት» ባለ ጊዜ (መራነው)።} (52) {«አባቶቻችንን ለእርሷ ተገዢዎች ኾነው አገኘን» አሉት።} (53) [አል-አንቢያእ: 52-53]

ስለዚህም እስልምና መጥቶ ሕዝቡ ጣዖት አምልኮንና ከአባቶቹና ከአያቶቹ የወረሰውን አጉል እምነትም በመተው የሩሱሎችን ፈለግ እንዲከተሉ አዘዘ። በእስልምና የተወሰኑ የማህበረሰብ ክፍሎች ብቻ የሚለዩበት ሚስጥራትና ህግጋቶች የሉም። የረሱል የአጎት ልጅና የልጃቸው ባል የሆኑት ዐልይ (አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው) እንዲህ ተብለው ተጠይቀው ነበር - የአላህ መልእክተኛ (ሰለላሁ አለይሂ ወሰለም) ለእናንተ (የነብዩ ቤተሰቦች) ብቻ በሆነ ነገር ለይተዎችኋልን? እርሳቸውም "በዚህ በሰይፌ ሰገባ ውስጥ ባለው ካልሆነ በስተቀር ለሌሎች ሰዎች ሁሉ ሳይናገር ለእኛ ብቻ የሆነን ነገር ለይተው አልነገሩንም።" በማለት እንዲህ የሚል ፅሁፍ የተጻፈበትን ወረቀት አወጡ - "ከአላህ ውጪ ላለ አካል ያረደ አላህ ይርገመው፣ የቦታ ድንበር ጠቋሚዎችን የሰረቀን (ሰርቆ የወሰደ) አላህ ይርገመው፣ ወላጁን የረገመ አላህ ይርገመው፣ በዲናችን አዲስ ፈሊጥ ያመጣን ሰው ከለላ የሰጠን አላህ ይርገመው።" ስሊሕ ሙስሊም 1978 የእስልምና ውሳኔዎች እና ህጎች ሁሉ ጤናማ አእምሮ ካለው ጋ እንዲሁም ከፍትህና ከጥበብ ጋ የሚገጥሙ ናቸው።

38- ጤናማ ምክንያታዊነት በእስልምና

ሐሰተኛ ሃይማኖቶች ተከታዮቻቸው በውስጣቸው ያሉትን እርስ በርስ መጣረሶች እና አዕምሯቸው የማይቀበሏቸውን ጉዳዮች ካልተረዱ የሃይማኖቱ አባቶች ሃይማኖትን ከምክንያታዊነት በላይ ነው ብለው ተከታዮቻቸውን ያታልላሉ። አእምሮም ሀይማኖትን መረዳትና መገንዘብን ለመቻል እድሉ የለውም ይሏቸዋል። እስልምና ግን ሃይማኖትን ለአእምሮ ጎዳና የሚያበረላት ብርሃን እንደሆነ አድርጎ የሚቆጥር ሲሆን የሐሰት ሃይማኖቶች ግን ፍላጎታቸው ሰው አእምሮውን ትቶ እነሱን እንዲከተል ነው። እስልምና ታዲያ ሰው የነገሮችን እውነታ ባሉበት ተጨባጭ ያውቅ ዘንድ አዕምሮውን እንዲያነቃ ይፈልጋል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ

نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾﴾ [الشورى: ٥٢]

{እንደዚሁም ወደ አንተ ከትእዛዛችን ሲኾን መንፈስን (ቁርአንን) አወረድን። መጽሐፉም እምነቱም ምን እንደኾነ የምታውቅ አልነበርክም። ግን (መንፈሱን) ከባርቻችን የምንሻውን ሰው በእርሱ የምንመራበት ብርሃን አደረግነው። አንተም ወደ ቀጥተኛው መንገድ በእርግጥ ትመራለህ።} [አሹ-ሹራ: 52]

መለኮታዊው ወሕይ (ራእይ) ጤናማ አእምሮዎች ለማወቅ እና ለማመን የሚሙኙት ወደ ሆነው እውነታ የሚመሩ ማስረጃዎችን እና ሙግቶችን ጭምር አካትቷል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا ﴿٧٤﴾ [النساء: ٧٤]}

{እናንተ ሰዎች ሆይ! ከኔታችሁ ዘንድ በእርግጥ አስረጅ መጣላችሁ፤ ወደእናንተም ገላጭ የኾነን ብርሃን (ቁርአንን) አወረድን።} [አን-ኒሳአ: 174]

የላቀው አላህ የሰው ልጅ በመመሪያ፣ በእውቀትና በእውነት ብርሃን እንዲኖር ይፈልጋል፤ ሰይጣኖች እና አምባገነኖች ግን ሰው በክህደት፣ በድንቁርናና በስህተት ጨለማ ውስጥ ሆኖ እንዲቆይ ነው የሚፈልጉት። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الظُّلُمَاتُ

{يُخْرِجُونَهُمْ مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ... ﴿٢٥٧﴾ [البقرة: ٢٥٧]}

{አላህ የእነዚያ ያመኑት ሰዎች ረዳት ነው። ከጨለማዎች ወደ ብርሃን ያወጣቸዋል። እነዚያም የካዱት ረዳቶቻቸው ጣዖታት ናቸው። ከብርሃን ወደ ጨለማዎች ያወጧቸዋል። እነዚያ የእሳት ጓዶች ናቸው፤ እነርሱ በውስጧ ዘውታሪዎች ናቸው።} [አል-ብቀራህ: 257]

39- ሳይንስና ምርምር በእስልምና

እስልምና ትክክለኛ እውቀትን ያልቃል። ስሜትን ከመከተል የጠራ የሆነ ሳይንሳዊ ምርምርን ያበረታታል። ስለ ራሳችንም ሆነ በዙሪያችን ስላለው ፍጥረተ ግለም በተመለከተ እንድናስተነትን ጥሪ ያደርጋል። እናም ትክክለኛ የሳይንስ ምርምር ውጤቶች ከእስልምና ጋር አይጋጩም።

እስልምና ትክክለኛ የሆነን ምርምር ያበረታታል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{... يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

{المجادلة: ١١}

{አላህ ከናንተ እነዚያን ያመኑትንና እነዚያንም ዕውቀትን የተሰጡትን በደረጃዎች ከፍ ያደርጋል። አላህም በምትሰሩት ሁሉ ውስጠ ግዋቂ ነው።} [አል ሙጃዲላ II]

አላህ በታላቅ ጉዳይ ላይ የሊቃውንቱን ምስክርነት ከእርሱ ምስክርነትና ከመላእክቱ

ምስክርነት ጋር አቆራኝቶ ገልጿል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (آل عمران: ١٨)

[አላህ በማስተካከል የቆመ (አስተናባሪ) ሲኾን ከእርሱ በስተቀር ሌላ አምላክ የለለ መኾኑን መሰከረ። መላእክቶችና የዕውቀት ባለቤቶችም (እንደዚሁ መሰከሩ)። ከእርሱ በስተቀር ሌላ አምላክ የለም። አሸናፊው ጥበበኛው ነው።] [አሊ-ዲምራን 18]

ይህም የእውቀት ባለቤቶች በእስልምና ውስጥ ያላቸውን ደረጃ ያሳያል፤ የላቀው አላህ ነቢዩ ሙሐመድን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ከእውቀት በስተቀር ጨምርልኝ እንዲሉ ያዘዘበት ሌላ ነገር የለም። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ (طه: ١١٤)

["ጌታየ ሆይ! እውቀትንም ጨምርልኝ" በል።] [ጧሀ: 114]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- «እውቀትን ፍለጋ መንገድን የጀመረ አላህ ወደ ጀነት የሚወስደውን መንገድ ያገራለታል። መላእክት ለእውቀት ፈላጊ በሚያደርገው ነገር ተደስተው ክንፋቸውን ዝቅ ያደርጉለታል። በሰማይና በምድር ያለውም ሁሉ ለእውቀት ፈላጊ ምህረትን ይለምኑለታል። በባህር ውስጥ ያለ ዓሳ እንኳን ሳይቀር። አንድ ዓሊም ከዐቢድ (አምልኮ ብቻ ከሚፈጽም ሰው) አንጻር ያለው በላጭነት ልክ ጨረቃ ከሌሎች የሰማይ ከዋክብት አንጻር እንዳላት ብልጫ የላቀ ነው። ሊቃውንት የነቢያት ወራሾች ናቸው፤ ነቢያቶች ደግሞ ዲናር ወይንም ዲርሃም አይደለም ያወረሱት፤ ይልቁንም እውቀትን ነውያወረሱት። ያህንን የጨበጠ ሰው ትልቅ ድርሻን ነው የጨበጠው።» አቡ ዳውድ (364)፤ ቲርሚዚይ (2682)፤ ኢብኑ ማጃህ (223) ዘግበውታል ይህ ያቃላት አወቃቀርም የዚሁ ዘገባ ነው፤ አሕመድ (21715) ዘግበውታል።

እስልምና ከሰሜታዊነት ነፃ የሆነ ሳይንሳዊ ምርምርን ያበረታታል፤ በእኛና በዙሪያችን ስላለው ፍጥረት ዓለም ወደማሰብና ወደማስተንተንም ይጋብዛል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿سَأْزِيهِمْ ءَايَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ (فصلت: ٥٧)

[እርሱም (ቁርአን) እውነት መኾኑ ለእነርሱ እስከሚገለጹላቸው ድረስ በአጽናፎቹ ውስጥና በነፍሶቻቸውም ውስጥ ያሉትን ተዓምራቶቻችንን በእርግጥ እናሳያቸዋለን። ጌታህም እርሱ በነገሩ ሁሉ ላይ ዐዋቂ መኾኑ አይበቃቸውምን?] [ፉሲላት: 53]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ (الأعراف: ١٨٥)

{በሰማያትና በምድር ግዛት ውስጥ ከማንኛው ነገር አላህ በፈጠረውም ሁሉ የምትገኙ የታዩትንም በእርግጥ መቅረቡ የሚፈራ መኾኑን አያስተውሉምን ከእርሱም (ከቁርአን) ወዲያ በየትኛው ንግግር ያምናሉ።} [አል-አዕራፍ: 185]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضِ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ (الروم: ٦١)

{በምድር ላይ አይኹዱምና የእነዚያን ከበፊታቸው የነበሩትን ሰዎች ፍጻሜ እንዴት እንደነበረ አይመለከቱምን? በኅይወት ከእነርሱም ይበልጥ የጠነኩ ነበሩ። ምድርንም አረሱ። (እነዚህ) ከአለሟትም የበዛ አለሟት። መልዕክተኞቻቸውም በተዳምራቶች መጡባቸው፤ (አስተባባሪምና ጠፉ)። አላህም የሚበድላቸው አልነበረም፤ ግን ነፍሶቻቸውን ይበድሉ ነበሩ።} [አር-ሩም: 9]

የሳይንስ ትክክለኛ ሳይንሳዊ ውጤቶች ከእስልምና ጋር አይጋጩም። ቁርአን ከአንድ ሺህ አራት መቶ ዓመታት በፊት ትክክለኛ ዝርዝሮችን የጠቀሰበትን እና ዘመናዊ ሳይንስ ዘግይቶ የደረሰበትን አንድ ምሳሌ እንጠቅሳለን። ሽል በእናቱ ማህፀን ውስጥ ያለውን ሂደት በማስመልከት የሳይንስ ምርምር ውጤቶች በታላቁ ቁርአን ውስጥ ካለው ፅንሰ-ሀሳብ ጋር መሰሉ በመሰሉ የተስማማ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ ﴿١٣﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿١٤﴾ ثُمَّ خَلَقْنَا الْأَنْطَفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ﴿١٥﴾ ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٦﴾﴾ (المؤمنون: ١٣-١٦)

{በእርግጥም ሰውን ከነጠረ ጭቃ ፈጠርነው።} (12) {ከዚያም በተጠበቀ መርጊያ ውስጥ የፍትወት ጠብታ አደረግነው።} (13) {ከዚያም ጠብታዋን (በአርባ ቀን) የረጋ ደም አድርገን ፈጠርን። የረጋውንም ደም ቁራጭ ሥጋ አድርገን ፈጠርን። ቁራጫንም ሥጋ አጥንቶች አድርገን ፈጠርን። አጥንቶቹንም ሥጋን አለበስናቸው። ከዚያም (ነፍስን በመዘራት) ሌላ ፍጥረትን አድርገን አስገኘነው። ከሰዓሊዎችም ሁሉ በላጭ የሆነው አላህ ላቀ።} [አል-ሙአሚኑን: 12-14]

40- አሷህ ከባርያዎቹ የሚቀበለው መልካምነት

በአላህ አምነው ለታዘዙትና መልእክተኞቹንም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እውነት ብለው የተቀበሉትን ካልሆነ በቀር አላህ ከማንም ስራውን አይቀበለውም ለመልካም ስራውም አኼራ ላይ አይመነዳውም። የደነገገውንም ካልሆነ በቀር የትኛውንም አምልኮ አይቀበለም። የሰው ልጅ በአላህ ከካደ በኋላ አላህ መልካም ይመነዳኛል ብሎ እንዴት ያስባል?! ማንኛውም ሰው ቢሆን በሁሉም ነቢያቶች ብሎም በነብዩ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የአላህ መልእክተኝነት አምኖ ካልተገኘ አላህ እምነቱን አይቀበለውም።

በአላህ አምነው ለታዘዙትና መልእክተኞቹንም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እውነት ብለው የተቀበሉትን ካልሆነ በቀር አላህ ከማንም ስራውንም አይቀበለውም፤ ለመልካም ስራውም አኼራ ላይ አይመነዳውም። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ

﴿مَشْكُورًا﴾ (الإسراء: ١٨-١٩)

{ቸኳይቱን ዓለም (በሥራው) የሚፈልግ ሰው ለእርሱ በርሷ ውስጥ የሻነውን (ጸጋ) ለምንሻው ሰው እናስቸኩልለታለን። ከዚያም ለእርሱ ገሀነምን (መኖሪያ) አድርገንለታል። ተወቃሽ ብራሪ ሹኖ ይገባታል።} {መጨረሻይቱንም ዓለም የፈለገ ሰው እርሱ አማኝ ሹኖ ለርሷ (ተገቢ) ሥራዋን የሠራም ሰው እነዚህ ሥራቸው የተመሰገነ ይሹናል።} [አል-አኪራሕ: 18-19]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٢٤﴾﴾ (الأنبياء: ٢٤)

{እርሱ ያመነ ሹኖ ከበጎ ሥራዎች ማንኛውንም የሚሠራም ሰው፤ ምንዳውን አይነፈግም። እኛም ለእርሱ መዝጋቢዎች ነን።} [አል-አንቢያሕ: 94]

አላህ ከአምልኮ የሚቀበለው የደነገገውን ብቻ ነው። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۚ أَحَدًا ﴿١٠١﴾﴾ (الكهف: ١٠١)

{የጌታውንም መገናኘት የሚፈልግ ሰው፤ መልካም ሥራን ይሠራ። በጌታውም መገዛት አንድንም አያራጭ» [አል-ከህፍ: 110]

ስለዚህ የትኛውም ድርጊት አላህ የደነገገውና ድርጊት ፈፃሚውም ድርጊቱን በሚፈፅምበት ጊዜ የአላህን ውዴታ ብቻ ፈልጎበት ካልሆነ፤ እንዲሁም ሰውየው በነቢያቱና በመልእክተኞቹ ዓለይሂሙ ሰላም የሚያምን አማኝ ሆኖ ካልሆነ በቀር ድርጊቱም ፅድቅ

እንደማይሆን ግልፅ አድርጓል። ከዚህ ውጭ ለሆነማ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنْثُورًا﴾ [الفرقان: ٢٣]

{ከሥራም ወደ ሠሩት እናስባለን። የተበተነ ትቢያም እናደርገዋለን።} [አል-ፉርቃን: 23]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ خَشِيعَةٌ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾﴾ [الغاشية: ٢-٤]

{ፊቶች በዚያ ቀን ተዋራጆች ናቸው።} (2) {ሠሪዎች ለፊዎች ናቸው።} (3)

{ተኳሳን እሳት ይገባሉ።} (4) [አል-ጋሺያህ: 2-4]

እነዚህ ፊቶች ከስራ አንፃር የተናነሱና ያሉና ቀጥ ያሉ ነበሩ፤ ነገር ግን ስራቸው በአላህ መመሪያ ሳይሆን ሲቀር፤ መመለሻቸውን አላህ እሳት አደረገው። ምክንያቱም አላህ ያልደገገውን ከመስራት አልታቀቡም ነበርና፤ ይልቁንም በሐሰት አምልኮ ታመልክና የሐሰት ሃይማኖቶችን የሚፈጥሩላቸውን የጥመት ራሶችንም (መሪዎችን) ይከተሉ ነበርና ነው። አላህ ዘንድ ተቀባይነት ያለው የፅድቅ ስራ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ይዘውት የመጡትን የሚገጥም የሆነው ነው። የሰው ልጅ ታድያ በአላህ እየካደ እንዴት የአላህን ምንዳ ይከጅላል? በሁሉም ነብያቶችና ነብዩ ሙሐመድም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ይዘውት በመጡት ተልእኮ አምኖ ካልሆነ በቀር የማንም እምነት አላህ ዘንድ ተቀባይነት አያገኝም። ለዚህም የሚሆኑ የተወሰኑ ማስረጃዎችን በአንቀፅ (20) አሳልፈናል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ءَأَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۚ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَأَمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ ۖ وَكُتُبِهِ ۖ وَرُسُلِهِ ۖ لَآ تُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ [البقرة: ٢٨٥]

{መልክተኛው ከጌታው ወደ ርሱ በተወረደው አመኑ። ምእምናቸውም (እንደዚሁ)።

ሁሉም በአላህ፣ በመላዕክቱም፣ በመጻሕፍቱም፣ በመልክተኞቹም ከመልክተኞቹ «በአንድም መካከል አንለይም» (የሚሉ ሲኾኑ) አመኑ። «ሰማን፤ ታዘዝንም። ጌታችን ሆይ! ምሕረትህን (እንሻለን)። መመለሻም ወዳንተ ብቻ ነው» አሉም።} [አል-በቀራህ: 285]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَأٰمَنُوا ءَامِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُوْلِهِ ۚ وَآلْكِتٰبِ الّٰذِى نَزَّلَ عَلٰى رَسُوْلِهِ ۚ وَآلْكِتٰبِ الّٰذِى اُنزِلَ

مِّنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ ۖ وَكُتُبِهِ ۖ وَرُسُلِهِ ۖ وَآلْيَوْمِآءِ الْآخِرِ ۖ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًا بَعِيْدًا ﴿١٣٦﴾

[النساء: ١٣٦]

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በአላህና በመልክተኛው በዚያም በመልክተኛው ላይ ባወረደው መጻሕፍ በዚያም ከበሬቱ ባወረደው መጻሕፍ እመኑ። በአላህና

በመላእክቱም፣ በመጽሐፍቱም፣ በመልክተኞቹም፣ በመጨረሻውም ቀን፣ የካደ ሰው (ከእውነት) የራቀን መሳሳት በእርግጥ ተሳሳተ።} [ኒሳእ: 136]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ آلِ تَيْبَةَ لَمَّا آتَيْنَتْكُمْ مِّنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَإِنَّا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١٣٦﴾﴾ [آل عمران: ١٣٦]

{አላህ የነቢያትን ቃል ኪዳን ከመጽሐፍና ከጥበብ ሰጥቻችሁ ከዚያም «ከእናንተ ጋር ላለው (መጽሐፍ) የሚያረጋግጥ መልክተኛ ቢመጣላችሁ በርሱ በእርግጥ እንደምታምኑበት በእርግጥም እንድትረዱት ሲል በያዘ ጊዜ (አስታውስ)። አረጋገጣችሁን በዚህም ላይ ኪዳኔን ያዛችሁምን» አላቸው። «አረጋገጥን» አሉ። «እንግዲያስ መስክሩ፤ እኔም ከእናንተ ጋር ከመስካሪዎቹ ነኝ» አላቸው።} [አሊ-ሲምራን 81]

41- የሁሉም መለኮታዊ ተልእኮዎች ግብ

እውነተኛው ሃይማኖት ወደ ሰው ልጅ እንዲሰርፅ ብሎም ለዓለማት ጌታ አላህ ንጹሕ ባርያ ይሆን ዘንድ፣ የሰው ልጅን ከአጉል ባህል ወይም ከአጉል እምነት ወይም ከቁሳዊ ባርነት ነፃ ያውጣው ዘንድ ነው። ይኸውና እስልምና የሰዎችን ፍፁምነትንም አይሞግትም ካላቸው ሰብአዊ ደረጃ በላይ አንስቶም ጌቶች እና አማልክት አያደርጋቸውም።

የሁሉም መለኮታዊ ተልእኮዎች ግብ፡- እውነተኛው ሃይማኖት በሰው ልጅ ሰርያ ጥርት ያለ የአለማት ጌታ አላህ ባርያ ይሆን ዘንድ ነው። እስልምና የሰውን ልጅ የቁሳዊ አምልኮ ወይም የእንቅፈንቱ ባርያ ከመሆን ይታደገዋል። የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "የገንዘብ ባርያ ጠፋ! የልብስ ባርያ ያጥፋው! ሲሰጠው ይደሰታል፤ (በምንም ነገር ላይ ገንዘብ) ካልተሰጠው ደግሞ አይመቸውም።" ሰሐሕ ቡኻሪይ: 6435

የነቃ ሰው ለአላህ ብቻ ነው የሚያገባድደው፤ በገንዘብ አይገዛ፣ በክብር ወይም በሥልጣን አይገዛ፤ ወይም ለዘረኝነት አያገባድድም። በዚህ በተከታዩ ክስተት ሰዎች ከነብያዊ ተልዕኮ በፊትና በኋላ የነበራቸውን ሁኔታ ግልፅ የሚያደርግ እውነታ አለው፡- የመጀመሪያዎቹ ሙስሊሞች ወደ ሐበሻ ሲሰደዱ የጊዜው የሐበሻ ንጉስ የነበረው ነጃሺ እንዲህ ብሎ ጠየቃቸው፡- "ከሕዝባችሁ የተለያችሁበትና ወደ እኔ ሃይማኖትም ሆነ ወደ ሌሎች ሃይማኖቶች ያልገባችሁበት ይህ ሃይማኖት ምንድን ነው?" ጃዕፈር ኢብን አቢ ጧሊብም እንዲህ በማለት መለሱ፡- "ንጉሥ ሆይ! እኛ በድንቁርና እና በአረመኔነት ጥልቀት ውስጥ ወድቀን ነበርን። ለጣይታት የምንሰገድ፣ የበከተን የምንበላ፣ አስጸያፊ ነገሮችን የምንፈፅም፣ ዝምድናን የምንቆርጥ፣ ለጉርብትና የምናስቸግር፣ ከኛ መካከል ብርቱዎቹ ደካማውን የሚበዘብዙበት ማህበረሰቦች

ነበርን። ውልደቱን፣ እውነተኛነቱን፣ አደራ ጠባቂነቱን፣ ጥብቅነቱን የምናውቅለትን ሰው አላህ በመካከላችን አስነሳልን፤ ከዚያም ይህ የአላህ መልዕክተኛ እኛም ወላጆቻችንም ከአላህ ጋር የምናጋራቸውን ድንጋዮችንና ዛፎችን እርግፍ አድርገን ትተን አንዳችንም ሳናጋራ አላህን በብቸኝነት እንድናመልክ ጥሪ አደረገልን። እርሱ እውነትን እንድንናገር፣ ቃል ኪዳኖቻችንን እንድናከብር፣ በመስተጋብራችን ደግ እንድንሆን፣ ጎረቤቶቻችንን እንድንረዳ፣ የተከለከሉ ድርጊቶችን ሁሉ እንድናቆም፣ ከደም መፍሰስ እንድንርቅ፣ ጸያፍ ድርጊቶችን እና የሐሰት ምስክሮችን እንድናስወግድ፣ ወላጅ አልባ ህፃናትን ጉበረት ከመብላት እንድንቆጠብ፣ የንፁህ ሴቶችን ስም ከማጥፋት እንድንታቀብ አዘዘን። አላህንም በብቸኝነት እንድንገዛው፣ ሶላት እንድንሰግድ፣ ዘካ እንድንሰጥ፣ ምንም እንድንገም አዘዘን። እንዲሁ በርካታ የእስልምና ጉዳዮችን ዘረዘረልን እኛም እውነት ብለን አፀደቅን፤ አመንንም፤ ይዘት በመጣው ነገር ተከተልነውም የከለከለንን ተከልክለን የፈቀደልንን ፈቅደን በአላህ ምንንም ሳናጋራ በብቸኝነት አመለክን።" አሕመድ (1740) በተወሰነ ልዩነት 2 ፤ አቡ ኑቦይም በ (ሒልየቱል አውሊያእ) 1/115 ላይ አጠር ባለ መልኩ ዘግበውታል።

እስልምና ማንንም ግለሰብ ከደረጃው በላይ ሰጥቶ ፍፁም አድርጎ አይቆጥርም፤ አምላክና ጣኦትም አያደርግም። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: 64]

{የመጽሐፉ ባለቤቶች ሆይ! በእኛና በእናንተ መካከል ትክክል ወደ ኾነች ቃል ኑ። (እርሷም) አላህን እንጅ ሌላን ላንገዛ፣ በርሱም ምንንም ላናጋራ፣ ከፊላችንም ከፊሉን ከአላህ ሌላ አማልክት አድርጎ ላይይዝ ነው፤ በላቸው። እምቢ ቢሉም፡- እኛ መስሊሞች መኾናችንን መስክሩ በሏቸው።} [አሊ-ዲምራን 64]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا أَلْمَلِيكَةَ وَالتَّيِّتِينَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران: 84]

{መላእክትንና ነቢያትንም አማልክቶች አድርጋችሁ እንድትይዙ ሊያዘችሁ (አይገባውም)። እናንተ መስሊሞች ከኾናችሁ በኋላ በክህደት ያዘችኋልን።} [አሊ-ዲምራን 80]

የአላህ መልዕክተኛ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን እንዲህ ብለዋል፡- “እኔ ክርስቲያኖች የማርያምን ልጅ እንዳምገሱኝ እኔን በማድነቅ አታጋኑኝ፣ እኔ ባሪያ ብቻ ነኝ። ስለዚህ የአላህ ባሪያና መልዕክተኛው በሉኝ።” ሰሒሕ ቡኻሪይ: 3445

42- ተውባና ፀፀት በእስልምና

አላህ በእስልምና ንስሆን (ተውባን) ደንግጓል፡ ይህም - አንድ ሰው ባጠፋ ጊዜ ወደ ጌታው መመለሱ እና ኃጢአቱን መተው ነው፤ እስልምና ከእርሱ በፊት የነበሩትን ኃጢአቶች ያጠፋል (ያስምራል)፤ ንስሐም ከዚህ በፊት የነበሩትን ኃጢአቶች ሁሉ ይሰርዛል፤ ለዚህም ማንም ኃጢአቱን በሰው ፊት መናዘዝ አያስፈልገውም።

አላህ በእስልምና ንስሆን (ተውባን) ደንግጓል፡ ይህም - አንድ ሰው ባጠፋ ጊዜ ወደ ጌታው መመለሱ እና ኃጢአቱን መተው፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿...وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [النور: ٣١]

{ምእመናኖች ሆይ! ትድኑ ዘንድ ሁላችሁም ወደ አላህ (በመመለስ) ተጸጸቱ።;} (አን-ኑር 31)

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ﴾

﴿الرَّحِيمُ﴾ [التوبة: ١٠٤]

{አላህ እርሱ ከባርቹ ንስሐን የሚቀበል ምጽዋቶችንም የሚወስድ መሆኑን አላህም እርሱ ጸጸትን ተቀባይ አዞኝ መኾኑን አያውቁም?} [አት-ተውባህ: 104]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ [الشورى: ٤٠]

{እርሱም ያ ከባርቹ ንስሐን የሚቀበል፡ ከኃጢአቶችም ይቅር የሚል፡ የምትሠሩትንም ሁሉ የሚያውቅ ነው።;} [አሽ-ሹራ: 25]

የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እንዲህ ብለዋል፡- "አላህ በባርያው ተውባ የሚደሰተው፡- ከአማኞች አንዱ ሙሉ ስንቁን አሸክሞ የሚጋልበው ግመሉ ጭፍ ደከሞት ካረፈበት ሲነቃ ግመሉ ጠፍታበታለች። ለፍሊጋ ብዙ ኳተነ በመጨረሻም በውኃ ጥም ሲንገላታ፤ ከዚያ "ቀድሞ ወደነበርኩበት ቦታ ልመለስና እዛው ሆኜ ልመት" ብሎ ለሞት ራሱን አሳምኖ ሊተኛ ራሱን ወን ትራስ ላይ አሳርፎ ሳለ፤ ድንገት ሲነቃ የሚጋልበው ግመሉ ከሙሉ ስንቁ ጋር በፊትለፊቱ ቆማ አያት። ይህ መንገደኛ ስንቁን ሲያገኝ ከተደሰተው በላይ አላህ በባርያዎቹ ተውባ ይበልጡን ይደሰታል።" ሰሊሙን ሙስሊም 2744

ኢስላም ከእርሱ በፊት የነበሩትን ኃጢአቶችን ያጠፋል (ያስምራል)፤ ንስሐም ከእርሱ በፊት የነበሩትን ኃጢአቶች ያስሰርዛል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُعْغِرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ

الْأُولَئِينَ﴾ [الأَنْفَال: ٣٨]

{ለነዚያ ለካዱት በላቸው፡- ቢከለከሉ ለእነሱ በእርግጥ ያለፈውን (ሥራ) ምሕረት ይደረግላቸዋል። (ወደ መጋደል) ቢመለሱም (እናጠፋቸዋለን)። የቀድሞዎቹ ሕዝቦች ልማድ በእርግጥ አልፋለችና።;} [አል-አንፋል: 38]

አላህ ክርስትያኖችንም ለተውባ ጠርቷቸዋል፤ እንዲሁም ብሏል፡-

﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (المائدة: ٧٤)

{ወደ አላህ አይመለሱምና ምሕረትን አይለምኑትምን አላህም መሐሪ አዛኝ ነው።} [አል-ማኢዳ:74]

አመፀኞችና ወንጀለኞችን ሁሉ በተውባ ወደ አላህ እንዲመለሱ አበረታትቷል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ

جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ (الزمر: ٥١)

{በላቸው «እናንተ በነፍሳቸው ላይ ድንበር ያለፉት ሰርቶ ሆይ! ከአላህ እዝነት ተሰፋ አትቁረጡ። አላህ ኃጢአቶችን በመላ ይምራልና። እነሆ እርሱ መሐሪው አዛኝ ነውና።} [አዝ-ዙመር: 53]

ጭምር ኢብኑል ዓስ እስልምናን ለመቀበል ቆርጦ በወሰነ ጊዜ ምናልባት የቀድሞ ወንጀሉ እማይማርለት እንዳይሆን የሚል ስለተፈጠረበት ስጋት እንዲህ ሲል ይተርካል፡- "አላህ እስልምናን በልቦና ሲያሳርፍ ለመብየሱ (ለቃል ኪዳን) ወደ ኑቡዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሄድኩና እጃቸውን ሲዘረጉልኝ እንዲህ አልኳቸው፤ "የቀድሞ ወንጀሌ እስካልተሰረዘ ድረስ መብየሱ አልገባም።" እርሳቸውም፡ "ሞምር ሆይ! ሂጅራም የቀድሞ ወንጀል የምታጠፋ (የምታስምር) መሆኗን አላወቅክም እንዴ? እስልምናስ ከበፊቱ ያለን ወንጀል ሁሉ ጥርግ አድርጎ እንደሚያጠፋሰ (እንደሚያስምር) አታውቅምን?" አሉኝ። ሙስሊም በረዥሙ ሙሉ ሰነዱን ዘግበውታል (121)፤ አትመድም (17827) ዘግበውታል፤ ይህ የቃላት አወቃቀርም የዚሁ ዘገባ ነው።

43- በአሏህና በባርያው መካከል ያለው ቁርኝት

በእስልምና በሰው እና በአላህ መካከል ያለው ቁርኝት ቀጥተኛ ነው። በአንተና በአላህ መካከል ምንም አማላጅ አያስፈልግም። የእስልምና ሃይማኖት የሰውን ልጅ አማልክት ወይም በንትነት ወይም በአምላክነት የአላህ ተጋሪ እንዳናደርግ ይከለክላል።

በእስልምና ወደ አላህ በተውባ ለመመለስ በሰው ፊት ኃጢአትን መናዘዝ አያስፈልግም። በእስልምና ውስጥ በሰው እና በአምላክ መካከል ያለው ግንኙነት ቀጥተኛ ነው። በመሆኑም በአንተ እና በአላህ መካከል ማንም አማላጅ እንዲሆንልህ አያስፈልግም። ልክ በአንቀፅ (36) እንዳሳለፍነው ማለት ነው። የላቀው አላህ ሰዎች ሁሉ ተውባ እንዲያደርጉና ወደ እርሱም እንዲመለሱ ጥሪ ያደረገ በመሆኑ በእርሱ እና በአገልጋዮቹ መካከል ሰዎችን፣ ነገሶችን ወይም መላእክትን አማላጅ ማድረጋቸውን ከልክሏል። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ

مُسْلِمُونَ﴾ (آل عمران: ٨٠)

{መላእክትንና ነገሶችንም አማልክቶች አድርጋችሁ እንድትይዙ ሊያዘችሁ (አይገባውም)። እናንተ ሙስሊሞች ከኾናችሁ በኋላ በክህደት ያዘችኋል??} [አሊ-ዒምራን 80]

እስልምና - እንዳየሁ - በንትነቱ ወይም በአምላክነቱ የሰው ልጆችን አማልክት ወይም ከአላህ

ጋር አጋር አድርጎ መያዝን ይከለክላል። የላቀው አላህ ክርስትያኖችን በማስመልከት እንዲህ ብሏል፡-
 ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ وَرَهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحِينَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
 إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ (التوبة: ٣١)

{ከእርሱ በቀር ሌላ አምላክ የሌለውን አንድን አምላክ ሊገዙ እንጂ ያልታዘዙ ሲኾኑ ሊቃውንቶቻቸውንና መነካታቸውን፣ የመርየምን ልጅ አልመሲሕንም ከአላህ ሌላ አማልክት አድርገው ያዙ። ከሚያጋሩት ሁሉ የጠራ ነው።} [አት-ተውባህ: 31]

አላህ ከሐዲዎች በእርሱና በእነርሱ መካከል አማላጆች መያዛቸውን አውግዘባቸዋል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿إِلَّا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣٥﴾ (الزمر: ٣٥)

{ንቁ! ፍጹም ጥሩ የኾነው ሃይማኖት የአላህ ብቻ ነው። እነዚያም ከእርሱ ሌላ (ጣያታትን) ረዳቶች የያዙት «ወደ አላህ ማቃረብን እንዲያቀርቡን እንጅ ለሌላ አንገዛቸውም» (ይላሉ)። አላህ በዚያ እነርሱ በእርሱ በሚለያዩበት ነገር በመካከላቸው ይፈርዳል። አላህ እርሱ ውሸታም ከሐዲ የኾነን ሰው አያቀናም።} [አዝ-ዘመር: 3]

ጣኦት አምላኪያን -የጃሂሊያ ሰዎች- በእነርሱና በአላህ መካከል አማላጅ መያዛቸውንና ወደ አላህ ያቃርቡናል ብለው እንደሚያስቡ ግልፅ አድርጓል። አላህም ሰዎች በእርሱና በአገልጋዮቹ መካከል ነቢያትን ወይም መላእክትን አማላጅ መደረጋቸውን ከከለከለ፤ ለሌሎቹም ይበልጥ የሚከለክሉ ይሆናል፤ ይህ የተባለው ነቢያትና መላእክተኞች ዓለይሂሙ ሰላም ወደ አላህ ለማቃረብ የሚጣደፉ ከመሆናቸውም ጋ ነው። የኑቢያቶችንና የመልዕክተኞች ዓለይሂሙ ሰላም ሁኔታ በማስመልከት አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿... إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رِعَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خِشَعِينَ ﴿٩٠﴾ (الأنبياء: ٩٠)

{እነርሱ በበጎ ሥራዎች የሚቻሉ ከጃዮችና ፈሪዎች ኾነው የሚለምኑንም ነበሩ። ለእኛ ተዋራጆችም ነበሩ።} [አል-አንቢያ: 90]

ከፍ ያለው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ
 عَذَابَهُ... ﴿٥٧﴾ (الإسراء: ٥٧)

{እነዚያ እነርሱ የሚግዟቸው ማንኛቸውም (ወደ አላህ) በጣም ቀራቢያቸው ወደ ጌታቸው መቃረቢያን (ሥራ) ይፈልጋሉ። እነዝቱንም ይከጅላሉ። ቅጣቱንም ይፈራሉ። የጌታህ ቅጣት የሚፈራ ነውና።} [አል-ኢስራኦ: 57]

እነዚያ ከአላህ ውጭ የምትጠሯቸው ራሳቸው - ነቢያትና ሷሊሐት - ወደ አላህ በመቃረብ ምሕረቱን ተስፋ ያደርጋሉ፤ ቅጣቱን ይፈራሉ። ታዲያ እንዴት ከአላህ ውጭ አማላክት ተደርገው ይጠራሉ?

44- የሃይማኖተኝነት ፀጋ

በዚህ ፅሁፍ መጨረሻ ላይ ማውሳት የምንፈልገው ነገር ቢኖር፡ ሰዎች በተለያዩ ጊዜዎች፣ ብሄረሰቦች እና ሀገሮች መሆናቸውን እናስተውላለን፤ ሽሪ እንደውም መላው የሰው ልጅ ማህበረሰብ በሀሳቡ እና በአላማው የተለያየ በአካባቢው እና በድርጊቱም የተለያየ በመሆኑ አንድ የሚያደርግ ሥርዓት እና ጥበቃን የሚያደርግለት ገዥ ወደ ጥሩ የሚመራው መመሪያ ጋር ግዴታ ያስፈልገዋል። የአላህ የአላህ ሰላትና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈን የተከበሩት የአላህ መልእክተኞችም ከአላህ -ሱብሐኒሁ ወተዓላ- በሚወርድላቸው ወሕይ በአላህ ሽሪዓ በማሰባብሰብ፣ በሰዎች መካከል በእውነት በመፍረድ ሰዎችን ወደ መልካምና ቀና ጉዳና የመምራት ኃላፊነትን ተሸክመው ነበር። ሰዎች ለጎኝ የአላህ መልእክተኞች ተልእኮ ባላቸው ምላሽ ሰጭነት እንዲሁም ለመለኮታዊው ጥሪም ባላቸው የጊዜ ቅርበትም ልክ ሁኔታቸው ይስተካከል ነበር። ጥራት ይገባውና አላህ መልእክተኛውን ሙሐመድን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በመላክ ለሰው ልጆች የሚያስተላልፈውን ተልእኮ ደመደመና ለነብያችን ሙሐመድ ተልእኮም ዘለቄታን ፃፈላት (ደነገገለት)፤ ለሰው ልጆችም ምራቻ፣ እዝነት፣ ብርሃን፣ ጥራት ወደ ተገባው አላህ የምትመራም ቅን ፈለግ አደረጋት።

ጥመት ሲበዛ፣ ድንቁርና ሲበረታ፣ ለጣዖታትም ሊሰገድላቸው በጀመረ ጊዜ አላህ ነብዩን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሰዎችን ከከህይደት፣ ከድንቁርናና ከጣዖት አምልኮ ጨለማ ወደ እምነት እና ወደ ቀና ጎዳና ለማውጣት በቀና መመርያና በቀጥተኛ ሃይማኖት ላካቸው።

45- ማጠቃለያ ምክር

ስለዚህም የሰው ልጅ ሆይ! ከአጉል ባህልና ከልምድ እንዲሁም ከድንቁርና በመላቀቅ እስልምናን ተቀብለህ በሐቀኝነት ለአላህ እንድትቆም ከሞትክም በኋላ ወደ ጌታህ ተመላሽ መሆንን እንድታውቅ፣ ራስህንም በዙሪያህ ያለውንም አድማስ እንድትመለከት አደራ እያልኩ እጋብዝሃለሁ። ያኔ በሃይማኖታዊም በአለማዊም ጉዳይህ ደስተኛ ትሆናለህ። ወደ እስልምና ሃይማኖት ለመግባት የፈለገ "ከአላህ በቀር ሌላ አምላክ እንደሌለና ሙሐመድም የአላህ መልእክተኛ እንደሆኑ" ለመመስከር "ላ ኢላሃ ኢሊሏህ ሙሐመዱን ረሱሉሏህ" ብሎ መመስከር ብቻ ነው የሚጠበቅበት። ይህችን የምስክርነት ቃል ከሰጡ ሙስሊም ሆነዋል። ከዚህ በኋላ አላህ በደነገገው መልኩ ሰላትንም እየሰገዱ፣ የምን እየሆሙ፣ ከቻሉም ሓጅ በማድረግ አላህን ማምለክ ላይ አደራ።

ስለዚህም የሰው ልጅ ሆይ! ከአጉል ባህልና ከልምድ እንዲሁም ከድንቁርና በመላቀቅ እስልምናን እንድትቀበል እጋብዝሃለሁ፤ ልክ የላቀው አላህም በተከታዩ አንቀፅ እንደጠራሁ፡-

﴿ قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَنَّانِي وَفَرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُونَ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِّنْ

حِجَّةٍ إِنَّا هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٦﴾ (سبأ: ٥٦)

[«የምገስጃችሁ ባንዲት ነገር ብቻ ነው። (እርሷም) ሁለት ሁለት አንድ አንድም ሆናችሁ ለአላህ እንድትነሱ ከዚያም በጓደኞችሁ (በሙሐመድ) ምንም ዕብደት

የሌለበት መሆኑን መርምራችሁ እንድትርረዱ ነው። እርሱ ለእናንተ ከብርቱ ቅጣት በስተፊት አስጠንቃቂ ነው እንጂ ሌላ አይደለም» በላቸው።} [ሰባእ: 46]

ከሞትክ በኋላም ወደ ጌታህ እንደምትመለስ ልታውቅ ይገባህል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾ ثُمَّ يُجْزَأُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ ﴿٤١﴾﴾
وَأَن إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ ﴿٤٢﴾﴾ [النجم: 39-42]

{ለሰውም ሁሉ የሠራው እንጅ ሌላ የለውም።} (39) {ሠራውም ሁሉ ወደ ፊት ይታያል።} {ከዚያም ሙሉውን ምንዳ ይመነዳዋል።} {መጨረሻውም ወደ ጌታህ ብቻ ነው።} [አን-ነጅም: 39-42]

ራስክንም በዙርያህ ያለውንም ትመለከት ዘንድ እጋብዝሀለሁ፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ وَأَن عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٧٥﴾﴾ [الأعراف: 175]

{በሰማያትና በምድር ግዛት ውስጥ ከማንኛው ነገር አላህ በፈጠረውም ሁሉ የሞት ጊዜያቸውም በእርግጥ መቅረቡ የሚፈራ መኾኑን አያስተውሉምን ከእርሱም (ከቁርአን) ወዲያ በየትኛው ንግግር ያምናሉ።} [አል-አዕራፍ: 185]

እስልምናን ተቀብልና በዚህም በቀጣዩ አለምም ደስተኛ ትሆናለህ፤ ወደ እስልምና ከገባህም "ላ ኢላህ ኢሊላህ ሙሐመዱን ረሱሉሏህ" ብለህ በአላህ አንድነትና በነብዩ ሙሐመድ ከመስከር ውጭ የሚጠበቅብህ ነገር የለም። የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሙዓዝን ወደ የመን በላኩት ጊዜ እንዲህ ብለውት ነበር፡- "አንተ የምትሄድባቸው ሰዎች የመጽሐፉ ባለቤት ወደሆኑ ህዝቦች ነው፤ በመሆኑም በ "ላ ኢላህ ኢሊላህ" እና በኔም የአላህ መልዕክተኝነት እንዲመሰክሩ ጥሪ አድርግላቸው፤ ለዚህ ጥሪህ ተገቢውን ምላሽ ከሰጡህ ልእል ኋላ ላላህ በየቀኑ አምስት ጊዜ የምትሰገድ ሰላትን ግዴታ እንዳደረገባቸው አስተምራቸው፤ ለዚህ ጥሪህም ተገቢውን ምላሽ ከሰጡህ ልእል ኋላ ላላህ በገንዘባቸው ላይ ከሀብታሞቻቸው ተይዞ ወደ ድሆቻቸው የምትመለስ የሆኑትን ሰዶቃ ግዴታ እንዳደረገባቸው አስተምራቸው፤ ለዚህም ተገቢውን ምላሽ ከሰጡህ አደራ ውድ ንብረቶቻቸውን ተጠንቀቅ (አትንካባቸው)።" ሰሐሐ ሙስሊም 19 እንዲሁም ከአላህ ውጭ የሚመለከውንም ሁሉ እንድትተው አደራ እልህሁ፤ ከአላህ ውጭ ከሚመለከ ሁሉ መጥራራት ይገባል፤ ቀና የሆኑትም የነብዩሊህ ኢብራሂም ፊለግ ማለት እርሷ ነች። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُوكُمْ وَأَنَّكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ...﴾ [الممتحنة: 4]

{በኢብራሂምና በእነዚያ ከእርሱ ጋር በነበሩት (ምእምናን) መልካም መከተል አለቻችሁ። ለሕዝቦቻቸው «እኛ ከእናንተ ከአላህ ሌላ ከምትግዝዘትም ንጹሐች ነን። በእናንተ ካድን። በአላህ አንድ ብቻ ሲኾን እስከምታምኑ ድረስ በእኛና በእናንተ መካከል ጠብና ጥላቻ ዘወትር ተገለጸ።» ባለ ጊዜ (መልካም መከተል አለቻችሁ)።} [አል-መ-ምተሐና፡ 4]

አላህ በቀብር ውስጥ ያሉትን ሙታኖችንም እንደሚቀሰቅስም ልታምን ይገባህል፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

﴿ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاِنَّهُ يَحْيِ الْمَوْتٰى وَاِنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٦﴾ وَاَنَّ السَّاعَةَ ؕ اٰتِيَةٌ ﴿٧﴾ لَا رَيْبَ فِيْهَا وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ ﴿٨﴾﴾ [الحج: ٦-٧]

{ይህ አላህ እርሱ መኖሩ የተረጋገጠ፣ እርሱም ሙታንን ሕይወት የሚያደርግ፣ እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ በመሆኑ ነው።} {ሰዓቲቱም መጪ፣ በእርሷ ፈጽሞ ጥርጣሬ የሌለባት በመሆኗ፣ አላህም በመቃብሮች ውስጥ ያለን ሁሉ የሚቀሰቅስ በመሆኑ ነው።} [አል-ሐጅ: 6-7]

﴿وَخَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِشَجَرٰى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَّهُمْ لَا يُظْمَوْنَ ﴿١٢﴾﴾

[الجاتية: ١٢]

መተሳሰብና ምንዳ እውነት ነው፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡-

{አላህም ሰማያትንና ምድርን (ለችሎታው እንደሚመለከትባቸውና) ነፍስም ሁሉ በሠራቸው ሥራ ትምመነዳ ዘንድ በትክክል ፈጠረ። እነርሱም አይበደሉም።} [አል-ጃሢድ: 22]

ይህንን የምስክርነት ቃልህን ከሰጠህ ሙስሊም ሆንክ ማለት ነው፤ ስለዚህም ከዚያ በኋላ ሰላት ላይ፣ ዘካ መስጠት ላይ፣ ጾም መጾም ላይና የጉዞ ጣጣውን ከቻልክ ደግሞ ሐጅ ማድረግ ላይና መሰል የተደነገጉ አምልኮዎች ላይ አደራህን።

የቀን 19-11-1441 ቅጂ
 ጸሐፊ መምህር ዶክተር ሙሐመድ ቢን ዐብደላህ ሱሐይሚ
 በኢስላማዊ አስተምህሮ ክፍል ነባር የዓቂዳ አስተማሪ
 መሊክ ሰዑድ ዩኒቨርሲቲ የትምህርት ክፍል
 በሳውዲ ዓረቢያ ግዛት፡ ሪያድ

ይዘቶች | المحتويات

- 1- እስልምና ወደ ሰው ልጆች ሁሉ የተላከ የአላህ መልዕክት ነው። እንዲሁም ዘውታሪ የሆነ አምላካዊ የመጨረሻ መልዕክቱም ነው። 5
- 2- እስልምና ለተወሰኑ ነገዶች ወይንም ህዝቦች ብቻ የተወሰነ ሃይማኖት ሳይሆን አምላካዊ የሰው ልጆች ሁሉ ሃይማኖት ነው።..... 6
- 3- እስልምና የአላህ ሰላት እና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈንና የቀደምት ነብያትንና መልእክተኞችን መልእክት ለማሟላት የመጣ መለኮታዊ መልእክት ነው።:..... 7
- 4- ነብያቶች ሁሉ የአላህ ሰላት እና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈንና ሃይማኖታቸው አንድ ሲሆን መመርያ ድንጋጌያቸው ግን የተለያዩ ነው።: 8
- 5- እስልምና የሚጣራው:- ኑሕ፣ ኢብራሂም፣ ሙሳ፣ ሱለይማን፣ ዳዊድ፣ ዒሳ የአላህ ሰላት በእነርሱ ላይ ይሰፈንና ሁሉም ነብያቶች ወደተጣሩበት ብቸኛ ጌታ፣ ፈጣሪ፣ ሲሳይ ሊጋሽ፣ ህይወት ሰጭ ህይወት ነሺ፣ ንጉስ ነገስት፣ የጉዳዮችም አስተናባሪ በሆነው አላህ ወደ ማመን ነው።: 8
- 6- ጥራት ይገባውና ከፍ ያለው አላህ ፈጣሪ እና ለአምልኮ ብቸኛው ተገቢ የሆነ ከእርሱም ሌላ አብሮት ሊመለከ የማይገባው ነው።: 13
- 7- በፍጠረተ አለሙ ያለውን ሁሉ የምናየውንም የማናየውንም ፈጣሪ አላህ ነው።: ከእርሱ ውጪ ያለው ሁሉ ከፍጥረታቱ መካከል የሆነ ፍጡር ብቻ ነው።: አላህ ሰማያትንና ምድርንም በሰባት ቀናት ፈጠረ።: 17
- 8- ጥራት የተገባው አላህ በንግስናውም ሆነ በመፍጠሩ፤ በማስተናበሩም ሆነ በአምልኮው ተጋሪ የለውም።: 18
- 9- ጥራት የተገባው አላህ አልወለደም አልተወለደም ብጤም ሆነ አምሳይም የለውም።: 21
- 10- ጥራት የተገባውና ከፍ ያለው አላህ በአንዳች ፍጡራኑ ላይ የሚሰርፅም የሚዋሃድም አይደለም።: 22
- 11- ጥራት የተገባውና ከፍ ያለው አላህ ርህራሄና አዛኝ በመሆኑ መልዕክተኞችን ላከ መጽሐፍቶችንም አወረደ።: 23
- 12- ጌታችን አላህ እጅግ በጣም አዛኙ በእለተ ትንሳኤ ፍጥረታትን የሚተሳሰብ ብቸኛው ጌታ ነው።: የዚያኔ ሁሉንም ባጠቃላይ ከቀብራቸው እንዲቀሰቀሱ አድርጎ እያንዳንዱን ግለሰብ ከሰራው መልካምና ከፉ ስራው አንፃር ይመነዳዋል።: አማኝ ሆኖ መልካምን የሰራ ዘውታሪ ፀጋ አለለት፤ የካደና መጥፎንም የሰራ ደግሞ በእለተ ትንሳኤ ከባድ ቅጣት ይጠብቀዋል።: 24
- 13- ከፍ ያለው አላህ አደምን ከፈጠረ በኋላ ዝርያዎቹ ከእርሱ በኋላ እንዲባዙ አደረገ።: የሰው ልጆች ሁሉ አላህን በመፍራታቸው ካልሆነ በቀር በመሰረታዊ ማንነታቸው አንዱ ዝርያ ከሌላኛው ዝርያ አንዱ ህዝብ ከሌላኛው ህዝብ በማይበላለጥበት መልኩ እኩል ናቸው።: 26

- 14- ሁሉ ልጅ በተፍጥሯዊው ሃይማኖት (እስልምና) ላይ ሆኖ ነው የሚወለደው።.....27
- 15- ማንኛውም ሰው ሲወለድ ኋላጠቀሰ ሆኖ ወይም የሌላን ኋላጠቀሰ ወርሶ አይወለድም። 28
- 16 - የሰው ልጆች የመፈጠራቸውም አላማ አላህን በብቸኝነት ለማምለክ ነው። 30
- 17 - እስልምና የሰው ልጆችን - ወንዶቹንም ሆነ ሴቶቹን- ክብርን አጎናፀፋቸው፤ ለተሟላ መብታቸውም ዋስትናውን አረጋገጠላቸው፤ በተቀሩት ምርጫዎች፣ ድርጊቶችም ሆኑ ክንውኖች ተጠያቂነትን አደረገባቸው፤ ራሱንም ይሁን ሌላን ለሚጎዱ ድርጊቶች የተጠያቂነት ኋላፊነት ጣለባቸው።..... 30
- 18- እስልምና ወንዶችንና ሴቶችንም ከተጠያቂነት፣ ከቅጣት፣ ከምንዳም ሆነ ከሽልማት አንፃር እኩል አደረጋቸው።..... 34
- 19- እስልምና ሴትን ልጅ አከበረ፤ ሴቶቹን የወንዶቹ ከፋይ አድርጎም ቆጠረ፤ ወንድ እስከቻለ ድረስ ለሴት ይለግሳት ዘንድ ግዴታን ጣለበት፤ በመሆኑም አባት የሴት ልጁን ወጭ የመቻል ግዴታ አለበት፤ እናትም ወጭዋን ለመቻል የደረሰ ልጅ ካላት፤ ሚስትም ባሏ ወጭዋን ሊችሉ ግዴታ አለባቸው።35
- 20- ሞት ብሎ ማለት ሙሉ በሙሉ አልቆ መጥፋት ማለት ሳይሆን ከሰራ አለም ወደ ምንዳ አለም መሸጋገር ነው። ሞት አካልንም ሩሕንም የሚመለከት ነው። የሩሕ ሞት ስንል ግን ከአካል መለየቷን ማለታችን ነው። ከዚያም በእለተ ትንሳኤ ከተቀሰቀሱ በኋላ ሩሕ ወደ አካሏ ትመለሳለች። ሰው ከሞተ በኋላ ሩሑ ወደ ሌላ አካልም አትሸጋገርም ወደሌላም አካል አትሰርፅም።37
- 21- እስልምና በታላላቅ የእምነት መሰረቶች ወደ ማመን ይጣራል። እነኝህም፡ በአላህ ማመን፤ በመላእክቶች ማመን፤ በመለኮታዊ መጽሐፍት በነ ተውራት፣ ኢንጂል፣ ዘበር - ከመበረዛቸው በፊት- ማመን እንዲሁም በቁርአን ማመን፤ የአላህ ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰጥና በሁሉም ነብያቶች እና መልዕክተኞች ማመን እንዲሁም በመጨረሻቸውና የነብያቶችም የሩሱሎችም መደምደሚያ በሆኑት የአላህ መልዕክተኛ በሙሉም ማመን፤ በመጨረሻው ቀን ማመን -የዱንያ ህይወት ብቻ እንጂ ሌላ አለም የሌለ ቢሆን ኖሮ ህይወትም ሆነ ህልውና ጥርት ያለ ተላላኝነት በሆነ ነበር- በቀደሰ በቀደር ማመን ላይ የተመሰረተ ነው። 38
- 22- ነብያቶች ከአላህ በሚያደርሱት ተልእኳቸው ጥብቆች ናቸው፤ ህሊና ጋ ከሚጋጭም ሆነ ጥሩ ስነምግባር ከማይቀበለውም ነገር ሁሉም የተጠበቁ ናቸው፤ የአላህን ትእዛዞች ለባርያዎቹ የማድረስ ኋላፊነት የተሰጣቸው ነብያቶቹ ናቸው። ነብያቶች ለአላህ ብቻ ካሉት አምላካዊም ሆነ ጌታዊ ማንነት ድርሻ የላቸውም። ይልቅ እነርሱም እንደሌላው ሰው ሲሆኑ አላህ ተልእኮውን የሚገልፅላቸው ሰዎች ብቻ ናቸው። 49
- 23- እስልምና በታላላቅ መሰረቶች ባላቸው አምልኮ አላህን በብቸኝነት ወደ ማምልክ ጥሪ ያደርጋል፤ እነኝህም፡- ሰላት እርሷም መቆምና ማኅበደድ በማንባር መደፋትም (ሱጁድ) አላህን ማወደስና መማፀንንም ያካተተች ስትሆን በየዕለቱ እያንዳንዱ ግለሰብ አምስት ጊዜ የሚሰግዳት እንዲሁም በሰው ልጆች መካከል ያሉ ልዩነቶችንም የምታስወግድ ሃብታሙም ሆነ ድሃው

መሪውም ሆነ ተመሪው በአንድ መስመር ገጥመው የሚሰግዱት ግዴታ ነች። ዘካ፡- አላህ ባስቀመጠው ጥቂት የገደብ መጠን በአመት አንድ ጊዜ ከሃብታም ንብረት ተቀንሶ ለድሃውና ለመሳሰሉት የምትሰጥ ግዴታ ነች። ፆም፡- በወርሃ ረመዱን የቀኑ ክፍለ ጊዜ ፆምን ከሚያፈርሱ ነገሮች ታቅቦ መዋል ሲሆን ነፍስን፣ ፍላጎትንና ትእግስትን የሚያሰለጥን ነው። ሐጅ፡- አቅም ባለው ሰው ላይ ሁሉ በእድሜ ልክ አንድ ጊዜ በተከበረው መካ የሚገኘውን የአላህን ቤት መትብኘት ሲሆን በዚህ በስርአተ ሐጅ ሁሉም ወደ ፈጣሪ በመቅጣጨት እኩል በመሆናቸው ልዩነቶች እና መኮፈሻዎች ሁሉ ይወገዳሉ።..... 54

24- ኢስላማዊ አምልኮ ከሚለይባቸው መለያዎች መካከል ሁኔታውንም ሆነ ጊዜው ብሎም ቅድመ መስፈርቱን ሁሉ ያስቀመጠው አላህ ሲሆን ያደረሱት ስውግም የአላህ ሰለዋትና ሰላም ይስፈንባቸውና መልእክተኛው መሆናቸው ነው። ከጥንት ጀምሮ እስከዛሬም ድረስ በመጨመሩም ሆነ በመቀነሱ የማንም ጣልቃ ገብነት የለበትም። እነኝህ ከፍ ብለን የጠቀስናቸው ታላላቅ አምልኮዎችም ቢሆኑ ነብያቶችም ሁሉ የተጣሩባቸው አምልኮዎች ናቸው። 58

25- የኢስላምን መልዕክት (ለዚህ ህዝብ ያደረሱት) የኢብራሂም ልጅ ኢስማዒል ዝርያ የሆኑት ነብዩ ሙሐመድ ቢን ዑብደሊህ ናቸው። በመካ እ. ኤ. አ. በ 571 ተልከው እዛው ተልእኮው የተሰጣቸው ሲሆን ወደ መዲና ሂጅራ አድርገዋል (ተሰደዋል)። ህዝባቸውንም በጣኦታዊ ጉዳያቸው አልተጋሯቸውም (ድጋፍ አልሰጡም)። ይልቅ ህዝባቸውን ይደግፉ የነበሩት በታላላቅ ስራዎች ላይ ነበር። ከመላካቸውም በፊት ባሚረ ታላቅ ስነምግባር ላይ ነበሩ፤ ህዝቦቻቸውም አል አሚን (ታማኙ) ይሏቸው ነበር፤ እድሜያቸውም አርባ አመት በሞላ ጊዜ አላህ መልዕክተኛው አድርጎ ላካቸውና በታላላቅ ተአምራቶችም አጠነከራቸው፤ ይበልጥ ታላቁ ተአምር የተከበረው ቁርአን ነው። ይኸውም የቁርአን ተአምርነት ከነብያቶች ተአምር ሁሉ እጅግ በጣም ታላቁ ተአምር ሲሆን ከነብያቶች ተአምር ሁሉ እስከዛሬ ድረስ የዘለቀውም ተአምር እርሱው ነው። አላህ ለእርሳቸው ዲኑን ባሟላላቸው ጊዜ መልእክተኛውም ተልእኩቸውን በተሟላ መልኩ ያደረሱ ሆነው እድሜያቸው 63 አመት በሞላ ጊዜ ከዚህ አለም በሞት ተለዩ። በነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ከተማ መዲና ተቀበሩ። የአላህ መልእክተኛ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የነብያቶችና የመልእክተኞችም መጨረሻ ሲሆኑ አላህ የሰው ልጆችን ሁሉ ከጣኦታዊ የክህደትና የድንቁርና ጨለማዎች ወደ የተውሐድና የኢማን ብርሃን ሊያወጡ ላካቸው። አላህም በእርሱ ፈቃድ ወደ እርሱ የሚጣሩ መሆናቸው መሰከረላቸው።..... 59

26- ነብዩ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ይዘውት የመጡት የእስልምና ድንጋጌ የአምላካዊ ተልእኮዎችና የጌታቻን አላህ ድንጋጌዎች መጨረሻ ነው። ይህችም የሙሉነት ድንጋጌ ስትሆን በውስጧም የሰው ልጆች ዲናዊም ሆነ ዱንያዊ መስተካከል የያዘች ነች። ይህች ሽሪዓ በመጀመርያ ደረጃ የሰው ልጆችን ሃይማኖት፣ ደማቸውንም፣ ንብረታቸውንም፣ አእምሯቸውንም፣ ዝርያቸውንም፣ ትጠብቅላቸዋለች። የቀደሙት ሽሪዓዎች ከፊሉ ከፊሉን ሲሸር እንደነበረው ሁሉ የነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሽሪዓም ቀደምት ድንጋጌዎችን ሁሉ የምትሸር ነች።..... 63

፲፱- ጥራት የተገባውና ከፍ ያለው አላህ መልዕክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም

በእርሳቸው ላይ ይሁን) ይዘውት ከመጡት ሃይማኖት ውጭ ሌላን ሃይማኖት አይቀበልም። በመሆኑም ከእስልምና ውጭ ያለን ሃይማኖት አድርጎ የያዘን አላህ አይቀበለውም። 65

28- የተከበረው ቁርአን ከፍ ያለው አላህ ለመልዕክተኛው ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በወሕይ መልኩ ያወረደለት መጽሐፍ የአላህ ቃል ነው። የእርሱን አምሳያ ወይንም ከአምሳያው የእንዲቷን ምእራፍ አምሳያ እንኳ እንዲያመጡ አላህ የሰው ልጆችንም ይሁን አጋንንቶችን ሁሉ ያፎካከረበት ነው። ማፎካከር ዛሬም ድረስ ያለ ነው። ይህ ታላቁ ቁርአን ብዙ እልፍ አእላፍ ሰዎችን የሚያሳስቡ በርካታ ጥያቄዎችን ይመልሳል። ይህ ታላቁ ቁርአን የወረደበት በሆነው የዐረብኛ ቋንቋ የአንዲት ሆሜ እንኳ መጨመር እና መቀነስ ሳይኖርበት እንደተጠበቀ ነው ያለው። ታትሞ የተሰራጨና ተአምራዊ ሲሆን መቅራቱም ሆነ የተተረጎመውን ማንበቡ የሚገባው የሆነ ታላቅ ኪታብ ነው። ልክ የነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ፈለግ፣ አስተምህሮትና ታሪካቸውም የተጠበቀ እና በታማኝ ዘጋቢዎች ሰንሰለት ከትውልድ ወደ ትውልድ እየተሸጋገረ እንዲሁም እሳቸው ሲናገሩበት በነበረው የዐረብኛ ቋንቋም የታተመ ብሎም ወደ በርካታ ቋንቋ የተተረጎመ እንደሆነው ሁሉ። የተከበረው ቁርአን እና የነብዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) ሱና ለዲነል ኢስላም ህግጋትና ድንጋጌዎች ብቸኞቹ ምንጮች ናቸው። የእስልምና ምንጩ ራሳቸውን ወደ እርሱ ከሚያስጠጉ ግለሰቦች ተግባር ሳይሆን ከአምላካዊ ወሕይ ነው የሚያዘው፤ ማለትም ከተከበረው ቁርአንና ከነብያዊ ሱና።..... 66

29- እስልምና ሙስሊም እንኳ ባይሆኑ ለወላጆች በጎ መዋልን ያዛል ስለልጆችም መልካሙን አደራ ያስተላልፋል።..... 70

30- እስልምና ከጠላት ጋር እንኳ በተግባርም ሆነ በንግግር ፍትሃዊ መሆንን ያዛል።..... 73

31- እስልምና ለፍጥረታቱ ሁሉ በጎ መዋልን የሚያዘ ሲሆን ወደ መልካም ስነምግባርና ወደ በጎ ስራዎችም ጥሪ ያደርጋል። 75

32- እስልምና እውነተኝነትን፣ አደራን መወጣትን፣ ጥብቅነትን፣ አይነ አፋርነትን፣ ጀግንነትን፣ ለጋስነትን፣ ቸርነትን፣ የተቸገረን መርዳትንና የወደመበትን መታደግን፣ የተራበን ማብላትን፣ መልካም ጉርብትናን፣ ዝምድና መቀጠልን፣ ለእንስሳት እንኳ ማዘንን በመሰሉ ምስጉን የሆኑ ስነምግባሮች ሁሉ ያዛል። 76

33- እስልምና ከሚጠጣም ሆነ ከሚበላ ነገር ጥሩውን (መልካም የሆነውን) ፈቅዷል፤ ልቦናንም ሆነ አካልን እንዲሁም መኖርያ ስፍራንን ንፁህ ማድረግን አዟል፤ የአላህ ሰላትና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈን ነብያቶችም እንዳዘዙት ሁሉ ጋብቻን የተፈቀደ አድርጓል፤ እነርሱ በጥሩ ነገር ሁሉ የሚያዙ ናቸውና። 80

34- እስልምና በአላህ ማጋራት፣ ክህደት፣ የጣኦት አምልኮ፣ በአላህ ላይ ያለ እውቀት መናገር፣ ልጅን መግደል፣ ክቡር የሆነችውን የሰውን ልጅ ነፍስ ማጥፋት፣ በምድር ላይ ማበላሸት፣ ድግምት፣ ግልፅም ይሁን ድብቅ ብልግና፣ ዝሙት፣ ግብረሰዶም፣ ወለድ መብላትንም ከልክሏል፤ የከተተን ስጋ፣ ለጣኦታትና ለቅርፃ ቅርፅ ተብሎ የታረደን ስጋ እና የአሳማ ስጋን መብላት እና ሌሎችም ርኩስና ቆሻሻን ሁሉ ከልክሏል፤ ወላጁን ያጣን (የቲም) ልጅ ንብረት መብላት፣ ሚዛንና መለኪያን ማዛባት፣ ዝምድና መቁረጥን የመሰሉ የሐራም (እርም) ነገሮች መሰረት የሆኑትን ይከለክላል። ሁሉም

ነብዮቶችም እነዚህ የተዘረዘሩት የተከለከሉ ሐራም መሆናቸው ላይ ይሰማማሉ።..... 82

35- እስልምና እንደ ውሸት፣ ማታላል፣ መካድ፣ ከፋትን ማመርቀዝ፣ ምቀኝነት፣ መጥፎ ተንኮል፣ ስርቆት፣ ድንበር ማለፍንና ሰዎችን መበደልን ከመሰሉ የተወገዙ ስነምግባሮችና መጥፎ ማንነቶች ሁሉ ይከለከላል።..... 87

36- እስልምና ወለድ፣ የሰዎች ጉዳት፣ መሸወድ፣ ሰዎችን መበደል፣ ማጭበርበር ካለበትም ሆነ ማህበራዊም ይሁን ህዝባዊ ወይንም ግለሰባዊ ጉዳት ወደ ማምጣት ሊያደርስ የሚችልን ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴን ይከለከላል።..... 91

37- እስልምና የመጣው አእምሮን ለመጠበቅ እና አስካሪ መጠጥ መጠጣትን ከመሰሉ እርሱን ከሚያበላሹ ነሮች በመከላከል ነው። እስልምና የአዕምሮንም ደረጃ ከፍ በማድረግ የፍርድ ማብሰልሰያ አድርጎ ከአገልጋይ እምነትም ሆነ ከጣዖት አምልኮ ጭንቅ ገላገለው። በመሆኑም በእስልምና አንዱን የማህበረሰብ ክፍል ከሌላው የሚለዩ ምስጢሮች ወይም ፍርዶች የሉም፣ ሁሉም ፍርዶቹ እና ህጎቹ ጤናማ ከሆኑ አእምሮዎችም ጋር የሚሰማሙ ናቸው፤ እነርሱም ከፍተኛና ጥበብ ጋ የሚገጠሙ ናቸው። 93

38- ሐሰተኛ ሃይማኖቶች ተከታዮቻቸው በውስጣቸው ያሉትን እርስ በርስ መጣረሶች እና አዕምሯቸው የማይቀበሏቸውን ጉዳዮች ካልተረዱ የሃይማኖቱ አባቶች ሃይማኖትን ከምክንያታዊነት በላይ ነው ብለው ተከታዮቻቸውን ያታልላሉ። አእምሮም ሀይማኖትን መረዳትና መገንዘብን ለመቻል እድሉ የለውም ይሏቸዋል። እስልምና ግን ሃይማኖትን ለአእምሮ ጎዳና የሚያበራረት ብርሃን እንደሆነ አድርጎ የሚቆጥር ሲሆን የሐሰት ሃይማኖቶች ግን ፍላጎታቸው ሰው አእምሮውን ትቶ እነሱን እንዲከተል ነው። እስልምና ታዲያ ሰው የነገሮችን እውነታ ባሉበት ተጨባጭ ያውቅ ዘንድ አዕምሮውን እንዲያነቃ ይፈልጋል። 95

39- እስልምና ትክክለኛ እውቀትን ያልቃል። ስሜትን ከመከተል የጠራ የሆነ ሳይንሳዊ ምርምርን ያበረታታል። ስለ ራሳችንም ሆነ በዙሪያችን ስላለው ፍጥረተ ዓለም በተመለከተ እንድናስተነትን ጥሪ ያደርጋል። እናም ትክክለኛ የሳይንስ ምርምር ውጤቶች ከእስልምና ጋር አይጋጩም። 96

40- በአላህ አምነው ለታዘዙትና መልእክተኞቹንም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) እውነት ብለው የተቀበሉትን ካልሆነ በቀር አላህ ከማንም ስራውን አይቀበለውም ለመልካም ስራውም አኸራ ላይ አይመነዳውም። የደነገገውንም ካልሆነ በቀር የትኛውንም አምልኮ አይቀበለም። የሰው ልጅ በአላህ ከካደ በኋላ አላህ መልካም ይመነዳኛል ብሎ እንዴት ያስባል?! ማንኛውም ሰው ቢሆን በሁሉም ነብዮቶች ብሎም በነብዮ ሙሐመድ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) የአላህ መልእክተኝነት አምኖ ካልተገኘ አላህ እምነቱን አይቀበለውም። 99

41- የሁሉም መለኮታዊ ተልእኮዎች ግብ፡- እውነተኛው ሃይማኖት ወደ ሰው ልጅ እንዲሰርፅ ብሎም ለዓለማት ጌታ አላህ ንጹሕ ባርያ ይሆን ዘንድ፤ የሰው ልጅን ከአገልጋይ ባህል ወይም ከአገልጋይ እምነት ወይንም ከቆላዊ ባርነት ነፃ ያውጣው ዘንድ ነው። ይኸውና እስልምና የሰዎችን ፍፁምነትንም አይሞግትም ካላቸው ሰብአዊ ደረጃ በላይ አንስቶም ጌቶች እና አማልክት አያደርጋቸውም።..... 101

42- አላህ በእስልምና ንስህን (ተውባን) ደንግጓል፡ ይህም - አንድ ሰው ባጠፋ ጊዜ ወደ ጌታው መመለሱ እና ኃጢአቱን መተው ነው፤ እስልምና ከእርሱ በፊት የነበሩትን ኃጢአቶች ያጠፋል (ያስምራል)፤ ንስህም ከዚህ በፊት የነበሩትን ኃጢአቶች ሁሉ ይሰርዛል፤ ለዚህም ማንም ኃጢአቱን በሰው ፊት መናዘዝ አያስፈልገውም።103

43- በእስልምና በሰው እና በአላህ መካከል ያለው ቁርኝት ቀጥተኛ ነው። በአንተና በአላህ መካከል ምንም አማላጅ አያስፈልግህም። የእስልምና ሃይማኖት የሰውን ልጅ አማልክት ወይም በጌትነት ወይም በአምላክነት የአላህ ተጋሪ እንዳናደርግ ይከለክላል። 104

44- በዚህ ፅሁፍ መጨረሻ ላይ ማውሳት የምንፈልገው ነገር ቢኖር፡ ሰዎች በተለያዩ ጊዜዎች፣ ብሄረሰቦች እና ሀገሮች መሆናቸውን እናስተውላለን፤ ማረ እንደውም መላው የሰው ልጅ ማህበረሰብ በህሳብ እና በአላማው የተለያዩ በአከባቢው እና በድርጊቱም የተለያዩ በመሆኑ አንድ የሚያደርግ ሥርዓት እና ጥበቃን የሚያደርግለት ገዥ ወደ ጥሩ የሚመራው መመሪያ ጋር ግዴታ ያስፈልገዋል። የአላህ ሰላትና ሰላም በእነርሱ ላይ ይሰፈን የተከበሩት የአላህ መልእክተኞችም ከአላህ -ሱብሐኑሁ ወተዓላ- በሚወርድላቸው ወሕይ በአላህ ሽሪዓ በማሰባ-በሰብ፤ በሰዎች መካከል በእውነት በመፍረድ ሰዎችን ወደ መልካምና ቀና ጉዳና የመምራት ኃላፊነትን ተሸክመው ነበር። ሰዎች ለእነዚህ የአላህ መልእክተኞች ተልእኮ ባላቸው ምላሽ ሰጭነት እንዲሁም ለመለኮታዊው ጥሪም ባላቸው የጊዜ ቅርብም ልክ ሁኔታቸው ይስተካከል ነበር። ጥራት ይገባውና አላህ መልእክተኛውን ሙሐመድን (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይሁን) በመላክ ለሰው ልጆች የሚያስተላልፈውን ተልእኮ ደመደመና ለኩባዮችን ሙሐመድ ተልእኮም ዘለቄታን ፃፈላት (ደነገገለት)፤ ለሰው ልጆችም ምራቻ፣ እዝነት፣ ብርሃን፣ ጥራት ወደ ተገባው አላህ የምትመራም ቅን ፈለግ አደረጋት። 106

45- ስለዚህም የሰው ልጅ ሆይ! ከአጉል ባህልና ከልምድ እንዲሁም ከድንቁርና በመላቀቅ እስልምናን ተቀብለህ በሐቀኝነት ለአላህ እንድትቆም ከምትከም በኋላ ወደ ጌታህ ተመላሽ መሆንን እንድታውቅ፤ ራስህንም በዙሪያህ ያለውንም አድማስ እንድትመለከት አደራ እያልኩ እጋብዝሃለሁ። ያኔ በሃይማኖታዊም በአለማዊም ጉዳይህ ደስተኛ ትሆናለህ። ወደ እስልምና ሃይማኖት ለመግባት የፈለገ "ከአላህ በቀር ሌላ አምላክ እንደሌለና ሙሐመድም የአላህ መልእክተኛ እንደሆኑ" ለመመስከር "ላ ኢላሃ ኢለላህ ሙሐመዱን ረሱሉሏህ" ብሎ መመስከር ብቻ ነው የሚጠበቅበት። ይህችን የምስክርነት ቃል ከሰጡ ሙስሊም ሆነዋል። ከዚህ በኋላ አላህ በደነገገው መልኩ ሰላትንም እየሰገዱ፣ ያምን እየሰመ፣ ከቻሉም ሓጅ በማድረግ አላህን ማምለክ ላይ አደራ። 106

Get to know more about Islam

in more than
100 languages

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com

Accurate translations of
Prophetic Hadiths and their
explanations in more than
(60) languages .

بيان الإسلام
byenah.com

Selected materials to
introduce and teach
Islam in more than
(120) languages.

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

Accurate translations
of the meanings of the
Quran in more than
(75) languages.

موسوعات وخدمات إسلامية باللغات
s.islamenc.com

For more websites
in world languages
(s.islamcontent.com)

محتوى الإسلام
islamcontent.com

Various and comprehensive
Islamic materials in more
than (125) languages.

ملا يسع أطفال المسلمين حمله
kids.islamenc.com

Questions and answers for
Muslim children and public in
more than (40) languages.

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

جمعية الدعوة
وتوعية الجاليات بالربوة

978-603-8412-05-3

Am180